

საქართველოს
ISSN 0133-5999

მეცნიერება

11

1990

ლაბირინთი

ბაბილა პირველი — იგივე კოხბა
ბაბილა მეორე
მთვრალი — იგივე მწყემსი
ქალი — იგივე რახილი
კაცი
ხალხი

სცენის ერთ მხარეს მბეჭეტავი ლამპიონი დგას. მეორე მხარეს — გამხმარი, ათასნაირად დაკრუნჩხული ზე. შუაში — მერხი. მერხზე სხედან ბაბილა პირველი და ბაბილა მეორე. ბაბილა მეორეს ბაბილა პირველის მხარზე ჩამოუდია თავი. შეიძლება, ძინავს. შეიძლება, თავს იმძინარებს. ორივე უქუთოდაა, ძველი, გაქუცული პალტოების ქვეშ. შეიძლება, ავადმყოფის პიჯამო ანდა პატიმრის შარვალ-ხალათი ეცვათ, რაც მთავარია, ორივე, გარემოსაგით.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: (თავს წამოწევს. გაიზმორება). აღარ დავიწყეთ? გავიყინე. (ცოტა ხნის შემდეგ) მგონი, მართლა ჩამეძინა. ჩემს სიცოცხლეში პირველად ვნაბე სიზმარი... თუკი, რასაკვირველია, მართლა მეძინა და თუკი, ისევ მე თვითონ არ წარმოვიდგინე ყველაფერი (იდაყვს წაკრავს ბაბილა პირველს) არ მისმენ? რაზე ფიქრობ? შენც ზომ არ ჩაგეძინა? (იცინის) როდემდე ვისხდეთ ასე. შეყვარებულებივით!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ამაზეა სწორედ ნათქვამი, ჩემი შენ გითხარო, სიზმარი სიზმრად, მაგრამ ფილტვების ანთება თუ დაგემართა, მე არ დამაბრალო. მე დასაძინებლად არ მომიყვანიაბარ აქ. ძილი თუ გერჩია, დარჩენილიყავი. საწოლიც გქონდა და სიტბოც.

უფერულად გამოიყურება. უფრო სწორედ — ორივე კარგად არის შეხამებული გარემოსთან. ორნი არიან, მაგრამ ადვილი შესაძლებელია, ერთ გაორებულ პიროვნებად აღვიქვათ ისინი. ასეთია ავტორის სურვილიც. დამეა. ცივა. იგრძნობა ქალაქის დამაბული დუმილი, რომელსაც დროგამოშვებით და ყოველთვის მოულოდნელად არღვევს ღამეული, შემავრობელი ხმები: მილიციელის სასტვენო იქნება ეს თუ ტრამვაის ზარი, მთვრალეები, ღრიანცელი თუ ქალის კივილი... სხვა მხრივ სრული სიწყნარება.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: კარგი ახლა, მაპატიე. ძმრად ნუ წამომადენ ცხვირიდან. მეც არ ვიცი, რამ დამაძინა. სუფთა ჰაერმა გამაბრუა ალბათ (ყნოსავს ჰაერს). თუმცა, აქაურობაც საკმაოდ ყარს... (იცინის) იცი, რაზე მეცინება? ბავშვობაში ძალით მაძინებდნენ, სიბერეში კი ძალით მიფრთხოებენ ძილს.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: იცინი თუ ახველებ? ვერაფერს გაიგებს კაცი შენსას. თუ იცინი, რა გაცილებს? და თუ ახველებ — ახია! არ უნდა დაგეძინა ამ სიცოცხეში. ჩვენ თუ ძილი გვაკლია, აღარ ყოფილა საშველი.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: ძილი ნამდვილად არ გვაკლია, მაგრამ არც ძალით დაძინებული კაცი ვარგა, არც ძალით გაღვიძებული. სხვამ კი არ უნდა მი-

კარნახოს, როდის ავდგე და როდის დავწვე — გუნებას უნდა ვეკითხებოდე. თან, დაგვცინიან კიდევ: აბა, ჩქარა ლოგინში... წესიერ ბავშვებს ამ დროს უკვე ძინავთ. ვიყავით კი როდისმე ბავშვები. მამაჩემმა იცოდა ასე — ნასადილევს ძალით უნდა დავეწვინეთ ყველანი. დიდიან-პატარიანად (იციინის) არადა, თუკი რამე სურვილი, ნატერა და მოთხოვნილება მქონდა, სწორედ მაშინ წამოყოფდა თავს. ვიწვექი, ოფლ-გადამსკდარი. და ვიტანჯებოდი. ამიტომაც, მთელი ჩემი ბავშვობა ერთი გაუთავებელი მკვდარი საათი იყო და მეტი არაფერი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ძილში მივიპარებოთ ჩუმად, თუ უკვე არ გავპარულვართ მთლიანად. ჩვენ კი ვიციინით და ვიციინით.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (წამოდგება, მერხის წინ გაივლ-გამოივლის და ისევ თავის ადგილზე დაჯდება) კაცი მართლა დაბერდი და ჭკუა არ მოგემატა. ცხოვრება რახანია უჩვენოდ მიდის. უჩვენოდ კი არ მიდის, ჩვენ ვაგვირბის სწორედ — უქნარებსა და ყბედებს... ხოდა, ხველა დაგვახრჩობს თუ სიცილი, უკვე სულერთია. არც არაფერი მოაკლდება, არც არაფერი მოემატება ამით ცხოვრებას. სიზმრისთვისაც აღარ ვარგივართ, თუკი, რა თქმა უნდა, მხოლოდ კარგის, მხოლოდ საამურის, მხოლოდ სანატრელის ხილვას ნიშნავს სიზმარი. ცხოვრებაც ადგა და ჩვენი თავი მოჩვენებებს მიუგდო. ისინიც, მშინერი ძაღლებივით, გვლრღნიან და გეწუწნიან, ვიდრე არ მობეზრდებათ. ჩვენ კი, ჭოტებივით თვალდაჭყეტილნი, ვთრთით და ვკანკალებთ გათენების მოლოდინში (იციინის) ამიტომ მიკვირს მეც, მაინც რა თაფლი გეცხო მხარზე ამისთანა, სიცივის სარზე დასკუბებულს, სულელ ნიბლიასავით რომ ჩამომეძინა მაშინვე. ალალიც დამავიწყდა და ძერაც... ვითომ სანდრო და ვარო ექთანნი...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (სასწრაფოდ აწყვეტინებს) და მაინც, ჩემო სა-

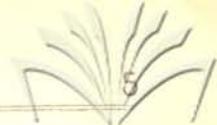
ბრალო ნიბლიავ, ჩვენ ~~მეჩვენებოდა~~ სანახავად კი არ მოვხვდებოდით. სამუშაოდ, თუ გუნებათ — საომრადაც. რაც არ უნდა მოხდეს, ყველამ ის უნდა აკეთოს, რისი გაკეთებაც შეუძლია.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : აკი სათამაშოდ მივდივართო?! ასე არ მეუბნებოდით?!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : გეუბნებოდით. მაგრამ თამაშს გააჩნია. თამაშიც თავისებური შრომაა, თავისებური ომია, მით უფრო, როცა სხვა ყველანაირი გზა მოჭრილი გაქვს, ვერც თოხს მოკიდებ ხელს, ვერც თოფს, რადგან, არც მეტი და არც ნაკლები, საზოგადოებისთვის საშიში ელემენტი გქვია (ისმის მილიციელის სასტვენის ხმა) აბა, იერიქონის საყვირი! მსაჯულს არ სძინავს. მოსახდენი მაინც მოხდება. ამიტომ, ჩვენც ჩვენი საქმე უნდა ვაკეთოთ, ვიდრე შეგვიძლია, ვიდრე პირში სული გვიდგას.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : ნუ მაშინებ, თუ კაცი ხარ. რომელ მსაჯულს არ ძინავს მაინც? ან რა უნდა მოხდეს ისეთი, რაც არ მომხდარა? თუ ასეა, ჩვენ რაღას ვუზივართ აქ? რა გვეთამაშება ამ შეალამისას?

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ძალიან გთხოვ, სულ ერთსა და იმავეს ნუ მალაპარაკებ. როგორ თუ რა უნდა მოხდეს? აწი მოხდება, რაც მოხდება. მეორედ მოსვლა მოგონილი იქნება. ეტყობა, მართლა ცუდად მოქმედებს შენზე სუფთა ჰაერი. შედარებით სუფთა მეტეჟი. მინდოდა მეტეჟა. ჩვენ კი ვთამაშობთ, მაგრამ ჩვენი თამაშის მიზანი გართობა კი არ არის, სხვა თამაშების მსგავსად. არამედ ჭეშმარიტების დადგენა, ყველაფრის სხვაზე გადაბრალება არა მარტო ადვილია, უსენდისობაცაა. ყველანი დამნაშავენი ვართ! აი, არსი ჩვენი არსობისა. ამის შემდეგ თითქოს აღარაფერი იგვრჩება სათქმელი, მაგრამ სწორედ დანაშაულის გრძნობა გვაიძულებს გულახდილობას, უფრო ზუსტად — ჭეშმარიტების დადგენას. კიდევ უფრო ზუსტად — ორი უცნობის, ესეიგი, ჩვენი, ჩემი და შენი ჭეშმარი-

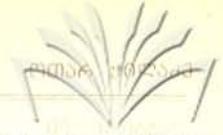
ტი ბუნების გარკვევას; უცნობის ამონსნას უცნობის დახმარებით. ოღონდ. მათემატიკური თვალსაზრისით კი არა, ანდა, მარტო მათემატიკური თვალსაზრისით კი არა, ფსიქოლოგიურითაც, ზნეობრივითაც და, თავისთავად ცხადია, პოლიტიკურითაც, და ეს ყველაფერი ხდება, მხოლოდ და მხოლოდ, უაღრესად მშვიდობიანი გზით — გამოკითხვის, ვიმეორებ, გამოკითხვის და არა დაკითხვის საშუალებით. ერთი უცნობი, საკუთარი გულახდილობით, აიძულებს მეორეს, ანდა უკეთესი იქნება თუკი ვიტყვი, ავალდებულებს მეორეს, გარკვეული დროის მანძილზე, ანუ, თამაშის განმავლობაში, თავდაც იყოს გულწრფელი — რაც შეიძლება ზუსტად აღწეროს საკუთარი შეგრძნებები და რაც შეიძლება ამომწურავად გამოთქვას მოსაზრებები ამა თუ იმ საკითხთან დაკავშირებით. რაც მთავარია, მხოლოდ და მხოლოდ, ჩვენზე დამოკიდებული, ვიქნებით თუ არა გულწრფელი, თუნდაც ერთხელ, დროებით მაინც. აქედან გამომდინარე, ასევე მხოლოდ ჩვენზე დამოკიდებული, ვალიარებთ თუ არა დანაშაულს, რომელიც, შეიძლება, პირადად ჩვენ არ ჩავგიდენია, მაგრამ რომელმაც თავისი თავზარდამცემი მასშტაბებისა და სისასტიკის გამო, დანაშაულის დამლადასვა ჩვენს ყველაზე უპატიოსნეს განზრახვასაც, რადგან დანაშაულია და საკმაოდ სერიოზულიც, როცა, ვთქვათ, გაუპატიურებულ გოგონას თავზე ხელს კი უსვამ, მაგრამ მოძალადეს საყვედურის თქმასაც ვერ უბედავ. პატიოსანი ხარ, მაგრამ მხდალი. უფრო სწორედ, არაფერი არ ხარ, რადგან ერთი აბათილებს მეორეს. თუ პატიოსანი ხარ, შენი ნებით არ იცხოვრებ გარეწრებში, ხოლო თუ მხდალი ხარ, ვერ იცხოვრებ, ძალიანაც რომ გინდოდეს. მაგრამ ეს სხვა საკითხია, ახლა მთავარია, ერთმანეთის გამოტყუება კი არ დავისახოთ მიზნად, რასაც ცხოვრებამ მიგვაჩვია, არამედ გულახდილობის მაგალითი ვაჩვენოთ ერთმანეთს. რაც,

თავისთავად ცხადია, გარკვეულ ნელებთანაა დაკავშირებული. ერთ იმით, რომ გადაჩვეული ვართ გულახდილობას. სწორედ ამიტომ, სრულებითაც არ არის გამორიცხული, ბევრი რამ ვერ გავიგოთ, განსაკუთრებით თამაშის დასაწყისში, როგორც, დავუშვათ, სირაქლემა ვერ გაიგებდა, რას განიცდის ცაში მოლივლივე ნებისმიერი ფრინველი, რამდენადაც აღარაფერი ესაქმება ცასთან, ცაში ლივლივთან, რაკი თავად უკვე გადაჩვეულია ფრენას. მართალია, დიდად არ განსხვავდება, მაგრამ აქ არც საპყრობილეა, არც საავადმყოფო. ამიტომ არც ჩვენ უნდა ვიყოთ ერთმანეთის მიმართ გამომძიებლებივით ანდა ექიმებივით დაუნდობლები. უშიშრად, დაუქვებლად ვთქვათ, რისი თქმაც გვინდა. განა ეს ნაკლები ომია?! შიშითა და ეჭვით ნათქვამმა, შეიძლება, კეტი კი აალებინოს ხელში მოთმინებადაკარგულ კაცს, მაგრამ არა მგონია, გააგდებინოს იგივე კეტი. ჩვენი უპირველესი ამოცანა კი სწორედ ესაა — კიდევ უფრო გამხეცება კი არა, ოდნავ მაინც გაადამიანება კაცისა. „დღეს რას უჩივით?“ „დღეს რა გტკივთ?“ „დღეს რაზე ფიქრობთ?“ — გაიძვერები! ვითომ საკუთარ კეთილდღეობაზე არ ფიქრობდნენ მხოლოდ. ჩვენი ავადმყოფობის ისტორია, ჩემო ძვირფასო მეგობარო, დიაგნოზის დასადგენად კი არ იწერება, არამედ საბოლოო განაჩენის გამოსატანად. ავადმყოფი ნომერი ორი — შენზე არ ვამბობ, ისე ვამბობ, სიტყვაზე — სასიამოვნო სიზმრებს ხედავს თურმე...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: აკი გითხარი, არასოდეს არ მინახავს მეთქი სიზმარი. ისიც აღარ მჯერა, მართლა სიზმარი თუ იყო წელან... შენ არ მიჯერებ და ისინი დამიჯერებენ?!

სადღაც ტრამვაი ჩაიქროლება ზარის განუწყვეტელი წკრაილით.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: მეც ხომ გითხარი, ისე ვამბობ, სიტყვაზე მეთქი, ღმერთი მოსთხოვთ პასუხს... მე მოვედ არა მშვიდობად, არამედ რისხვად.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : ე გ ვ გ რ ე ა რ არის.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (გალიზიანეპული) რა არ არის „ეგრე“? შენ რა იცი. მე რას ვამბობ? შენ გგონია, ყოველთვის სხვათა ნაქვამს ვიმეორებ? ისეა, როგორც მე ვთქვი და არა როგორც შენ მოგესმა. ისე, რომ იცოდე, ციტატი სრულებითაც არ არის ჩემი ძირითადი იარაღი, თუმცა, რა დასამალია, ამ იარაღსაც საკმაოდ კარგად ვხმარობ. ჩემი გული სავსეა, ჩემი ბაგე მეტყველი, რადგანაც გულის სისავსისაგან მეტყველებს ბაგე. შენ კი იმიტომ ვაქვს ენა ჩავარდნილი. არაფერი რომ არ გიყრია გულში. ცარიელი გული ცარიელ ჭიბეზე უარესია. ჭიბეს რალაცით მაინც აივსებ, თუნდაც ქვიშით, გულს კი ვერაფერს მოუხერხებ. ერთი დღეც არ გიცხოვრია უშიშრად და იმიტომ, გულს შიში აცარიელებს. სტენდალი ამბობს — შიში სიცარიელეაო. მთლად ასე არ ამბობს, მაგრამ ასე გამოსდის. ხომ გახსოვს, როგორ აღწერს ბრძოლის ველს — „კაზაკებიო“, დაიძახებს ვიღაცა და წამში დაცარიელდება იქაურობა, შენი გულივით. შენი ვატერლოო შენი გულაა. „ვაიმე, ასე არ მოხდეს“, „უიმე, ისე არ მოხდეს“, არადა, მაინც ვაი და უი იქნება ჩვენს თავს, ასე მოხდება თუ ისე.

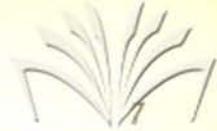
ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : არც შენ მყავხარ ამირანი! განა გულადი მხდალს აუხირდება. რატომ ხარ მხდალიო?! საკუთარი სიმხდალე რომ გაცოფებს, შეე იმიტომ მთათხავ ასე დაუნდობლად.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : მაგრამ, დასამშვიდებლად, ისიც შემიძლია გითხრა, რომ არცერთი ადამიანი არ არის მხოლოდ მხდალი, ან მხოლოდ გულადი. ადამიანი საერთოდ ორბუნებოვანია და დღეს ალბათ ძირითადად ამაზე გვექნება საუბარი. ორბუნებოვანია. ერთმანეთისგან მკვეთრად განსხვავებული. ერთმანეთის საპირისპირო ორი არსებისგან შესდგება. ოღონდ, ამ

ორი არსების დაპირისპირებისას, ანუ ერთმანეთის გაორებას, იქნებოდა თითქოს, არამედ პირიქით, კიდევ უფრო ნათლად წარმოაჩენს მის ხასიათს. ამ შემთხვევაში, დაპირისპირება თანხმობას, პარმონიას, წესრიგს ნიშნავს. რამდენადაც ადამიანის შემადგენელი ეს ორი ნაწილი ერთდროულად, უფრო ზუსტად კი, ერთსა და იმავე დროს, არასოდეს არ გამოდის ასპარეზზე. მით უფრო — ერთმანეთის საზიანოდ. ერთი ყოველთვის უთმობს მეორეს იმისა და მიხედვით, თუ რომელი მათგანი უფრო შეეფერება არსებულ დროსა და გარემოს. მოკლედ რომ ვთქვათ, ეს ის შემთხვევაა, როცა ერთი უდრის ორს და, შესაბამისად, ორი — ერთს...

შემოდის მთვრალი

მ თ ვ რ ა ლ ი : (მერხისკენ არც იყურება. ცალი ხელით ხეს მიებჯინება და დაჭრილივით გმინავს) ვაიმე, დედაე! (ასლოკინებს) დიდი ბოდიში, ბატონებო. ეტყობა, შემცივდა (ისევე ასლოკინებს) ალალი, ალალი მეთქი! (გულზე ირტყამს მუშტს) თუმცა, არა, ალალს ამბობენ, როცა სასულეში გადასცდებათ რამე. სლოკინზე არაფერს არ ამბობენ... უნდა შეაშინო, თუ გინდა რომ სლოკინმა გადაუაროს. კიდევ შემაშინე რააა... იცით ეს ანეგდოტი? ისე, მართლა მოუჩულებელი ხალხი ვართ, უმადური — რანაირად აღარ გვაშინებენ, ჩვენ კი მაინც ვასლოკინებთ (ასლოკინებს) აი, ხომ გეუბნებით, ერთხელ კიდევ გიხდით ბოდიშს, მომიტყვეთ სულგრძელად, როგორ გგონიათ, სწორედ მივდივართ? აქეთ არის ხომ გასასვლელი? (ბაბილა პირველი და ბაბილა მეორე ჩუმად სხედან, დაძაბულნი შესცქერიან მთვრალს) მე მგონი, კაცი და კაცი ხართ თქვენ (ასლოკინებს) არ გეწყინოთ, მართლა ზედმეტ მომივიდა, ხედებით ალბათ, რასაც ვგულისხმობ. ესეიგი, სწორედ მივდივარ, არა? დიდი მადლობა, კარგად ბრძანდებოდეთ.

ბაბილა მეორე: (შვებით) უპ!
გადავრჩით. კუდიანი ვარსკვლავი ამჯე-
რადაც ასცდა დედამიწას. სიცოცხლე
გრძელდება.

ბაბილა პირველი: არ ააყრო-
ლა აქაურობა, მამაცხონებულმა. თით-
ქოს გვაკლდა. რას სვამდა მაინც ამის-
თანას?!

ბაბილა მეორე: რა ქნან მაგ
უბედურებმაც, მოისპო ყველაფერი.

ბაბილა პირველი: რა ქნან?
არაფერი. განსაცდელს გავუძელით.
ცდუნებას კი ვერა.

ბაბილა მეორე: შენ ის მი-
თხარი, უკვე ვთამაშობთ? ამას ჰქვია
თამაში?

ბაბილა პირველი: თამაშით
ჯერ არ ვთამაშობთ, მაგრამ აღარც ბე-
ვრი გვიკლია. უბრალოდ, ცოტა უფ-
რო შორიდან უნდა დაგვეწყო. შორი-
დან კი არა, ახლოდან, დღეიდან, ამ
წუთიდან. ვითომ პირველად ვხვდებით
ერთმანეთს, ვითომ ჯერ არაფერი ვი-
ცით ერთმანეთისა, მაგრამ ისეთი უში-
შარნი და გულახდილნი ვართ, გაცნო-
ბისთანავე ვუხსნით ერთმანეთს ჩვენს
დაძინებულ კარტებს. აი, ბატონო, მე
ასეთი მსოფლმხედველობისა გახლა-
ვართ, ასე მესმის, ასე მწამს, ასე მიმა-
ჩნია... მოკლედ, ჯერ გავიცნოთ ერთ-
მანეთი და მერე ვნახოთ. მთავარია,
დრო ფუჭად არ დავკარგოთ უაზრო
ლაპარაკით. ესეც მოსალოდნელია.
როცა გვჭირდება, სწორედ მაშინ და-
გებმევა ხოლმე ენა. როცა არ გიშ-
ლიან, მაშინ ვერ ამბობ სწორედ, რისი
თქმაც გინდა, რაც თითქოს ენაზე გად-
გას გაჩენის დღიდან. მაგრამ ჩვენ მა-
ინც უნდა ვცადოთ საცდელი. ამიტომ
ვართ აქ. ბნელში ნათქვამს სინათლეზე
გაიგებენ.

ბაბილა მეორე: კი ბატონო,
მე უკად ვარ. ოღონდ, თუ შემეშლება,
ნუ გეწყინება. ყველანაირად ვეცდები,
მაგრამ არა მგონია, რამე გამოვიდეს.
შენ ხომ იცი, როგორ მიჭირს ლაპარა-
კი. ამიტომაც, არავის ესმის ჩემი.

ბაბილა პირველი: გასაგე-

ბია. წინასწარ, ნუ ბოდიშობ
ვარ ციცირონო. მთავარია, გულწრფე-
ლები ვიყოთ და არ შევედრკეთ. სიტყვა
კი არ უნდა მრგვლებათ ერთმანეთს.
პირიქით, შევაწიოთ. ახლა კი გავჩუმ-
დეთ ორივენი ცოტა ხანს.

ბაბილა მეორე: (ხალისით) ეგ
ადვილი საქმეა. ეგ უფრო მეხერხება.

ორივენი კარგა ხნით ჩუმდებიან. ჯერ, სად-
ღაც შორს, ორთქლმავალი შეჰკოვლებს. მერე
ტრამვაი ჩაიჭროლებს, ისევე ხარის გაჩუქვე-
ტელი წკრიალით.

ბაბილა პირველი: ჰმ, ჰმ... უკა-
ცრავად, ჩემო ბატონო, მაგრამ ხომ არ
მეტყობდით, რას ელოდებით ამ შუა-
ღამისას ამ გათოშილ ბაღში?

ბაბილა მეორე: ესეიგი, დავიწყ-
ეთ. გასაგებია! თქვენ? თქვენ რას
ელოდებით?

ბაბილა პირველი: კი მაგრამ,
რატომ მეკითხებით?

ბაბილა მეორე: (აშკარად ღე-
ლავს) თუ მახსოვრობა არ მდლალატობს,
ჯერ თქვენ მეკითხეთ იგივე. ასე არ
არის?

ბაბილა პირველი: აგაშენათ
ლმერთმა.

ბაბილა მეორე: ხოდა. მიბა-
სუხეთ.

ბაბილა პირველი: მე კი არა,
თქვენ უნდა მიბასუხოთ. აკი თვითონვე
თქვით, ჯერ თქვენ მეკითხეთო. მე და-
გასწარით.

ბაბილა მეორე: (შემცბარო) და-
სწრება ადვილია.

ბაბილა პირველი: ადვილი
რომ იყოს, თქვენ დამასწრებდით.

ბაბილა მეორე: (სიცილით)
დაგასწრებდით და კარგ ღლავსაც დავი-
ჭერდი.

ბაბილა პირველი: ჰმ, ჰმ...

ბაბილა მეორე: შენ არა
სთქვი, გულწრფელები ვიყოთო?!

ბაბილა პირველი: როგორც
ვატყობ, კარგ საქმეზე არ უნდათ იყოთ
მოსული. იმიტომაც მალავთ. თქვენი
ნებაა. გულწრფელად რომ ვითხრათ,
არც მაინტერესებს. უბრალოდ, ისე-

ქართული წიგნების კლასი

თი სახე გედოთ, შემეცოდეთ. ვიფიქრე, გამოველაპარაკები, გავამხსნევებ შეთქი. მეტი რაა ადამიანი, ხორცი არ იქმევა ჩვენი და ძვალი, კი ბატონო, ნუ მიპასუხებთ. თქვენი საიდუმლო მხოლოდ და მხოლოდ, თქვენი საკუთრებაა და როგორც მოგესურვებათ, ისე მოიქცევით: გინდათ დამალავთ — მაინც არაფერი დააკლდება ამით ქვეყანას, გინდათ გაამჟღავნებთ — თქვენივე კიის ვასახარად. მე კი არაფერი მაქვს დასამალი და ეს არის ჩემი მთავარი საიდუმლო. უფრო სწორედ, არაფრის არ მეშინია. თუ მართლა გაინტერესებთ, რატომ ვზივარ ამ შუალამისას აქ, ამ სიცივეში, ამ სიმყრალეში, არა თუ გულწრფელად, სიამოვნებითაც გიპასუხებთ. ითხოვეთ და მოგეცემათ, ეძებთ და ჰპოვებთ, დააკაუნეთ და გაგიღებენ...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : მაპატიეთ, ცუდად თუ გამომივიდა. სრულებითაც არ მინდოდა თქვენი განაწყენება, ღმერთთა მოწამე, მე მგონი, არ ჰირდება ამას ფიცი და მტკიცი. მე ერთი კეთილი კაცი ვარ, სიკეთეა ჩემი ხელობა, თუკი შეიძლება. სიკეთეს ხელობა უწოდოს საერთოდ. თუმცა, რატომ არ შეიძლება? ვის რა დაუშავდება ამით? თუ მიშავდება, მე მიშავდება ისევე, ამ ხელობით პურს ვერ შესჭამ, თავს ვერ გაიტან წლიდან წლამდე, სამაგიეროდ, პანლური და დაციწვა არ მოგაკლდება, და მაინც, დამერწმუნეთ, ვერ არავისთვის მიწყენინებია. ვერც ვაწყენინებ, გინდაც მინდოდეს, საამისოდ არც ძალა მომდევს, არც თანამდებობა მიწყობს ხელს, მით უფრო, არც ჩინი და წოდება. ის კი არა, თავად თუ შემხვდარამე საწყენი, რაც არც ისე იშვიათად ხდება ხოლმე, იმასაც გულში ვიკლავანდა. სხვამ რატომ უნდა გაიგოს და რატომ უნდა მოიშხამოს შენს გამო გუნება. მიეგდე კუთხეში და ილოკე ჩუმად ნატკენი თათია თუ ფრთა — გააჩნია, ვითარებიდან გამომდინარე, ვინ ხარ იმეამად: ძალდი თუ ანგელოსი, ძალლსაც და ანგელოსსაც საკუთარი

სატკივარი აქვს და ვოფნას უნდა ვიფიქრე ვზეც გადასდის იმ დღეს სანდროს გითხრა, ერთხელ კიდევ უნდა მოვიკლი თავიო. ეტყობა, კარგად ვერ მოვკვდი, რაღაცრაღაცეები მაინც მაწუხებსო. იმ უბედურს მართლა სჯერა, ერთხელ რომ მოკვდა უკვე...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : სანდრო მხდალია. სიკვდილში იმალება, სიკვდილი გამოსავალი გონია... (ვალიზიანებულო, მკაცრად) გაანებე სანდროს თავი! რა შუაშია სანდრო?! რა გვესაქმება სანდროსთან?!

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (შემკრთალი, აჩქარებული) ხოდა, იმას მოვახსენებდით, ჩემო ბატონო, ყველას საკუთარი სატკივარი აქვს შეთქი. თქვენ რომ შემეკითხეთ წელან, აქ რას ელოდებითო, ისე ვიყავი ჩემს ფიქრებში. ესეიგი, ჩემს სატკივრებში გართული, პირველად ვერცკი მივხვდი, რას შეკითხებოდით. ისიც კი ვიფიქრე, ამ კაცმა ალბათ ჩემი ამბავი იცის და მაპამპულებს შეთქი. სიკეთე კი მივითვისე წელან, მაგრამ, მე გონი, დიდი ვერაფერი სიკეთეა, სრულიად უცნობ ადამიანს გული გაუწყვალო მისთვის ალბათ ასევე სრულიად გაუგებარ სატკივრებზე წუწუნით. სხვათაშორის, საშინელი ექვიანიც ვარ, რაც სრულებითაც არ შეეფერება, უფრო სწორედ, არ ეკადრება ჩემი ხელობისა და, რაც მთავარია, ჩემი ასაკის კაცს. ექვიანობა ხომ დაუღვინარი გონებისა და დაუხარჯავი ძალღონის უკანონო ნაშიერია. მე თუ მკითხავთ, საყმაწვილო სენია და მეტი არაფერი. აუტკივარი თავის ატკიებაა და ამიტომაც განვიციდი ასე ძალიან. ნამდვილად რომ არაფრად მჭირდება ზედმეტი ტკივილი, ერთი კაცის კვალობაზე არც ტკივილი დამკლებია და მაინც სიცოცხლეს ვებღაუტეები, საერთოდ, ამ ბოლო დროს, ველარ ვერვვი თავს და, რაც უფრო ძნელი ასატანია, აღარ მჭერა, როდისმე თუ დაადგება საშველი, როდისმე მართლა თუ დამთავრდება ყველაფერი, რასაკვირველია, ჩვენიანად ამბვე დროს, საკუთარ სიკვდილს

რომ წარმოვიდგენ. ისე შევძრწუნდები ხოლმე, თითქოს ჩემი სიკვდილიც ჩვეულებრივი მოვლენა კი არ იქნება. არამედ ენით უთქმელი, გაუფიქრებელი უსწრაფობა. როგორც ბუნებისგან, ისევე კაცისგან. რაღა სანდრო და რაღა მე. არა, სად სანდრო და სად მე, სანდრო მკვდარიც ცოცხლობს. მე კი ცოცხალი მკვდარი ვარ. რაღაც განსაკუთრებული, უფრო სწორედ კი, არანორმალური, ნამდვილად არის ჩემში. არა მარტო კაცის, ბუნების კანონსაც ვარღვევ: ბებერი გაჩნდი და ბავშვად გვედები. თუ შეგიძლიათ, გამოიგეთ და მაპატიეთ.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: საბოდიშოდ არ უნდა გაგხანდათ საქმე, საერთოდ, ვერაფერი ზრდილობაა წარამარა ბოდიშის მოხდა. ვიდრე ფეხს დაადგამდეთ, ჭერ დაინახეთ, სად დგამთ ფეხს. თავიდანვე რომ გეთქვათ, ამასა და ამას ველოდებითო, უშფოთველად, უჩხუბრად გაირკვეოდა გასარკვევეთ. მერე კი, თუ, რა თქმა უნდა, დაინტერესდებოდით. მეც ავიხსნიდით აქ მოსვლის მიზეზს. თუმცა, ასლაც შემოძლია გათხრათ, არაფერი მაქვს დასამალი (ისპის მთვრალეების ღრიანცელი: გაურკვეველი ფრაზისა თუ სიმღერის ნაფლეთები) აგე! ჩვენი მეგობარია, უპოვნია თავისი დოსტები.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: (ფიქრიანად) ეგენი სხეები არიან.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ყველა ერთნაირია! მაგათ უკვე ვააკეთეს არჩევანი. აწმყო წარსულის უარმყოფელი უარიყოფა მომავლისაგან, რადგან აწმყო თვითონაც წარსულად უნდა იქცეს ზვალ. მომავალი კი აწმყოდ. ასე რომ, წარსულიც, აწმყოც და მომავალიც თავიდანვე სამგზის უარყოფილია ერთმანეთისგან. ყველაფერი ამაოა, როგორც ამბობს წმინდა წიგნი. თამაშსაც არ გვაცლიან ამ წამხდარ ქვეყანაში. თუმცა, დარწმუნებული ვარ, ზრდილობისთვის შემეკითხეთ, რაც შემეკითხეთ. ანდა, კიდევ უარესი — შიშის გამო. ისევე შიშის გამო. სინამდვილეში

კი, თქვენი თავის გარდასაბინტერესებთ.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: (ცდილობს სიტყვა ჩაუბრუნოს) ბატონო ჩემო, ეს უკვე--

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: (სწყვეტიწებს) კი გვოყვარს მოყვასი ჩვენი, ვითარცა თავი ჩვენი, მაგრამ მაინც თავი გვირჩევნია. სხვა რომ არაფერი ეთქვათ, ექვიანები ვართ. ურწმუნონი... არც გაგვემტყუნება განა ადვილი დასადგენია, ვინ არის ნამდვილად მოყვასი? თქმით იტყვი, გაკეთებით ვერ გაიყვებ. შორს რომ არ წავიდეთ, განა ვინმეს მოუბანია ჩვენთვის კრილობები? თანაც, ზეთითა და ღვინით... განა ვინმე თვითონ ჩამოხდა და ჩვენ შეგვესვა სახედარზე? არავითარ შემთხვევაში. ხომ ასეა? თქვით, ნუ გერიღებათ. არც პირველი იქნებით, არც უკანასკნელი...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: როგორ გეკადრებათ? თქვენ, უბრალოდ, ვერ გამოიგეთ, პირიქით, ძალიან მაინტერესებს და სიამოვნებითაც მოგისმენთ, თუკი ღირსად ჩამთვლით და გამანდობთ თქვენს გულსიტყვილს. ყველა სიკეთესთან ერთად, დროც უფრო მალე გავა ასე, გაოვიწვი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: აი, ხომ ხედავთ! მართალი ვარ თუ არა?! თქვენ იმიტომ კი არ მომისმენთ, მართლა რომ გაინტერესებთ, რამ მოიყვანა მეორე ადამიანი, იგივე თქვენი მოყვასი, ამ უკაცურ, უკაცრავად პასუხია და, ათასი ძალღისა და მამაძაღლის შარდით აქოთებულ ზაღში, არამედ თავი რომ შეიქციოთ და დროსაც აჩქარებინოთ ფეხი. აი, ამას ჰქვია სწორედ ადამიანური გულგრილობა. უღრმესი მადლობა, სხვისი კირი ღობეს ჩხირიო, სამწუხაროა, მაგრამ რას ვიზამთ — გულგრილობა მონათა თვისებაა. თუმცა, მონობაზე ლამაზაკი ჭერ ადრეა. ამის დროც მოვა, თანდათან. უფრო სწორედ, გვინდა თუ არა, მაინც ვერ ავუქცევთ გვერდს. თქვენ კი მართალი ბრძანდებით: ნამდვილად არ შეიძლება

ყველა მოყვასი იყო. განა ყაჩაღების ნაწამები კაცი ყველამ ერთნაირად შეიცოდა? იმ გზაზე მღვდელმაც ხომ ჩამოიარა უფრო ადრე. მაგრამ ზედაც არ შეუხედავს...

ბაბილა მეორე: არ შემიძლია ეს ოხერი ლაპარაკი და რა ვქნა?! ვერასოდეს ვერ ვამბობ იმას, რისი თქმაც მინდა. ძალიან გთხოვთ, ნუ მომაქცევთ ყურადღებას... შენ რაღა გალიზიანება გინდა. ისედაც დასაბმელი ხარ.

ბაბილა პირველი: პირიქით, პირიქით... დიახაც რომ მისასალმებელია თქვენი გულწრფელობა. განა ჩვენი მიზანიც ეს არ არის?! ვიყოთ გულწრფელნი, რათა ერთხელ და სამუდამოდ, თუნდაც მარტო ჩვენთვის, გავარკვიოთ, ვინ ვართ, რომელი ვართ იმ ორიდან — ვინც ნაწამებ კაცს გვერდი აუარა, თუ ვინც შეიცოდა ნაწამები კაცი...

ბაბილა მეორე: პირადად მე, ჩემი მოკლე ჭკუით, ნაწამები კაცი უფრო უნდა ვიყო, ვიდრე მისი შემწყნარებელი ან არშემწყნარებელი. ჩემს გზაზე უმალ უმოწყალო მღვდელი ჩამოვიღის, ვიდრე მოწყალები სამარიელი.

ბაბილა პირველი: მეც სწორედ ამის დასადგენად მოვედი თქვენთან. ვიფიქრე, ეს კაცი, შეიძლება, სულაც ჩემი თანამზრახველი აღმოჩნდეს მეთქი. არა, მთლად ასე არ იყო. პირველად შემეცოდეთ. ისეთი სახე გედოთ... თუმცა, თქვენს სახეზე არაერთარი ცვლილება არ მომხდარა ამხნის განმავლობაში და თუკი მოხდა, უარესობისკენ — ახლა უფრო საცოდავად გამოიყურებით (ხმას უწევს) თითქოს ძალით მოეყვანოთ ვინმეს აქ! ვიფიქრე, მივალ, მოვბან ჭრილობებს მეთქი, თუმცა, არც ზეთი მაქვს არც ღვინო. ის დრო წარსულს ჩაბარდა, ღვინო და ზეთი თან რომ დაჰქონდათ, იქნებ ნაცემი და ნაწამები შეგვხვდეს ვინმეო. ახლა ნაცემი და ნაწამები კაცი ყოველ ნაბიჯზე იმდენი შეგხვდება, რა ღვინო და ზეთი აუვა! სამაგიეროდ, დღემდე განუცდელი სიახლოვე ვიგრძენი

თქვენს მიმართ. უცაბე კლებულობდა ნათესაური გრძნობა გამიჩინეთ, კი არ გამიჩინეთ. დიდი ხნის წინად გაჩენილი. შეიძლება თანდაყოლილიც, დღეს გავითავისე პირველად თქვენი წყალობით. ალბათ ცოტა გარემოს ბრალიცაა — სიბნელე, სიცივე, უხილავი მილიციელის სასტვენის ხმა, უხილავი მთვრალეების ღრიანცელი, უხილავი ორთქმავლების კვილი და დიახაც რომ ხილული სიბინძურის აუტანელი სუნა, თფუი! თუმცა, რატომ „თფუი“? ვაშა! ეს ჩვენი მშობლიური სიმყრალეა. ჩვენც ამ სიმყრალემ დაგვაკავშირა.

ბაბილა მეორე: ღმერთო ჩემო, რა წყალში ჩავვარდე?! განამე ვუარყოფ ამას? რასაც ამბობთ, ყველაფერში გეთანხმებით. თქვენი გულის მოსაგებად არ გეუბნებით. არც ისე იოლია თქვენი გულის მოგება. ეგ მაინც ვიცი. მაგრამ, ბოლომდე თუ გულწრფელები ვიქნებით, წესიერად თვითონ არ მესმის, რატომ გეთანხმებით ყველაფერზე. შეიძლება, მომწონს თქვენი ლაპარაკი. შეიძლება, სიცივის ბრალიცაა, უფრო კი — შიშისა. შიშით, რა თქმა უნდა, მეშინია, თანაც, მარტო თქვენი კი არა, ყველაფრის — იმ მთვრალისაც, იმ უხილავი მილიციელისაც, ორთქმავლის კვილისაც — ყველაფრის, რაც კი ღმერთს გაუჩენია და რაც კაცის ხელს თავისგან დაუმატებია. მარტო იმისი არ მეშინია, რომ მეშინია, რადგან სანამ მეშინია, ვარსებობ კიდევ. ასე რომ, ძალიან გთხოვთ, სიტყვაზე დამიჩეროთ: თვითონაც არ ვიცი, რამ მომიყვანა აქ. რა თქმა უნდა, საკუთარი სიბინძურით აქოთებულ ლოგინში გდება ჯობია მაინც, სხვათა სიბინძურით აქოთებულ ბაღში ჯდომას. თქვენ ალბათ გულში გეცინებათ, რას ჩერჩეტობს ეს კაციო; სახეზეც გეტყობათ, არ გჯერათ ჩემი, მაგრამ ღმერთმა ხომ იცის, გულწრფელი ვარ, როგორც ყოველთვის...

ბაბილა პირველი: ოჰო! მაინც დამაინც, თავმდაბალი არ უნდა იყოთ.

ბაბილა მეორე: დამცინით?

ბაბილა. პირველი: ნაწილობრივ, და აი, რატომ: თქვენ ჩემზე ქართულშია კაცის შთაბეჭდილებას სტრუქტურით. ეს კი, თავისთავად ცხადია, თქვენს სასარგებლოდ არ ლაბარაკობს, როგორ შეიძლება. ადამიანი სრულ ქუთაზე იყოს და არ იცოდეს, გარკვეულ დროს რატომ იმყოფება გარკვეულ ადგილზე, ამ შემთხვევაში, აქ, შარდის სუნით აქოთებულ ბაღში. მაგალითად, მე ვიცი! და ალბათ ყველაფერზე უკეთ ეს ვიცი სწორედ. უკვე დიდი ხანია ვიცი. პირველივე დღიდან, როგორც კი ქუთაში ჩავვარდი, როგორცკი საქმეს მოვკიდე ხელი, კანონის შესატყვისი მუბლიც მაშინვე მივუყენე ჩემს საქმიანობას, ჩემი საქმიანობა კი, ძირითადად, ფიქრია, რაზედაც მინდა, იმაზე ვფიქრობ. ჩემთვის არ არსებობს ნებადართული და აკრძალული, ამიტომ, სასჯელისთვისაც მზად ვარ, ასე ყოვლია, უნდა იცოდეთ, რას აკეთებ, უფრო სწორედ, რითი შეიძლება დამთავრდეს ის, რასაც ნებაყოფლობით აკეთებ, ყველა გონიერი ადამიანი ასე იქცევა, რასაკვირველია, თუკი მოწოდებით მონა არ არის. ამგვარი საქციელი ნამდვილად დასაფასებელია, სხვათაშორის, მაღლაც აფასებენ, აფასებენ, რადგან ამის შემდეგ მათი სამუშაოც მინიმუმამდგა დაყვანილი, მხოლოდ პიროვნების დადგენა და დაკითხვის ოქმზე — რომელიც, შეიძლება, დაკითხვამდეც შედგეს — ხელის მოწერადაც საქირი. ესეც რა თქმა უნდა, ფორმლობაა, მაგრამ აუცილებელი, ბოლოს და ბოლოს, აუცილებელი ფორმლობებისაგან შესდგება სახელმწიფო მართველობა, ერთხელ, ერთმა გამომძიებელმა მითხრა, შენთან მუშაობა სასიამოვნოცააო: ჩაუძიებლად და გამოუძიებლადაც ყველაფერი ნათელიაო: ენაზეც ის გაქვს, რაც გულში გიდევსო. თქვენთან და თქვენი სთანებთან კი საქმე გაჭირდება, თქვენი სახის დამნაშავე სახელმწიფოს არ უყვარს, თუმცა, საკმაოდ დიდ თანხებს ხარჯავს დამნაშავეთა გასამრავლებლად. თქვენი სახის

დამნაშავე განსაკუთრებულად რთულია — დანაშაულის არათუ ჩადენა, აღიარებაც ეძნელება. თუმცა, უმთავრეს შემთხვევაში, თავს დამნაშავედ ალბათ არცა თვლით, იმიტომ რომ... იმიტომ რომ, პირწავარდნილი მონები ხართ, არ მინდოდა ამ სიტყვის ხმარება ჯერ, მაგრამ მაიძულეთ, თქვენ მაიძულეთ! მოწოდებით მონები ხართ, უსახო, უსახელო არსებები, იოლად შემგუებლები ყველაფერთან: სიბნელესთანაც, სიცივესთანაც, შიშთანაც, სიბინძურესთანაც... მონობა თქვენთვის, უპირველეს ყოვლისა, გარანტირებული არსებობაა, როცა თავისუფლება თავისთავად სულ ბეწვის ხიდზე სიარული ვახლავთ — დღევანდელი გაგებით, რასაკვირველია, ამიტომაცაა, თქვენაირები, რომლებიც ყველა დროში უმრავლესობას წარმოადგენენ, ბობოქარსა და მშფოთვარე ცხოვრებას, რაც იგივე თავისუფლებისთვის ბრძოლაა, მშვიდსა და უფერულ არსებობას არჩევენ ყოველთვის, რაც ნებაყოფლობითი, ლამის ხორციელ მოთხოვნილებად ქცეული მონობაა და მეტი არაფერი. გარანტირებული, თანაც სხვის მიერ დატული არსებობა საუკეთესო, მრავალგზის ნაცადი მისატყუარია საწყალი ადამიანისთვის — ძნელად თუ მოარიდებს პირს, იმის გულისთვის, რა არის რომ არ იკისროს — ბაბილონის ფეხსადგილსაც მორეცხავს. აგვიას თავლასაც გამოხვეტავს თავისუფალი მაშინ ხარ მხოლოდ, როცა იმას აკეთებ, რისი გაკეთებაც საქირია, შენთვის თუ არა, ვიღაცისთვის მაინც. მონა კი მხოლოდ იმისკენ ისწრაფის, რაც სინამდვილეში არც არსებობს. მხოლოდ იმას აკეთებს, რაც არავის ჭირდება, არც სხვას და არც თავად, რისი გაკეთებაც საერთოდ დანაშაულია, უკეთეს შემთხვევაში კი — უაზრობა. სინამდვილეში ხომ არც ბაბილონის ფეხსადგილი არსებობს, არც აგვიას თავლა, ისინი, ასე თქვათ, მარადიული, ჩვენს უკან მომავალთა დასაშინებელი სიმბოლოებია და იმ ქვეყნისა თუ ქვეყნების უკეთ

წარმოსაჩენად იხმარება, სადაც მონური შრომა, ანუ, უაზრო და უნაყოფო ფუსფუსი ღირსების საქმედაა ქცეული თავად სახელმწიფოს მიერ.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: (თავისთვის იმეორებს) ბაბილონის ფეხსადგილი, ავგიას თავლა... ჩვენს ქვეყანას რომელი მიესადაგება უფრო, თქვენი აზრით?

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ჩვენს ქვეყანას? ჩვენი ქვეყანა, ჩემო უცნობო მეგობარო, ყოველმხრივ განსაკუთრებული შემთხვევაა კაცობრიობის ისტორიაში.

ბ რ უ ნ დ ე ბ ა მ თ ვ რ ა ლ ი

მ თ ვ რ ა ლ ი: კ ა რ ი არა აქვს ამ ბალს, თუ რაშია საქმე?! ვერ გავაღწივ ვერაფრით. ცოლი რომ მელოდებოდეს შინ, არ დამიჭერებს, როგორ თუ ვერ გამოხვედი ბალიდანო. მაშინვე იეჭვიანებს — ალბათ ვიღაცასთან ერთად იყო ბალში და ის არ უშვებდაო. ჩემზე უკეთ მოგესხენებათ ალბათ ქალებას ამბავი. წავალ-წამოვალ, ისევ აქა ვარ. გამარჯობათ. ერთხელ კიდევ გამარჯობათ, ბატონებო. ხომ ვერ მეტყვი, რომელი საათია? ან იქნებ ის მაინც ამიხსნათ, რატომ ვერ გავსულვარ აქედან? რა ძალა მაკავებს ვითომ ამისთანა? მარტო სიმთვრალის ბრალი არ უნდა იყოს ეს — შემოსვლა თუ შევძელი, გასვლა რატომ არ უნდა შემეძლოს?! ვერც იმას ვირწმუნებ, მთელი სიცოცხლე აქ მაქვს გატარებული მეტიკი. საიდანღაც ხომ მოვედი? საიდანღაც კი არა, ავერ, ხუთი წუთის წინ, სუფრაზე ვიჯექი, რიყეში. სხვები იქ დარჩნენ. ბრძოლის ველზე, მათლაფებში პირჩამხობილნი. ვინც სხვას უგებს მახეს, თავად გაებმევა შიგ. ესეიგი, არც თქვენ გაქვთ საათი! ან იქნებ გეშინიათ, წავკარბთმევსო?! ნუ გეშინიათ, თქვენ რომ გგონიათ, ის არ ვარ, სხვებს რომ გგონიათ, არც ისა. ერთი წესიერი ლოთი ვარ მხოლოდ. ნამუსის ქული მახურავს. რასაკვირველია, სიმბოლურად, რადგან ქული საერთოდ არ მხურავს. არც არის მოღაში, თავშიშვე-

ლები დავდივართ. პოეტია? თქვენც ლა ქართველი ხომ პოეტია?! თქვენც თავშიშველები ჩანხართ აქედან, თვალი თუ არ მატყუებს, ასე არ არის?! ასეა! მაგრამ რად გინდა? თურმე, არც თქვენ იცით, რა დროა, რომელი საათია ქვეყანასა ზედა.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ბატონო ჩემო, ჩვენ არ ვიცით, თქვენ ვინ ბრძანდებით, მაგრამ, ვინც არ უნდა ბრძანდებოდეთ, ჩვენ თქვენი არ გვეშინია.

მ თ ვ რ ა ლ ი: ჩემი არ გეშინიათ? კი მაგრამ, რატომ უნდა გეშინოდეთ ჩემი? აქამდეც მიველით უკვე? თუმცა, რატომ „უკვე“? ისევ, ისევ და ისევ, მარად და მარად, ასეთია ხვედრი წრის ბინადართა. ადამიანი ადამიანისთვის ნამდვილად საშიშია. მაგრამ, საცა სამართალია, მე უფრო უნდა მეშინოდეს თქვენი. თქვენ ორნი ხართ. მე კი — ერთი.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: აბა, მე თუ მკითხავთ, სწორედ ის შემთხვევაა ანლა, როცა ორი უდრის ერთს, ერთი კი — ორს.

მ თ ვ რ ა ლ ი: თანაც მთვრალი ვარ. ფეხზე ძლივს ვდგავარ. საათი გკითხეთ მხოლოდ, სხვა ხომ არაფერი დამიშავებია?! რაც მომივიდა, ახალგაზრდობით მომივიდა. იქნებ დამზოგოთ მომავლისთვის... ობოლი ვარ...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: საათისა რა მოგახსენოთ, ნადვილად არა გვაქვს. მაგრამ დაბეჭითებით შემიძლია გითხრათ, მით უფრო თქვენმა შემხედვარემ, რომ უკვე დიდი ხანია, სიბნელის ქამი დგას ქვეყანასა ზედა. გახსოვთ ალბათ ორბელიანის წერილიდან — საერთოდ თუ წაგიკითხავთ — „დაბნელდა, ტასო, საქართველოში“.

მ თ ვ რ ა ლ ი: ვერ უყურებ კურკას! ვერ კიდევ როდის შეუმჩნევია! დიხაც რომ დაბნელდა, თავი და ბოლო ველარ გაგვიჩვეია. ერთი ის გამეგებონა, ამ ბალში როგორ აღმოჩნდნი და აღარაფერი არ მინდა თქვენი, საათს არ მეუბნებით. გზა მაინც მასწავლეთ.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: იმდენი არ

უნდა დალიოთ. სახლის გზა აგერიოთ. ხელიდან წახვედით ყველანი. ერთნაირად... თუმცა, რა ჩემი საქმეა, ბოლოს და ბოლოს. თავზე ბუხს არ ისვამო. არადა პირველები ვარდებით წუმბეში. მაწანწალებივით. არ გეკადრებათ, ნამდვილად არ გეკადრებათ.

მთვრალი: მაწანწალებივით კი არა. ჩემო ბატონო, არამედ როგორც კეშმარიტ მაწანწალებს შეეფერებათ! განა თქვენც ასეთები არ გინდოდათ?! განა გაუფხილეთ მოლოდინი ჩვენზე ზრუნვით გათვრებულ ქვეყანას?! სხვა-თაშორის. მთელი ჩემი ბედნიერი სიყმაწვილე მშობლიური სახლის ძებნას შევალე, ქუჩაში რომ არ მეწანწალა. მაგრამ ამაოდ. ამაოდ...

ბაბილა მეორე: გაანებე თავი. რას ჩააცვიდი, რას ერჩი ამ პატიოსან ახალგაზრდას? ნამდვილად რომ არაფერი დაუშავებია (მთვრალს) მიბრძანდით, გეთაყვა, მიბრძანდით. საათი არ გვაქვს, მაგრამ ვარაუდით სამიცი შეიძლება იყოს და სამის მესამედიც. დაბეჯითებით ვერაფერს გეტყვით, რადგან რაც აქ ვსხედვართ, არცერთი ჰიმნი არ გავგივია... ალბათ გამოგვეპარა, ანდა ჯერ ადრეა, თორემ, ერთერთს მაინც დაუტკავდნენ აუცილებლად.

მთვრალი: არადა, ჩვენში რომ ვთქვათ, ვალდებულებიც ხართ. მიპასუხოთ, როგორც თუნდაც უფროსებმა. მე მხოლოდ ის გკითხეთ, რისი გაგებაც ახალგაზრდას მხოლოდ უფროსისგან შეუძლია — დრო და გზა — რა დროა და საით წავიდე მეთქი...

ბაბილა მეორე: (ხელით აჩვენებს) თქვენ იქიდან მოხვედით.

მთვრალი: კი მაგრამ, იქით ხომ უარესად ბნელა?!

ბაბილა პირველი: სიბნელიდან მოხვედით.

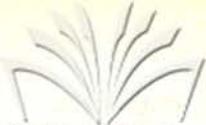
მთვრალი: მართალი ბრძანდებით. თუკი ტასოს დროს უკვე ბნელოდა, ცხადია, მეც სიბნელიდან მოვიდოდი. ყველანი სიბნელიდან მოვდივართ. ერთი წამით თუ დავყოვნდებით ამ სამოთხეში (ხელს მოატარებს ჰაერში) და

ისევ სიბნელეს ვუერთდებით. რამდენი ხნით, თუ სამუდამოდ არა. თქვენი არ იყოს, მეც სიბნელის ლუკმა ვარ. დაალებს სიბნელე პირს და — ჰამ — გადამსანსლავს თავფეხიანად. ასე, ა!

ბაბილა პირველი: თავხედი. ლოთი. უხნო!

ბაბილა მეორე: მაგას რალას ერჩი? თავისი უბედურებაც ეყოფა.

ბაბილა პირველი: მაგის ბრალია ყველაფერი. მაგისთანების! ხომ ხედავ, რას დაამსგავსეს აქაურობა. ბაბილონის ფეხსადგილს, ავგიას თავლას... ვერ შეიშნოვეს საკუთარი სიღარიბე, ვერ დააფასეს საკუთარი უმწეობა — სხვისი სიმდიდრე და სხვისი სიძლიერე ამჯობინეს... ის სხვა ამჯობინეს. გაძევებულ ღმერთს და იმიტომაც დაბორიალობენ უთავბოლოდ ღმერთის დანატოვარ სიცარიელეში. კარისთვის ველარ მიუგნიათ. ეს საშიში, სახიფათო სიცარიელეა — ამოუცხები, უკიდევანო, უჭერო, უფსკერო: ვერაფერს მოეკიდები დიდი ხნით, საიმედოდ. ასე უნდა იხეტილო სულ, სულ, სულ... აი, ამას ჰქვია განკითხვის დღე, მეორედ მოსვლა. ჩვენ კი, იმის მაგივრად, რომ „ვიგლოვ-ვიტიროთ, თმა ვიგლიჯოთ და ვიჭვითინოთ“, ისევ იმედის ჭიას ველაქუცებით: იქნებ, იქნებ, იქნებ... ხვალ თუ არა ზეგ, ზეგ თუ არა მასზეგ, მასზეგ თუ არა როდისმე, როდინობის კვირაში. კი არ მეშორებამო, მაგრამ მეჭორებამო. ყველანი დამნაშავენი ვართ: მეც, შენც, ისიც. ჩვენც, თქვენც, ისინიც... ყველანი! დიახ, ყველანი! არ იქურდოთო და ვიქურდეთ, არ იმრუშოთო და ვიმრუშეთ. არ მოკლათო და მოვკალით. თანაც როგორ! სისხლის ზღვა დავაყენეთ. სისხლში ვდგავართ ყელამდე და მაინც სისხლი გვწყურია, მტრისა კი არა, საკუთარი, ერთმანეთის, მოყვასისა — რატომ შენ და არა მე, რატომ შენი და არა ჩემი, რატომ შენთვის და არა ჩემთვის... უკულო ამპარტავნები ვართ

შინ ძლიერნი, გარეთ მხდალები, მტერი არც ვიცი ვინ არის.

ბაბილა მეორე: მე არაფერში არა ვარ დამნაშავე, ღვთის გულისათვის... თუმცა, ახლა, შენი ლაპარაკის შემდეგ, ისეთი გრძნობა მაქვს (ისმის ქალის განწირული კივილი: მიშველეთ! მიშველეთ! მიშველეთ!). ისეთი გრძნობა მაქვს, თითქოს ეს წუთია რაღაც საშინელი ბოროტმოქმედება ჩამედინოს, არადა, ამ წუთას, მგონი, მართლა კლავენ ვილაცას. გესმის? ყოველ წუთას კლავენ ვილაცას, მაგრამ დარწმუნებული ბრძანდებოდე, არც ჩვენ გავვარდებით საშველად, არც სხვა ვინმე, სამაგიეროდ, ჩვენც ყველა მკვლელობის თანამონაწილენი ვართ, 'რადგან სხვა არაფერი არ შეგვიძლია. თქვენ არა გაქვთ ასეთი გრძნობა? მე მაქვს, თანაც, ეს გრძნობა თითქოს ახალი კი არ არის ჩემთვის, თანდაყოლილია (ისმის ქალის კივილი: მიშველეთ! მიშველეთ! მიშველეთ!) თითქოს ამ გრძნობასთან ერთად დავიბადე. უფრო სწორედ, თითქოს იმიტომ დავიბადე საერთოდ, ეს გრძნობა რომ გამჩენოდა. ამავე დროს, ეს გრძნობა თითქოს ჩემი კი არ არის, ვილაცამ მომახვია თავს. ვილაცამ კი არა, შენ, თქვენ... თქვენი გაუთავებელი ქადაგებებით. ზუსტად მაინც ვერ ვამბობ, რის თქმაც მინდა. დამნაშავე არა ვარ, მაგრამ არ მიკვირს, დამნაშავედ რომ ვგრძნობ თავს (ისმის ქალის კივილი: მიშველეთ! მიშველეთ! მიშველეთ!) თანაც, სრულებითაც არ ვცდილობ ამის დამალვას, არ შემიძლია და აკი არც ვმალავ. არც ვუარყოფ. დამნაშავე კი ნამდვილად არა ვარ, არა ვარ, არა ვარ...

ბაბილა პირველი: ნუ იტყვი, წინასწარ მაინც ნუ იტყვი. ყველაფერი პირობითია. რაც შენთვის უდანაშაულობაა, ის სხვისთვის, შეიძლება, მიუტევებელი დანაშაული აღმოჩნდეს, და პირიქით. ესეიგი, კაცმა რომ დაგიჯეროთ, არც გაქურდიათ, არც გიმრუშიათ, არც არავინ მოგიკლავთ?!

ბაბილა მეორე: (მხურვალეთ) დმერთმა დამიფაროს!

ბაბილა პირველი: მით უარესი თქვენთვის.

ბაბილა მეორე: (გაკვირვებულნი) მართლა მეუბნებით თუ ვთამაშობთ?

ბაბილა პირველი: (ყვირის) რას ჰქვია, ვთამაშობთ! (ცოტა ხნის შემდეგ, ჩვეულებრივი ხმით) რასაკვირველია, ვთამაშობთ. აბა, რისთვისა ვართ აქ? რამდენჯერ ვთქვათ ერთი და იგივე?! მით უარესი თქვენთვის, ჩემო ბატონო, უფრო მკაცრად მოგვეკითხებათ პასუხი, მსაჯულებს არ უყვართ, როცა ბრალდებული მიტყევის, დიდსულოვნობის გამოჩენის საშუალებას არ აძლევთ. პირადად მე, მიქურდია კიდეც, მიმრუშია კიდეც და კაციც მომიკლავს. თანაც, არა ერთი და ორი, შეიძლება, ჩემი ხელით არა, მაგრამ ეს არ არის მთავარი. რას ვიზამთ, რაგორც ფრანგები ამბობენ, ასეთია ცხოვრება, ეს სამი ლოდი უდევს საფუძვლად — ქურდობა, მრუშობა, მკვლელობა. თუ ცხოვრება გინდა, სამივე უნდა შეგეძლოს. ანუ, სამივე ლოდს უნდა მოჰყვე ქვეშ ერთდროულად, სამივე ლოდს სათითაოდ უნდა გაესრესინო შენი ნებით, ჭიაყელასავით. ვარდი უეკლოდ არავის მოუტრეფია, თევზი თუ გიყვარს, ფეხიც სველი უნდა გქონდეს, ასეთია ხალხური სიბრძნე. ყოველ შემთხვევაში, ასეთია არსი ჩვენი არსობისა. უფრო სწორედ, ყველანი ასეთები ვართ და იმიტომაც არ ვთვლით თავს დამნაშავედ. და მართლაც, როცა ყველა დამნაშაული არსებობს, ანდა დანაშაული აღარ ჰქვია და ამდენად, არა მართო შესაბამის სასჯელს, არამედ შესაბამის ჭილდოსაც იმსახურებს. მაგრამ სასჯელი განა ჭილდოზე მძიმე ასატონია? განა სასჯელიც თავისებური ჭილდო არ არის? ყოველ შემთხვევაში, ორივე ერთნაირად გვაიძულებს თავის მოდრეკას ვილაცის, ჩვენზე ძლიერის წინაშე. ორივე ერთნაირად გვიბორო-

კავს ხელ-ფეხს, ენას, სულს... რადგან ერთნაირად დამამკირებელია. გსჯიან თუ გაჯილდოვებენ.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : თქვენ, ეტყობა, ჩემი შეშინება დაგისახავთ მიზნად. არადა, სრულებითაც არ გავხართ ასეთ ადამიანს. თანაც, თუ არ მიწყენთ, ამგვარ „ნებაყოფლობით გულახდილობას“ ისევ დაკითხვა მირჩევნია. მეცოდინება მაინც, რისი გავება უნდათ ჩემგან. დამეთანხმებით, ფსიქოლოგიური ზემოქმედება, ზოგჯერ, ნებისმიერ ძალადობაზე ძნელი ასატანია.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : კი მაგრამ, თქვენ როგორ წარმოგიდგენიათ „ასეთი ადამიანი?“ — სხვათა დამშინებელი, ფსიქო-ტერორისტი.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : როგორ გითხრათ... ძნელი სათქმელია. მართალია, გარეგნობა ყოველთვის ზუსტად ვერ წარმოაჩენს ადამიანის შინაგან ბუნებას, მაგრამ...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ძალიან გულუბრყვილოდ აზროვნებთ. თქვენ მართლაც არ შეგიძლიათ, სერიოზული მტერი იყოთ სახელმწიფოსი. ნუ დაამთავრებთ. ჩემთვის ყველაფერი ნათელია. მაგრამ ჩემს აზრს სადაც ჯერ არს, რასაკვირველია, ნაკლებად გაუწყვენ ანგარიშს.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : ღმერთო ჩემო, რაღა, მაინცდამაინც, მე... რაღა, მაინცდამაინც, აჰ... რაღა, მაინცდამაინც, დღეს...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (დაინტერესებული) ვითომ რა ისეთი დღეა დღეს? ააა, გასაგებია. ყველა დღე ისეთივე განსაკუთრებულია, განუმეორებელია და ერთადერთია, როგორც დღე დაბადებისა და სიკვდილისა. ადამიანი ხომ გარკვეული თვალსაზრისით, ყოველ დღე ხელახლა იზადება და ყოველ დღე ერთხელ კიდევ კვდება. ოღონდ, სხვა კი არა, თვითონაც ვერ ატყობს ამას. ამიტომ, არც მე ვიცი, მოგილოცოთ თუ მოგისამძიმროთ — ჯერ გასარკვევია, ხელახლა დაიბადეთ დღეს. თუ ერთხელ კიდევ მოკვდით.

თუმცა, ჭკვიანი კაცი ამბობს, ჭკვენი ცოცხალზე ბედნიერიაო, ხოლო ჭკვენი ვეზე ბედნიერია ის, ვინც საერთოდ არ დაბადებულა. მაგრამ რაკი ერთხელ დაიბადეთ, ყოველშემთხვევაში, უკეთესი მომავალი ნამდვილად განადღებული გაქვთ — სიკვდილი არ ავცდებათ. რაღა თქვენ გამოგტოვებთ, მაინცდამაინც. ასეთი უსვინდისობა სიკვდილისგანაც წარმოუდგენელია. იქამდე კი რამენაირად გაიყვანთ დროს, თუნდაც, ჩემთან საუბრით. არც ისე ბევრს ცხოვრობს ადამიანი, ბოლომდე ვერ ამიტანოთ. თუმცა, ერთი კია, ყველა ადამიანის სიცოცხლე ერთი და იმავე საზომით არ იზომება. მაგალითად, ღარიბი მეტს ცოცხლობს, ვიდრე მდიდარი. მშიშარა გულადზე დღეგრძელია. ასე რომ, თავისუფლად შეიძლება, მათუსალაზეც ხნიერი აღმოჩნდეთ ბოლოს, თქვენი ჯიბისა და გულის ამბავი რომ ვიცი. და მაინც, მიიღეთ ჩემი გულწრფელი თანაგრძნობა — გილოცავთ და, იმავე დროს, ვიზიარებ თქვენს მწუხარებას.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : ყოველდღე სანდრო კვდება. მაგრამ მაინც ბედნიერია.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ბედნიერია? სანდრო? (გალიზიანებული) ხომ გითხარი უკვე, გაანებე სანდროს თავი შეთქი!

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : მთელი სიცოცხლე მკვდარი ვიყავი და ბედნიერებამ გამაცოცხლაო. ყველაფერზე ძნელი ასატანი მაინც ბედნიერება ყოფილაო. სიცოცხლე ძველებურად არ მიწნდა. მაგრამ სიკვდილიც აღარ შემიძლიაო. ვარო ექთანს უყვარს (შემცხარი) არ უნდა მეთქვა შენთვის... მაგრამ შენგან რა დაიმალება! მაინც მათქმევენბდი, მოლოცვისა და მოსამძიმრებისთვის კი დიდი მადლობელი ვარ.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : მე უფრო მეტი ვიცი, ვიდრე თქვენ გგონიათ. შენ და... სანდროს. შე სულელო, ვარო ექთანს მართლა დასამშვიდებელი წამალი კი არ შეჰყავდა... შეჰყავს სან-

დროს დუნდულაში—აწვალებდა... აწვალებს. ცარიელი ნემსით ჩხვლევდა... ჩხვლევს. თანაც, რამდენჯერმე, მთელი ძალითა და მონდომებით. სანდრო ითმენდა... ითმენს, ის კი ერთობოდა... ერთობა. მე საერთოდ ყველაფერი ვაცი. მაგრამ ენაზე კბილის დაჭერაც შემიძლია. თქვენ კი ყველაფერი, რაც იცით და არ იცით. მართო ენაზე კი არა, სახეზეც გაწერიათ. არ შეიძლება, ნამდვილად არ შეიძლება. ადამიანს ან რამე უნდა ქონდეს დასამალი; ან თავი მაინც უნდა ექიროს ისე, ვითომ რალაცას ვმალავო. შენ კი ფეხზე მოართული ცნობარივითა ხარ (ცხვირზე კიდებს ხელს) საინტერესოა, იფურცლები თუ არა (იციინს) არ გეწყინოს. ვთამაშობთ.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე (გამწარებული) ნელა! მტკივა! მართლა მტკივა! ეს რა თამაშია! ეს უკვე... საერთოდ აღარ ვითამაშებ შენთან. სრულებითაც არ არის სასაცილო.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ოოოონ! როგორ არ არის... დამერწმუნეთ, დამერწმუნეთ. ასე გულიანად... ერთი ამოცი წლის წინ გამეცინა, დიაგნოზი რომ დამისვეს, და ერთიც დღეს. დიახაც რომ განსაკუთრებული დღე ყოფილა. ნუ გეწყინებათ, თქვენი შეურაცხყოფობა გუნებაშიც არ გამივლია. თუ გატკინეთ. ბოდიშს გიხდით. მაგრამ ასე გულიანად... რა დაბნეული სახე გადავთ, რომ იცოდეთ. ერთი თქვენსავით დაბნეული მეგობარი აღარც მყავდა. ეგრეთ წოდებულ სიტუბუკეში, სტუდენტობისას... სტუდენტობის ეპოქაში თქვენც კარგად მოგეხსენებათ — ეპოქა მოსმენისა და ეპოქა დასმენისა... საპირფარეოში წყლის ჩამოშვება ავიწყლებოდა.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: (გამწყრალი) თუ ქარაგმებით ლაპარაკობთ, მართალი არ ხართ. წყლის ჩამოშვება კი არ მავიწყდება, წყალი არ მოდის საერთოდ. ანდა, მაშინ არ მოდის, როცა საჭიროა.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: კმარა.

გვეყოფა. აკი ბოდიში მოგიხდეს... სხვა მიკვირს და სხვა მარცებს. თუ დაკვირვებიხარ, არაფერი არ სწყინა ადამიანს ისე, როგორც ცხვირზე ხელის მოჭერა. რაც გინდა, ისე უყავი. ოღონდ, მის უდიდებულესობას ნუ შეეხები. ადამიანის მთელი სიამაყე ცხვირშია თავმოყრილი. ჩვენი მაგალითი ავიღოთ თუნდაც: მე რომ თქვენთვის პანლური ამომერტყა, ან ყური ამეწია, მაშინვე დამნაშავედ ჩათვლით თავს, დაფრთხებოდით, დაიმორცხებდით და, უპირველეს ყოვლისა, ჩემი გულის მოგებას შეეცდებოდით, თავის ქიციინით და ხელების ფშვნიტით, პირობასაც დამიდებდით, არასოდეს რომ აღარ გაიმეორებდით ამგვარ... თუმცა, არც იმას იკითხავდით, რაში გედებოდით ბრალი, რითი დამისახურეთ პანლური და ყურის აწვევა. მაგრამ საქმარისი აღმოჩნდა, ოღონაც შემეხო ჩემი ორი თითი თქვენი ცხვირის უკიდურესი წერტილისთვის, წვერისთვის, ყუმბარასავით აფეთქებულიყავით, სისხლი თვალეში მოგწოლოდათ, ყბა მოგქცეოდით და... სიამოვნებითაც მომკლავდით ალბათ, მკვდრის რომ არ გეშინოდეთ. ნუთუ უარესი შეურაცხყოფა მართლა არავის მოუყენებია თქვენთვის? ნუთუ უსაფუძვლოდ შეგინებულ, უფლებაყრილ კაცს, რომელიც აღარც ცოცხლებში ითვლება და აღარც მკვდრებში, აუცილებლად ცხვირზე უნდა მოუჭირო ხელი, საბრძოლველად რომ აღეგზნოს?! სხვას ვერაფერს ხედავთ თქვენს გარშემო შეურაცხყოფელს, დამამცირებელს, დამამდაბლებელს? და თუ ხედავთ, როგორ შეგიძლიათ აიტანოთ ყველაფერი მკვდრის გულგრილობით? მართლა ხომ არ მომკვდარვართ ჯერ? თქვენ ხომ ნამდვილად ცოცხალი ხართ? მე როცა ხალხს მოუეწოდებდი, თქვენ პირზე ხელს მაფარებდით, კალთაზე შექაჩებოდით, ხალხის მტრობას მწამებდით, თითქოს, ჯერ არავის ეთქვას თქვენთვის, თავისუფლების ძებნაში მკვდარი სჯობს მონობაში გადიდვაცებულსო. ასე იყო

სულ ასეა დღესაც და ხვალაც ასე იქნება. არ შეიძლება. შეუძლებელია ერთი აზრი გვექონდეს ჩვენ ერთი გზა. ერთი მიზანი... ამიტომაც ახვართ ღირსნი თავისუფლობისა. ამიტომაც ემარცხდებით და დაეძაბვხდებით ყოველთვის. ჩემი მიზანი ვარსკვლავივით კი ანათებს. მაგრამ, სამწუხაროდ, იმავე დროს, ვარსკვლავივით უნაყოფოცაა. ამიტომაც მერვე ვარსკვლავის შვილი ოდესღაც ვარსკვლავის შვილი კობბა, სახალაო გმირი! რასაკვირველია. ცენზორის დასაბნევიად, გზა-კვალის ასარევიად. მე რომ უნივერსიტეტის სცენაზე გამოვდამოდი, უოჯოებს გული უღონდებოდათ. განსაკუთრებით, ფილოლოგებს. განსოვთ? რასაკვირველია. განსოვთ, კარგად გახსოვთ, სხვა მხარეც ახსოვთ. იმიტომაც უმინიათ ჩემი არცერთმა ტირანმა არ იცის, კიდევ როდის ამოგბრწყინდები მისი კუთილდღეობის ხელოვნურ ცაზე. როდის დავუფრთებ აღვირახსნილი ცოვრებით ამოთუბულ წყვედიადს მის მორჩილ ქვეშევრდომებს ესეივო, თქვენც. ბაბილა მეორე: რაც მართალია, მართალია — დიდებული სანახაობა იყო. ახლაც ცნადად დამიდგათვალწინ ყველაფერი. გაფითრებული პროფესურა. აღზნებული სტუდენტობა. სცენაზე ამბობა, დარბაზში ჩურჩული და მუჯღუტუნები. სკამი რომ არ ეყოთ, იატაკზე იჯდა ხალხი. ნემსვერ ჩავარდებოდა სხვათაშორის, მართლა ბევრს შეუღონდა იმ დღეს გული. ფილოლოგსაც და კიმიკოსსაც. ზოგა სიცხისგან, ზოგს — შიშისგან და მაინც ის დრო სკობდა. ახლგაზრდები მაინც ვიყავით, ლუქმის შოვნა უფრო კირდა, ვიდრე დაღეკვა. როგორ თქვილწელან? ეამი მოსმენისა და ეამი დამმენისა... სუსტია ადამიანი. ვინ იცის, იქნებ ჩვენც ხალხი გამოვსულიყავით, სხვანაირად რომ წარმართულიყო ცხოვრება...

ბაბილა პირველი: აი, კიდევ ერთი საუკეთესო მაგალითი წმინდა გულუბრყვილობისა თუ გულუბრყვი-

ლო სიწმინდისა. ებრ ვრო, ვერაფერიარ შემთხვევაში ველ... მოათებოდა სკანაირად. შესაქემ თავისა საქმე ოვოდა. შუორუც ერთი, გონდაც არ გამოვებანსტურბანესა უნავე, რსოტუტიდან. მაინც არავინ მოგვეცემდა საიმისო განათლებას. მართლა გამოვფგომოდით ვინმეს სწავლა სხვა, სავალდებულო სწავლა კი — სხვა, სავალდებულო, სწავლა იქნება ოუ თამაში. დამნაშავეებს ამრავლებს მხოლოდ, დამნაშავეის აშენებულო ქვეყანა კი ჯერ არავის გაუფია. თუ ჩემი არ გჯერათ, უფრო ვუტრადლებით შიბიღ-მოიხედეთ ირგვლივ... ადამიანი მარტო სუსტი რომ იყოს, კიდევ უშველიდა თავს, მაგრამ, საუბედუროდ, დაუნდობელიცაა. ხიღონიჩბის ტარიც გამოითლება და ცული-საკო, მაგრამ მოაფარი ხე კი არ არის, მოაფარი გამომითლელია. ჩვენც ასეთებად გამოგვთალა ვიღაცამ, ჩვენზე ქვიანმაც და ღონიერმაც...

ბაბილა მეორე: ბატონო ჩემო, ადამიანი ნამდვილად სუსტი არსებაა და ნამდვილად ემორჩილება ძალადობას. ეს ათასგზის დამტკიცებულია უკვე მაგრამ შენ თუ მართლა გული შეგტკივა ადამიანზე, ზედმეტად არ უნდა დააქირო ფეხი. უფრო გასაგებად რომ ვთქვა, უნდა გეცოდებოდეს, ხანდახან მაინც სიმბდალევ, სიბეცეც, დაუნდობლობაც დროთა განმავლობაში შეიძენილი თუ გამომუშავებული თვისებებია და მიდრეკილებებია და, მხოლოდ და მხოლოდ, ბიოლოგიური ინსტიქტებით, თავდაცვის ეინითაა განპირობებული. ბევრი უაღრესად ადამიანური მანკიერება თავად ადამიანის ბრალი არ არის, თავსმოხვეულია გარემოებისა თუ მტრების მიერ. ერთს ყოველთვის შეუძლია მეორის დამინება, დამდაბლება, გამოთაყვანებაც კი მაგრამ კეთილშობილ ადამიანს ფიქრდაც არ უნდა მოსდითდეს ამგვარი რამ. რადგან ამგვარი ფიქრის, განზრახვისა თუ მიზნის გაჩენასთან ერთად, უპირველეს ყოვლისა, თვითონვე ენინდება. უფასურდება და კვდება კიდევ, რამდენ-

ნებული ვარ, თუ გინახავთ, მხოლოდ ზოოპარკში გინახავთ ირემი. შესახედად პირწავარდნილი ქალაქელი არსება ხართ, ასფალტზე გაზრდილი. ალბათ გულიც გადაგბრუნებიათ ასევე წარმოდგენილი მგლის კბილების ღრქიალზე, ირმის გამოფატრულ მუცელში რომ შეუყვია თავი და უკანა ფეხებით ფხოჭნის მიწას, იმასლა ცდილობს, რაც შეიძლება მეტი ხორცი აართვას ნადავლს, ვიდრე მიწა უზამდეს პირს, თავფეხიანად, ხორციან-ძვლიან-ტყავიანად. ხომ მართალია?

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: (შეშფოთებულ) მართალია. მაგრამ... ღვთის გულისათვის... ისედაც სული კბილით მიჭირავს ამ სიბნელეში.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: აი, აქედან იღებს სათავეს თქვენი გულუბრყვილობა, რომელიც, დროთა განმავლობაში, უვიცობასა და სიმბდალეში გადაზრდილა. უვიცობამ და სიმბდალემ, ბუნებრივია. შეცდომა ჩავადენინათ (ყვირის) კი არ უნდა გექვითინათ შეყვარებულ გოგონასავით, სიხარულის ყიჟინა უნდა დაგეცათ. ბრყვიო! გულს რწმენა და იმედი უნდა ჩავსახვოდათ, რადგან თქვენს თვალწინ მარადიულობის, ურთიერთ გაგებისა და პატივისცემის, გარდუვალლობისა და აუცილებლობის რიტუალი სრულდებოდა... და კიდევ მრავალჯერ აღსრულდება ალბათ, თუნდაც, დღესაც, ახლავე, ამ წუთას... ორივე აქ ვართ — მგელიც და ირემიც! ხელს რა შეგვიშლის ვითომ?! მე შენ გეტყვი. მილიცია გამოჩნდება დროზე, ანდა ვინმე გამვლელი აიტკივებს ჩვენი გულისთვის თავს, ზეთითა და ღვინით მოგვბანს კრილობებს. თავი ქვას გიხეთქიათო — მოგვაძახებს, თუ მართლა ჩამოიარა ვინმემ, და წავა ბალიდან გასასვლელის საძებნელად. მაშ ასე, მე მგელი და შენ ირემი! ახლავე შეგახრამუნებ (ხელებს იფშენეტს სიამოვნებისგან) ისე შეგახრამუნებ, მარტო რქები და ჩლიქებილა დაჩჩება შენგან... და კიდევ — შიგანი, კუპატივით გატიკნული (სიცილით) მგე-

ლი კი ვარ, მაგრამ რაც არ გეყვარება ეჭამ.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: საშინელებაა.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: არ ვარგა, თქვენს შეძრწუნებას დამაჯერებლობა აკლია. ინტონაციას მიაქციეთ ყურადღება. ინტონაციას დიდი მნიშვნელობა აქვს. ეს რომ ჩვენმა მსახიობებმა ციკოდნენ, დიდად მოიგებდნენ. ინტონაცია სიტყვის გასაღებია, სიტყვის გაღება კი ისევე შეიძლება, როგორც კარისა. საქმე ის არის, რომელ კარს მოუნახავ სიტყვას და რა დავხვდება იმ კარს იქით: საკუჭნაო თუ საძილე ოთახი, საკანი თუ პალატა, სენაკი თუ მღვიმე. თუ სწორ ინტონაციას აირჩევთ, ესეიგი, თუ კარგად მოარგებთ სიტყვას გასაღებს, მაშინ სხვებიც დაინახვენ და მიხვდებიან, რას ეძახით თქვენ. დავუშვათ, საშინელებას. აბა, დავიწყეთ.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: საშინელებაა!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ასე თითქოს არა უშავს. გასაღები ხელთა გაქვთ, მაგრამ ხელი გიკანკალებთ...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: საშინელებაა!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: საკმარისია, ამჯერად ესეც კმარა. რომი ერთბაშად არ აშენებულა.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: მე მართლა მესშინია. ჩვენს მეტი ბაღში არავინაა. იმ მთვრალმაც ალბათ უკვე რახანია გააღწია აქედან. ვინ იცის. მეორე პირ სიზმრებს ხედავს.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ჩვენი აქ ყოფნა მარტო იმითაა გამართლებული. მარტონი რომ ვართ. ჩვენ რასაც აქვიტყვი, ამ სიბნელეში — მოედნებზე იქადაგებენ. მეორეც ერთი, მეჯერ არ დამიმთავრებია სათქმელი. დიახ, მგელი და ირემი ერთი არსებაა. აი, ეს არის თვალნათელი მაგალითი ორბუნებოვანებისა. ორი არსება ერთი მთლიანი ორგანიზმია. ორი უღრის ერთს. მაგრამ ჩვენ ცხოვრების მაცდურ ლინზაში ერთს ორად ვხედავთ, როგორც მთვრალი საკუთარ გამოსახულებას — სარკეში. ჩვენი მთვრალი ასე

ოვლად ვერ დაიძინებდა, გინდაც გი-
 ელწია აქედან. ძალიან უყო მოერაღო.
 არა მარტო ორად ვხედავო, არამედ ორ
 სრულიად განსხვავებულ არსებადაც.
 მართლაც, სად მგელი და სად ირემი!
 მაგრამ ეს ერთი შეხედვითაა ასე. ლინ-
 ზის ბრალია. ლინზის კი არა — ჩვენი.
 რადგან ჩვენივე დაუდევრობის გამო,
 ყოველთვის გვაიწყვდება ლინზის თვა-
 ლიდან მოშორება. ლინზა კი მართლაც
 მაცდურია. ნამდვილად ეშმაკის ხელ-
 საწყია. ყველა ჩვენი შეცდომა ლინ-
 ზის ბრალია, გასაგებია?

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე (ფიქრიანად)
 გასაგებია.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ხოდა, თუ
 გასაგებია, დასკვნა თვითონ გამოიტა-
 ნე. მე მგონი, მაგალითი იმდენად მარ-
 ტივია და, იმავე დროს, იმდენად ნათე-
 ლი, დასკვნის გამოტანა ნორმალურ
 ადამიანს არ უნდა გაუჭირდეს, თუ გა-
 ნგებ არ კამათობს. უფრო სწორედ კი,
 თუ დროს გასაყვანად კამათობს მხო-
 ლოდ, გასართობად.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : კი მაგრამ, რა-
 ტომ ხდება, ირემი ყოველთვის რომ
 ირემია. მგელი კი — მგელი. ერთხელ
 პირიქითაც მოხდეს. ერთხელ ირემი
 მგელი იყოს, ხოლო მგელი — ირემი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : მეც მაგას
 ვამბობ სწორედ! სხვაგან ჰქრის შენი
 გონება, სანდროსთან, ვარო ექთანთან,
 ტყუილად მილაპარაკია ამდენი ხანი და
 ესაა. რამდენჯერ უნდა გავიმეოროთ
 ერთი და იგივე, დამშვიდებული ბრძან-
 დებოდე, ასეთი გარდაქმნა აუცილებე-
 ლიცაა. მგელი მხოლოდ იმ შემთხვევა-
 შია მგელი, თუკი თავად ურჩევნია
 მგლობა ირმობას და, რაც მთავარია,
 დრო და გარემო უფრო მგლისთვისაა
 შესაფერი. ვიდრე ირმისთვის, უფრო
 მგლური ბუნების გამოვლენას უწყობს
 ხელს და ამდენად, შესაბამისად იზრ-
 დება მგლობისკენ მიდრეკილებაც. მა-
 რტივად რომ ვთქვათ, მგლობა ირმო-
 ბაზე ხელსაყრელია. ალბათ — პრეს-
 ტიუელიც.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე (ფიქრიანად)
 ასეა ყოველთვის.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : არა. უბ-
 რალოდ, ჩვენი თვალთახედვაა მოკლე-
 ყოველთვის ასე არ არის, ოღონდ, ვე-
 რაგინ ამჩნევს, როდის და როგორ ხდე-
 ბა ეს დიდებული სახეცვლილება, რო-
 დის, რანაირად იქცევა ხოლმე მგელი
 ირმად, ირემი კი მგლად. მთავარია,
 ერთერთი აუცილებლად ირემი იყოს,
 მეორე კი მგელი, საძებარი რომ არ
 გახდეს საჭიროების შემთხვევაში. ერთ-
 დროლად ყველას ირმობა, ანდა ყველას
 მგლობა რომ მოუნდეს, აირევა ყველა-
 ფერი. წარმოიდგინეთ, თეატრში ჰამ-
 ლეტსაც ხელმწიფესავით რომ ეცვას.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (დაინტერესე-
 ბული) ეგ რაღა შუაშია? მე მგონი,
 თქვენს მოსაზრებას, ამ შემთხვევაში,
 ცოტა დაზუსტება სჭირდება. განა სა-
 მოსელის, გამოა ჰამლეტი ჰამლეტი,
 ხელმწიფე კი ხელმწიფე?!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : რასაკვირ-
 ველია, თეატრში ნამდვილად ასეა, და
 არა მარტო თეატრში, თეატრი, უბრა-
 ლოდ, ზოომუზეუმივითაა — ნამდვილი
 მხეცების ნაცვლად, იქაც ფიტულები
 დგას და ყველა მათგანს გარკვევით
 აწერია — იკბინება თუ არა, ყოველ-
 შემთხვევაში, ასე მიაჩნია პიესის ავ-
 ტორსაც და სპექტაკლის რეჟისორსაც.
 ასე რომ, ხელმწიფე იქამდეა ხელმწი-
 ფე, სანამ სცენაზეა. კოსტუმსაც ეს
 დანიშნულება აქვს მხოლოდ — ვისაც
 მეფის კოსტუმში აცვია, ის მეფეა, ვი-
 საც მასხარისა — მასხარა, მაყუ-
 რბელი ასე უფრო იოლად მიხვდება.
 ვინ ვინ არის, თორემ მარტო ავტორის
 ტექსტისა და რეჟისორის მიზანსცენების
 ანაბარა, შეიძლება, გაუჭირდეს იგივე
 ხელმწიფისა და ჰამლეტის გარჩევა,
 რამდენია, საერთოდ რომ არა აქვს წა-
 კითხული „ჰამლეტი“! რამდენია, საე-
 რთოდ რომ არ უსმენს ტექსტს თეატ-
 რში! ამიტომ, მეფეს მეფის ტანსაცმე-
 ლი უნდა ეცვას, ჰამლეტს — ჰამლე-
 ტისა, თუ არ მოსწონთ, ამაზე ადრე
 უნდა მოილაპარაკონ, როლების განა-

წილებამდე. რადგან იქამდე ორივენი ჩვეულებრივი აღამიანები იყვნენ, საშტატო ერთეულები, და, ადვილი შესაძლებელია, ორივენი მეფობაზე ოცნებობდნენ. სცენაზე კი, ისევე როგორც ცხოვრებაში, აუცილებელია, ერთი მეფე იყოს. მეორე ჰამლეტი, ორი ჰამლეტი ერთდროულად ისევე აუტახელია, როგორც ორი მეფე. წარმოიდგინე, კარგ დროს, კარგი ქვეყნის კარგ რესტორანში კარგი სადილი შეუყვებო და პირველ-მეორის ნაცვლად ორივე პირველი ან ორივე მეორე კერძი მოგიტანონ.

ბაბილა მეორე: პირადად მე, სიამოვნებით შევჭამდი ახლა ორ ულუფა კატლეტს, ან ორ ულუფა ხარჩოს.

ბაბილა პირველი: მე კარგ ხალხზე მოგახსენებთ, კარგ ქვეყანაზე, კარგ დროსა და კარგ რესტორანზე. მასშტაბების გარდა, თეატრში დროც შეზღუდულია. უფრო სწორედ, დროის მარადიული დინებიდან, რომელსაც ვერავითარი საათი ვერ აღწესნავს. ჯადოქრის მიერ ის პატარა მონაკვეთია ამოგლეჯილი და ჩარჩოში ჩამწყვდეული, როცა ჰამლეტი მხოლოდ ჰამლეტი იყო, ხელმწიფე კი — მხოლოდ ხელმწიფე. ისინი სახეცვლილებას ვერ ასწრებენ, ვერ ახერხებენ, რადგან სულ ჩვენს თვალწინ არიან. ორივენი, როგორც იტყვიან, მუქში გვეყავს გამომწყვდეული და, როგორც არ უნდა უნდოდეთ, უკან დასახვევი გზა აღარ რჩებათ. სხვათაშორის, ისევე, როგორც ჩვენ. მაგრამ თეატრზე საუბარი შორს წაგვიყვანს. ერთს კი გეტყვით: თუ იცით, რატომ გაქვთ საყულობი ღილები აჭრილი? ბოლომდე რატომ არ გეკვრება საყულობი?

ბაბილა მეორე: (ხელს ისვამს ყელზე) საყულობი? ღმერთო ჩემო, მართლა როგორი მოღვიძლი მაქვს საყულობი. თანაც ამ სიცივეში...

ბაბილა პირველი: იმიტომ რომ, მარადიული ტუხალი ხარ. თუ გნებავთ, მარადიული სნეული. საკნი-

სა თუ პალატის ბინადარი... და იგივეა, უსაყულობი კაცი საკეტომოლილი ჩემოდანივითაა, ვისაც უნდა, ის გახსნის და გაქვავს, უსაყულობი ბატონობენ, საყულობიანი ბატონობს, თუ გახსოვს, სანამ უშანგი ჰამლეტი იყო, სულ საყულობიოღვიძლი პერანგი ეცვა.

ბაბილა მეორე: (დამკინავად) ესეიგი, თქვენ დასაშვებად მოგაჩნიათ, რომ ჰამლეტი როდისმე ხელმწიფედ იქცევა?!

ბაბილა პირველი: რა თქმა უნდა, ეს ჩვენზე უფრო შორსმჭვრეტელ კაცს მიაჩნდა დასაშვებად და ამიტომაც გამოხატა ერთადერთი გზა, რომელიც სამარადისოდ გადაარჩენდა ჰამლეტს, ხელს შეუშლიდა ჰამლეტის განხლმწიფებასა და ხელმწიფის გაამლეტებას. სიკვდილი! სიკვდილი მართლაც ერთადერთი გზაა, რადგან სანამ ცოცხალია, ამ საქმეში ვერავის ენდობი, ვერც ჰამლეტს — ისიც აღამიანია და ისიც სულ არჩევანშია.

ბაბილა მეორე: (კვიმატურად მომღიმარი) თქვენი თვალსაზრისით, ჰამლეტი თვალთმაქცი ყოფილა, ალბათ — ოფელიაც, ორივენი, ჩვენი არ იყოს, იგონებენ გიჟობას.

ბაბილა პირველი: აი, კიდევ ერთი გამოხატულება უკვე მრავალგზის შემჩნეული თქვენი გულუბრყვილობისა. განა როდისმე ვთქვით, თვალთმაქცობენო, გიჟობას იგონებენო... ისინი, უბრალოდ, იმ წუთას, იმ მარადიულ წუთში, ისე ცხოვრობენ, როგორც შეუძლიათ, როგორც უნდა იცხოვრონ, როგორც ჰამლეტს და ოფელიას, ისევე როგორც სპექტაკლის სხვა ნებისმიერ მონაწილეს, ეკადრება და შეშვენის. ხოლო შორიდან მაყურებლები, მათ შორის თქვენც, ვისაც მათი ცხოვრება არ მოგწონთ, ამბობთ გიჟები არიანო, გიჟებად სხვები თვლიან იმათ, რადგან ხელს აძლევთ იმათი სიგიჟე. გიჟობით ბევრი რამის ახსნა შეიძლება, ბევრი რამის გამართლებაცა და გამტყუნე-

ბაც. მაგრამ განა შეიძლება გიყმა თავი მოიკლას?

ბაბილა მეორე: სანდრო?! სანდრომ ხომ მოიკლა ერთხელ თავი? ერთხელ კი არა, ბევრჯერ... აბა, თუ ბიჭი ხარ, უთხარი ჩვენს ექიმს, სანდრო გიყი არ არის, გიყობას იგონებსო.

ბაბილა პირველი: ისევ სანდრო! სხვა სახელი არ იცი? სანდრო ალბათ მართლა გიყია, თორემ რამდენჯერმე კი არ მოიკლავდა თავს, არამედ — ერთხელ და სამუდამოდ, საბოლოოდ, ნამდვილად, სანდროს ჭკონია, მართლა იკლავს თავს, ეს კი სიგაყის კლასიკური სიმპტომაა, სხვათაშორის, ჩემი თხოვნა იქნება, სანდროს ნულარახსენებ. ვითომ არც არსებობს, მიზეზს სხვა დროს გეტყვი, ახლა ძალიან მიჭირს ამაზე ლაპარაკი, ისე, რამდენი გიყია, დადგენილიც და დაუდგენელიც, მაგრამ კარის სახელურზე კი არ იბრჩობს თავს, თუნდაც, სხვათა ცოდვების მოსანანიებლად! ასე რომ, დაიმახსოვრე — გიყები თავს არ იკლავენ, გიყს, გინდაც უნდოდეს სიკვდილი, მაინც ვერ მიხვდება, რა უნდა, ოფელიამ კი კარგად იცის, რაც უნდა, ყველაფერს მოფიქრებულად, გამიზნულად აკეთებს, მისთვის სიკვდილი მარადიულობასთან შეუღლებია, სიკვდილის სარეცელი იგივე საქორწილო სარეცელია, ამიტომ, ვიდრე წყალში გადაბტებოდეს, ჯერ ყვავილებით რთავს წყლის ზედაპირს, გიყი თავისებურად ბედნიერიცაა, ერთი ვარო ექთანი ყველა გიყს ყავს, უბედურებია, სრულ ჭკუაზე მყოფს, შენზე ძლიერმა თუ დაგიძაბა გიყი ხარო, მერე, დამეთანხმები, საწინააღმდეგოს, ანუ, სიმართლის დამტკიცება ძალიან ძნელია, მე თუ მკითხავთ, შეუძლებელიცაა, რადგან გიყებივით სწორედ ნორმალური, სრულ ჭკუაზე მყოფი ადამიანები იქცევიან, შენ თუ სახელმწიფო ხარ და გულ შეგტყავა შენს ქვეშევრდომზე, ისეთ დღეში არ უნდა ჩააყენო, გიყივით მოიქცეს — გიყივით იყვიროს, გიყივით იხარხაროს, გიყივით იბტუნაოს ქუჩა-

ში და გიყივით უბრალოდ თვალში გამკვლელ-გამომკვლელსო.

ბაბილა მეორე: სად ხედავ ნეტავ გამკვლელ-გამომკვლელს, ერთი მთვრალი დაბოროლობდა და ისიც დაივარგა, მკივა.

ბაბილა პირველი: (გალიზიანებული) რაღაც არ გამოდის დღეს ჩვენი საუბარი, ვაფიგვთ, რომ ციფან სხვათაშორის, ახლა რომ ცხელოდეს, ის იქნებოდა გასაკვირი და შესაშფოთებელი, თუმცა, მალე ალბათ ასეც იქნება — ზამთარში სიციფე, ზაფხულშიც სიციფე, სიბნელე ღამითაც და დღისითაც, აქეთყენ მიდის ყველაფერი, ჩემო ძვირფასო მეგობარო, კოლეგა, ჩემო ირემო! გინდა გაგათბო?

ბაბილა მეორე: (დაეჭვებული) როგორ, თორემ კი ხომ არ ჩამიხტებ ამ შეუღამისას, ბალის სკამზე? მართლა რომ გამოიაროს ვინმემ, ხომ გაგიყედება? აკი იმ მთვრალსაც შეყვარებულები ვეგონეთ — კაცი და კაციო!

ბაბილა პირველი: (სღვზნებული) პირიქით, პირიქით, შენი ჩაბტება არც მიფიქრია, ან შენ რამ გაფიქრებინა, მართლაც რომ უცნაური ფიქრები მოგდის თავში, რისი ბრალოა, არ ვიცი, შენ თვითონ გაარკვიე, მე, უბრალოდ, იმის შეხსენება მინდოდა, შენ რომ ირემი ხარ, სხვათაშორის, შენივე სურვილით; მე კი — მგელი, ამ შემთხვევაში, იძულებით, რაკი არჩევანი დამასწარი, მაგრამ, გათბობა თუ გვინდა, უკეთესს ვერაფერს მოვიფიქრებთ, ირემი რომ მგელს გადაეკრება, რა უნდა ჰქნას? პირში ხომ არ ჩაუვარდება თავისი ნებიო? ხოდა, რაკი ირმობა გირჩევნია, გაიქვეცო, მე კი გამოგვიკიდებ!

ბაბილა მეორე: ესეიგი, ისევ ვთამაშობთ? აღარ მოგბეზრდა ამდენი თამაში? ყველაფერს სჯობია, დავბრუნდეთ, რაც არ უნდა იყოს, ჩვენი ტანსაცმელი ბაღებისთვის არ არის გათვალისწინებული, მართალია, აქაც იგივე სუნი ტრიალებს, მაგრამ მაინც რა შედარებაა.

ინც ამ გაძვალტყავებულ ქვეყანაში? რას დაერიეთ ერთმანეთს? იმის მაგივრად, რომ ერთმანეთს გაუფრთხილდეთ, ერთმანეთს გააძლებინოთ... თუმცა, იქნებ, მართლაც ეს იყოს უკანასკნელი გამოსავალი, ლაბირინთში ვართ, ბატონებო. უყეთესობის იმედი ნუ გექნებათ. პავლე ისევ სავლედ იქცა. მთელი ღამეა, დაბმული ჯორივით ვარტყამ წრეებს, სუნი მაინც არ გცემთ? ეს განწირულობის სუნია, ასეთი ამაზრზენი, აღსასრულის სუნია! ბოლოს და ბოლოს, მადლობა ღმერთს მოხდა მოსახდენი. ძვირფასო რადიომსმენელებო და ტელემყურებლებო... თქვენც — ყველა ჭურის მოთვალთვალენო და ყოველ წამს მოყურადებულნო! მოხდა მოსახდენი... აღსრულდა. კაცობრიობამ, როგორც იქნა, დაასრულა თავისი მოკლე, მაგრამ ფრიალ სამარცხვინო გზა კანიბალიზმიდან კანიბალიზმამდე! ხოლო, ჩვენთვის, ქართველებისთვის, ეს ამბავი განსაკუთრებულადაა მნიშვნელოვანიცა და საამაყოც, რამდენადაც, მაინცდამაინც, ჩვენი თანამემამულენი (ხელს მიუშვერს მერხზე მსხდომთ) მიიჭრნენ პირველები საფინიშო ზაზთან. ასე რომ, მართალია კაცობრიობის არსებობის უკანასკნელ წამს, მართალია კაცობრიობით, მაგრამ მაინც შევძელით ჩვენი სანუკარი ოცნების ახდენა, მაინც მოვიპოვეთ საერთაშორისო სახელი და აღიარება...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: (ჯერ კიდევ უჭირს ლაპარაკი) ძალიან გთხოვთ, ნუ ჩაერევით ჩვენს საქმეში.

მ თ ვ რ ა ლ ი: როგორ გეკადრებათ! რა ჩემი საქმეა... უბრალოდ, მე ვიფიქრე... აბა, გვერდს ხომ ვერ ავივლიდით უბრად, რა ვიციოდი, რა ვიჭირდათ... ყველაზე მეტი გამშველებელს მოხვდაო, ტყუილად კი არ არის ნათქვამი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: დიდი მადლობა. ტყუილად შეწუხდით. ჩვენ არც გასაყოფი გვაქვს რამე, არც კაცის ხორცს გეახლებით... ჩვენთვის ვთამაშობთ.

მ თ ვ რ ა ლ ი: (გულწრფელად გაკვირვებული) თამაშობთ?! (მბეჭეტავი ლამპიონისკენ აღაპყრობს ხელებს) ღმერთო დიდებულო, მთლად ნუ შემშლი, ნუ გამაფიცებ... რა დამალევიწინ ამისთანა, არაფრით რომ აღარ გამომნელდა! ამიშვი... გამიშვი! გამიშვი, ქვეყნად ვიარო... გვეედრები! (ბაბილუბს) კი მაგრამ, რა დროს თამაშია? რა გეთამაშებათ?

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე თ რ ვ ე: (ბაბილა პირველს, ნაძალადევი სიცილით) მგონი, მართლა შემოგექამე ამ თამაშ-თამაშში. სისხლი მომდის (მთვრალს) შეგვეცოცდა, შეგობარო, და ცოტა გაფიქვეც-გაჰმოვიქვეცით გასათბობად.

მ თ ვ რ ა ლ ი: თუკი გცივათ, თქვე დალოცვილებო, შინ რატომ არ მიდიხართ?

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: (აღელვებული) შინ? თქვენ იცით, რას ნიშნავს „შინ“? მე მაგალითად, აღარ ვიცი. არც ამან (ხელს მიუშვერს ბაბილა მეორეს).

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე თ რ ვ ე: არც მე.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ჩვენ აღარც ქვახსოვს, როდის წამოვედით შინიდან...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე თ რ ვ ე: და, რასაკვირველია, აღარც ის გეჯერა, როდისმე თუ დაგბრუნდებით შინ...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ამიტომ ძალიან გთხოვთ, ნუ იხმართ ისეთ სიტყვას, რომლის მნიშვნელობა წესიერად არ გეხმით თავად...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე თ რ ვ ე: სხვას კი ტყუილუბრალოდ უფორიაქებთ ისედაც აწეწილ სულს...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ბევრად აჯობებს, თუკი ერთმნიშვნელოვან სიტყვებს დავჯერდებით. ყველასათვის ერთნაირად გასაგებს, როგორცაა, ვთქვათ, ციხე, ლაზარეთი, კლინიკა-ოლონდ, ნუ დავგვიწყნებთ. შინ წადითო.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე თ რ ვ ე: სნეულის დაკუნვა დიდი ცოდვია, მიუტყუებო!

ბაბილა პირველი: გინდაც
საფეხურ დაფეხავოთ.

ბაბილა მეორე: იმიტომაც ყაბს
სხე აქაურობა...

ბაბილა პირველი: იმიტომაც
მიჭერთ თავქვეა უფსკრულისკენ...

მთვრალი: მეც ეგ გითხარით მხო-
ლოდ, ნუ კადრულობთ, რაც არ გეკა-
დრებათ მეთქი, ნუ დაგვამთ ერთმა-
ნეთს მეთქი... შე რა ვიცოდო, ვინ იყა-
ვით... გულთმისანი ზომ არა ვარ?!

ბაბილა პირველი: ახლა
იკით? მოხვდით? ამ ქვეყნად ყველა-
ფერი პირობითაა, დროებითაა, ცვალებ-
ადია, ხვალ, შეიძლება, მე ვიყო ექი-
მი...

ბაბილა მეორე: თქვენ კი ავა-
დმყოფი.

ბაბილა პირველი: სინამდვი-
ლეში, მე და თქვენ ერთი განუყოფე-
ლი მთლიანობა ვართ.

ბაბილა მეორე: სწორედ ამაზე
ვლაპარაკობდით დღეს... უფრო სწო-
რედ, ამას ვთამაშობთ.

ბაბილა პირველი: თქვენ მხო-
ლოდ დროის ამ გარკვეულ ეტაპზე ხართ
ექიმი...

ბაბილა მეორე: მე კი — გი-
ვი.

ბაბილა პირველი: უბრალოდ,
ამჯერად, თქვენ დამასწარბით თეთრ-
ხალათის ჩაცმა...

ბაბილა მეორე: და ამიტომაც
გაბდით ექიმი, ექიმი ის არის, ვისაც
ექიმის ხალათი აცვია.

ბაბილა პირველი: მე კი, ჩე-
მივე სიზარმაცისა და დაუდევრობის
გამო, სნეულის ხალათი და ფლოსტები
მერგო.

ბაბილა მეორე: იმიტომ რომ
ჩვენს შორის ერთერთი აუცილებლად
ექიმი უხდა იყოს, მეორე კი — სნე-
ული.

ბაბილა პირველი: ორივენი
ერთდროულად ვერც ექიმები ვიქნე-
ბით, ვერც სნეულები.

ბაბილა მეორე: ჰამლეტისა და

ხელმწიფისა არ იყოს, ეგვეფერება
აირ-დაირვეა.

ბაბილა პირველი: საბედის-
წერო აღრევა მოხდება ყველაფრისა,
არა მარტო ხალათების, ყველაფრის,
მრწამსთა, მიზანთა, მისწრაფებათა, შე-
ხედულებათა, ოცნებათა, ხასიათთა, სა-
ხელთა, ენათა, სქესთა, ხალხთა... ყვე-
ლაფრის!

ბაბილა მეორე: ეს კი ნამდვი-
ლად საბედითაა, არა მარტო თქვენთ-
ვის, ანდა ჩემთვის — საერთოდ საშ-
ყაროსთვის.

მთვრალი: კი მაგრამ, რატომ
გგონივართ ექიმი? რადგან მთვრალი ვარ?

ბაბილა პირველი: სნეულის-
თვის მთელი დანარჩენი სამყარო ექი-
მია! მაგრამ ამაზე სხვა დროს, უფრო
დალაგებულად.

ბაბილა მეორე: ახლა თავიდან
ველარ დავიწყებთ, ძალიან დავილა-
ღეთ.

ბაბილა პირველი: სხვა დროს,
სხვა დროს, თუკი ღმერთმა ისევ ინე-
ბა ჩვენი შეხვედრა.

მთვრალი: ბატონი ბრძანდებით,
ასე იყოს, ყოველთვის სიამოვნებით ვი-
საუბრებ თქვენთან.

ბაბილა პირველი: ხა, ხა... სი-
ამოვნებით ისაუბრებთ! საუბარი არ გა-
მოგვივა.

მთვრალი: (დაბნეული, გაკვირ-
ვებული, ცოტა ალბათ შეუტრაცხყოფი-
ლი) ვითომ, რატომ?

ბაბილა პირველი: დაკითხვა
ან გამოკითხვა კიდევ მესმის, საუბრი-
სა კი რა მოგახსენოთ.

მთვრალი: (შემცბარი, შეურაცხ-
ყოფილი) ბატონო ჩემო...

ბაბილა პირველი: ხა, ხა...
როგორ არა! რასაკვირველია! გეგობისა
არ ვიცი, ბრიყვები კი ნამდვილად არ
ვართ, თქვენ ჩვენი „საუბარი“ საანა-
ლიზო განავალივით გჭირდებათ — გა-
საჩხრეკად, გასაქეკად... რაღაცრაღაცე-
ების დასაღვენად, დასაზუსტებლად,
თუნდაც — ჩვენი სიგიჟისა, სხვათაშო-
რის, მე სრულებითაც არ მეთაკილებს

გიუბა. — ჯერ კიდევ საკითხავია. ჩვენს დროში, ნაკლია თუ ღირსება, მაგრამ, რა გაეწყობა, ძალა თქვენს ხელშია (წამოდგება და ხელს მხარზე დაადებს ბაბილა მეორეს) წავიდეთ, მეგობარო. დიდი მადლობელი ვარ შენა, თანაგრძნობისთვის, თანადგომისთვის. რომ იცოდე, დღესაც ერთი ნაბიჯიღვ გვაკლდა მწვერვალამდე, მაგრამ კეშმარიტების წყეული ლოდი ისევ დაგვიგორდა.

მ თ ვ რ ა ლ ი: (დაბნეული, შეწუხებული) თქვენ რატომ მიდიხართ, მე წავალ... ნეტავი, საერთოდ არ შემოვსულიყავი ამ წყეულ ბაღში, ასე რომ მცოდნოდა, მეც იქ დავიძინებდი, დუქანში, მაგიდაზე...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: (ბაბილა მეორეს, აღზნებული) წავედით. წავედით, საკმარისია, შინ, შინ... საკანში, პალატაში, სენაკში... ჩვენც ადამიანები ვართ, ბოლოს და ბოლოს, და სრულებითაც არ ვართ ვალდებულნი, ამ შუალამისას, ყველა ამგულ-ჩამგულელს...

მ თ ვ რ ა ლ ი: (ყვირის) მეც მათქმევინეთ ერთი სიტყვა! (ჩვეულებრივად) ნუ სარგებლობთ ბოროტად ჩემი სიმთვრალით, მთვრალი კაცი, კარგი კაციო — ნათქვამია, ხოდა, რაკი ნათქვამია, მეც იძულებული ვარ ანგარიში გავუწიო, თორემ თქვენზე ნაკლები გიყის რა ვთქვი მე, რომ მომდექით და მაგინებთ ეს ღვთისნიერი ხალხი, გამაგებინეთ მაინც, რა დავაშავე, თუ საჭიროა, ბოდიშსაც მოვიხდი, თქვენ არ იფიქროთ... ღმერთი, რჯული, არაფერო გამეგება ექიმობისა, იურიდიულზე ვსწავლობდი...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: (ჭდება) მაშინ, ჯერ თქვენ გაგვაგებინეთ, რატომ თავად არ წახვალთ შინ? რას გვიტრიალებთ გარშემო? რას გვითვალთვალვებთ შორიდან? მეთვალყურე და ზედამხედველი გვაკლია ვითომ ჩვენ?

მ თ ვ რ ა ლ ი: (ნირწამხდარი) რას ბრძანებთ, ბატონო... როგორ იფიქრეთ ასეთი რამ... (სინანულით) თუმცა, არც

ესაა გასაკვირი, არა...
ზე, რა უდევს გუნებაში, და მაინც ძალიან მატკინეთ გული, მართლა ვერ გავსულვარ ამ ბალიდან, თუმცა, გულწრფელად რომ გითხრათ, არც მინდა ამაზე უკეთესი ადგილი არსად მეგულემა, ლოთი კი ვარ, მაგრამ ხანდახან ლექსებსაც ვწერ, ეპოეტობ, ჩემი ჰკუთნით, ვგვიპოეტობ, თქვენი გულის მოსაგებად არ ვამბობ, მართლა მჭირს ეს ავადმყოფობა, ასე დავდივარ და ვიგონებ ათას სისულელეს, მაგრამ მაინც უფრო ლოთი ვარ, ვიდრე პოეტი, პოეტებისგან განსხვავებით, ჯერ ვსვამ და მერე ვწერ, პოეტები კი პირიქით იქცევიან, ეს არის არსებითი განსხვავება, თუ გინდათ, წაგიკითხავთ რამეს, თუმცა, მაინც წაგიკითხავთ, გინდაც არ მომისმინოთ, მე უძალ პოეტი ვარ, ვიდრე, ვიდრე... არ უნდა გეკადრებინათ ჩემთვის... ძალიან მატკინეთ გული, მეტი რომ არ შეიძლება, მაგრამ მაინც გეტყვით ლექსს, იქნებ, მალამოდ მოგაცხოთ გულზე, პოეტურად ვამბობ, რასაკვირველია, პოეტობა მალამოს წასმაა, ჭრილობის მობანაა, მაშ ასე: ღვთიშობელო, გადმომხედე მალლით... ჩვენი ქვეყანა ხომ ღვთიშობლის წილხვედრია, ის გვიცავს და გვიფარავს განსაცდელისგან, ასეა დადგენილი, ასე სწამს ხალხს, უფრო სწორედ, ასე სწამდა, ღვთიშობელო, გადმომხედე მალლით — დამეკარგა მშობლიური სახლი, იქნებ თქვენ იცოდეთ, შემთხვევით, სად არის ჩემი მშობლიური სახლი? რაც არ უნდა იყოს, მაინც უფროსები ხართ, მამის ტოლები, მართლა გეუბნებით, არ გეუბნებთ, არც თავს გაცოდებთ, გულახდილობა გულახდილობის წილ...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: (დამცხრალი, შემრიგებლურად) ისე არ უნდა დათვრეთ, სახლის გზა დაგავიწყდეთ, სირცხვილია, ახალგაზრდა კაცი ხართ, არ გეკადრებათ, რა იცით, რა ხდება ხვალ, იქნებ ხვალაც ვიყოთ, იქნებ არ იღუპება ქვეყანა...

ბ ა ბ ი ლ ა მეორე: ერთი ჰკვიანი

ესეი ამბობს, ახალგაზრდები იმიტომ გეალიზიანებენ, ჩვენს ახალგაზრდობას რომ გვახსენებენო, კვირტი თავისით არ ჩნდება ჰერში, ხეს ვამოაქვს.

ბაბილა პირველი: შენ ჩემი საწინააღმდეგო გათქმევიანონ რამე და, შემთხვევას როგორ გაუშვებ ზელიდან, მე მინდა რომ ჩვენი შვილები ჩვენზე უკეთესები იყვნენ, თუ გვიშველის ეს გვიშველის მხოლოდ... მე არაფრის არ მეშინია, რასაც ვფიქრობ, იმას ვამბობ.

მთვრალი: თქვენ მე ვერ გამოგეთ, უბრალოდ... მეც რასაც ვამბობ, სიმთვრალით კი არ ვამბობ, სიმართლეს მოგახსენებთ, თუმცა, მეშინია, ეს თქვენი დამსახურება უფროა, ვიდრე ღვინოს, ღვინო კი არ გათამამებს, გაბრტყება, თქვენ კი... რაღნაირად მომეწონეთ თავიდანვე, აღსარებას გუნებაზე დავდექი, ისეთი აალობები მეჩვენეთ, ბელურებივით ისხედით, მობუზულეები, ვით შემოდგომის დამეცებში თეთრი ვერსალა... ეს ჩემი არ არის, მაგრამ ჩემსას სჯობს, რა ღირს დღეს ორი ბელურა? არაფერი, მაგრამ, ღმერთი თუ არსებობს, ნურაფრის გეშინიათ, თქვენც თმაც დათვლილია, ძლივს შევიკავებ წელან თავი და კიდევ კარგი, შევიკავებ, მაინც ვერ გამოგებდით, იტყოდით, სამთვრალისგან ტირისო, სახლი თითქოს მაქვს, მაგრამ, იმავე დროს, როგორ გითხრათ, თითქოს არცა მაქვს, თითქოს ვილაკამ ამიკრძალა ჩემს სახლად ჩავთვალო, თუმცა, მხოლოდ იმ სახლის კედლებში მახსოვს მამაც, დედაც, ჩემი თავიც... მამაჩემი იმ სახლიდან წაიყვანეს, დედაჩემიც იმ სახლიდან გამოეხვეწე, და მაინც ჩემი არ არის, საერთოდ არ არის თითქოს ამ ქვეყნად, თითქოს დამესიზმრა, მომეღანდა და ბელი რომ გაეიწვდინე — გაქრა, არის და არც არის, შეკუთვნის და არც შეკუთვნის, მახსოვს და არც მახსოვს, ეკლესია, რომ ღმერთის სახლია?

ბაბილა მეორე: (თანაგრძნობათ) დიახ, ღმერთის სახლია.

მთვრალი: მერე? როგორ გგო-

ნიათ, ცხოვრობს ღმერთი ეკლესიაში?
ბაბილა მეორე: (შეწუხებით) არა, ამდენი აღარ ვიცი... ალბათ — არა.

მთვრალი: მაშინ ისიც გეცოდნებათ, რატომ არ ცხოვრობს.

ბაბილა მეორე: აი, ეგ კი ნადვილად არ ვიცი (მიუბრუნდება ბაბილა პირველს) მგონი, არც შენ იცი.

ბაბილა პირველი: მე რა შეაში ვარ? შენ გეკითხებიან და შენ უნდა უბასუხო, მე რა ვიცი და არ ვიცი, ჩემი საქმეა.

მთვრალი: (ბაბილა პირველს) თქვენ იცით, რატომ არ ცხოვრობს ღმერთი ეკლესიაში?

ბაბილა პირველი: არა.

ბაბილა მეორე: რატომ და... ჩვენ არ დავაცალეთ ცხოვრება.

მთვრალი: იმიტომ რომ... იმიტომ რომ, ვერ ეტევა, ღმერთი ბევრად უფრო დიდია, ვიდრე ნებისმიერი ეკლესია, მეც ღმერთივითა ვარ — საკუთარ სახლში ვერ ვეტევი, ადგილს ვერ ვბოულობ, ვერ დავმჯდარვარ, ვერ დავწოლილვარ... ამას ჰქვია, ბატონებო, „შინ“. მოჩვენებებითაა საესე იქაურობა, ჩემთვის ადგილი აღარ რჩება, მე კი იმათ შევიწროვებას, ისევ ამ აქოთებულ ლაბირინთში ხეტიალი მიჩვენია, ხან დედა საქმიანობს თითქოს რალაცას, ხან მამა გამომხედავს, დაბნეულად მომღიშობს, რალაცაზე მობოდიშე... იმათ მხოლოდ იქა აქვთ ადგილი, მხოლოდ იქ არიან... იქ იქნებიან სულ, სულ, სამარადისოდ, სანამ ის სახლი არ დაინგრევა, სანამ, ერთხელ და სამუდამოდ, არ აღიგვება პირისაგან მიწისა, თუ შეიძლება, მეც ჩამოვკდები ცოტა ხანს, დავიღალე (ჯდება ბაბილა მეორის გვერდით), ღვთიშობელო გადმომხედე მაღლით, მაპოვნიე მშობლიური სახლი, ტყუილად არ მოგწონთ, თუმცა, რაც მართალია, მართალია, უაღრესად ავტობიოგრაფიული ლექსი გაჩაღეთ, ლექსი კი არა, სულის ფრაგმენტი, ნაწილაკი სულისა, ღვთიშობელო გადმომხედე მაღლით... მელოდია აშკარად გრანელისაა, მაგრამ რას ვიზამთ, ასე-

ეროვნული გინება

თი სენებება მიღებულია საერთოდ პოეზიაში. მე პირადად. არ მეთაკილება. პირიქით. შემოდგომის საღამოა მშვიდი — ეს გრანელია. ლეთიშობელი. გადმომხედე მალლით — ეს კი მე გახლავართ. შენს წინაშე მუხლმოყრილი ვდგავარ. სხვის შემყურეს. სხვის ნებაზე მავალს და უაზრო ბეტიალით დაღლილს. მაპოვნინე მშობლიური სახლი. (სიცილით) პოეზიის საღამოს გახსნილად ვაცხადებთ!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (აღელვებული) არ ვიცი. ვინ ბრძანდებით თქვენ. მაგრამ ნება მომეცით, ბოდიში მოგიხადოთ წელანდელი თავშეუკავებლობისთვის. უფრო გულახდილად რომ ვთქვათ, უნდობლობისთვის. იმედი მაქვს. გამიგებთ და მომიტყევებთ. ეს ხომ ჩვენი საერთო სენია. ამავე დროს, მადლობა მინდა გადაგიხადოთ... დიახაც რომ მშვენიერი ლექსია. მართალი ბრძანეთ, გინდაც ღვინითა და ზეთით მოგებანოთ ჩვენთვის კრილობები. ასე რომ, ვინც არ უნდა ბრძანდებოდეთ. რა საქმეც არ უნდა გქონდეთ ამ ბაღში. შეგიძლიათ თამამად და თავისუფლად იგზნოთ ჩვენთან თავი. როგორც თქვენს უახლოეს მეგობრებთან, გინდაც ნათესავებთან... რასაკვირველია, თუკი ეს რამეს ნიშნავს თქვენთვის. დამერწმუნეთ. გულწრფელად გეუბნებით (მიუბრუნდება ბაბილა მეორეს) ხომ მართალია? ხომ მეთანხმები?

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (ისიც არა ნაკლებ აღელვებული, აფორიაქებული) რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა... (მთვრალს) მიიღეთ ჩემი გულწრფელი თანაგრძნობა. თქვენ მართო არა ხართ. ბევრი შეცდომაა ჩადენილი. რას ვიზამთ. ეს ყოფილა ჩვენი ბედი. უნდა გამაგრდეთ. ქართველის ნათქვამია, ბოლოს და ბოლოს. კირსა შიგან გამაგრება ვემართებსო. არადა, კირმაც მართო ჩვენთვის მოიცალა თითქოს... იმიტომ რომ, ჭერჭერობით, ჩვენ კი არ ვმაგრდებით. კირს ვამაგრებთ — ყველანაირად ვუწყობთ ხელს. უფრო

მტკიცედ რომ მოიკიდოს ჩვენი მთელი ფეხი.

მ თ ვ რ ა ლ ი : მაპატიეთ. გუნება თუ გაგიფუჭეთ ჩემი უაზრო ლაპარაკით. თქვენთან მართლა თავისუფლად ვგრძნობ თავს. ხმამალა. მგონი. საერთოდ არ წამიკითხავს ლექსი. რა თქმა უნდა, საკუთარი. თითქოს ადრეც გიცნობდით, ყოველთვის... უფრო სწორედ. თითქოს თქვენ მიცნობდით თავიდანვე, დაბადებიდანვე და ჩემზე უკეთესად იცით ყველა ჩემი ნაკლი. ყველა ჩემი სისუსტე. არ ვიცი, თქვენ როგორ ფიქრობთ. მაგრამ ჩემი აზრით, ესეც ერთგვარი ბედნიერებაა. ყოველშემთხვევაში. ნამდვილად სასიამოვნოა, როცა არც არაფერი გავალდებულებს და არც არაფერი გაიძულებს შენი ნაკლისა თუ სისუსტის დამალვას. მე ერთდროს მართლა წესიერი კაცი ვიყავი. სათნო დედა მყავდა. ღვთისნიერი. უნდა ვიფიქროთ, მამაც კარგი იყო, რახან წამართვეს. პოეზიის სიყვარული ალბათ დედისგან მომდევს. თვითონ არ წერდა, მაგრამ ბუნებით იყო პოეტი. ყველა ეცოდებოდა — ადამიანი, ცხოველი, მცენარე... სულ ვილაცას ტიროდა — ნაცნობს, უცნობს... სულ ცრემლი ედგა თვალში, მამის გულსთვის იურისპრუდენციის შესწავლა გადავწყვიტე. მაგრამ როგორც უკვე გითხარით, ლოთი გამოვედი. (დამცინავად) წიგნიერი, ზრდილი, მაგრამ მაინც ლოთი და სხვა არაფერი. სანამ დედა მყავდა, ერთი და იგივე პერანგი ორი დღე არ მცმია ზედიზედ. ახლა კი მართო ვარ, როგორც ლოთს შეეფერება. ღვთის ანაბარა ვარ დარჩენილი. უფრო სწორედ, ჩემნაირების ანაბარა. ჩემნაირი კი ბევრია. სწრაფად ვმრავლდებით. საამისოდ დიახაც რომ საუკეთესო პირობებია შექმნილი. ჩვენ ბევრნი ვართ — შერისხულთა, დაჭერილთა, დახვრეტილთა და, ბოდიში მომიტხოვია, დაყვერილთა შთამომავლები. პაპაჩემი ავადმყოფი ცხენივით ჩააყენეს ორმოში და შაშხანის ტყვიით გაუხვრიტეს შუბლი. მამა არ ვიცი, რო-

გორ მომიკლეს. დილის ოთხ საათზე რომ გაიყვანეს შინიდან. მერე აღარ გვინახავს. ხვდებით ალბათ, როდინდელ ამბებს გიყვებით. პატარა ბიჭი ვიყავი. მაგრამ ცხადად მახსოვს ყველაფერი. ცხადზე უფრო ცხადად. რაც მახსოვს. მტკივნეულად ვგრძნობ კიდევ. მამაჩემი გამწარებული ეძებდა პერანგის მაჯის შესაკვრელს — აქ დავდე წუხელ ჩემი ხელით — შესჩიოდა მის წასაყვანად მოსულებს. ჩვენგან. ქუჩაში გაზრდილებისგან. არავინ იმსახურებს მადლობას. მე ვიცი, რასაც იმსახურებენ, მაგრამ რად გინდა... კაცი არ არის. სიტყვა ვანდო, ფიქრი ჩემი გავუზიარო. ან ქურდობს. ან საქმოსნობს. ან ჩემსავით ლოთია. ან კიდევ უარესი — მთლად რინდებშია გადავარდნილი. გათიშულია. ხვდებით ალბათ, რასაც ვგულისხმობ. თქვენი კი მართლა დიდი მადლობელი ვარ, ადამიანად რომ ჩამავდეთ. მერსი მუსიე, დანკე მაინე ჰერ, ვრასია სინიორე, თენჭიუ ვერიმაჩ, ოგრომნოე ვამ სპოსიბო... დედაჩემს უნდოდა რომელიმე უცხო ენა მესწავლა. მაგრამ ვერაფერი ვისწავლე საერთოდ. რამე რომ მესწავლა საფუძვლიანად, თუნდაც ლურსმნის მიკვდება, არც ახლა ვიყბედებდი ამდენს. სხვათაშორის, ლაყობისთვის ხუთი წელია. მაგრამ რა უნდა მესწავლა? ვისგან უნდა მესწავლა? ჩემი დიპლომი ახლაც უნივერსიტეტის არქივში დევს. მელოდება. მელოდოს რამდენიც უნდა. მე უდიპლომო სასიძო ვარ. დიპლომისთვის კი არ ვისწავლე. იურისტი მინდოდა გამოვსულიყავი, მამა რომ დამეცვა. გამემართლებინა მაინც... ყაჩაღობა კი ნამდვილად არ შემიძლია. ფულს ვერ წავართმევ ვერავის. ყველაფერს რომ თავი გავანებოთ, დედაჩემის სული არ მომცემს ნებას. დედაჩემივით, მეც ყველა მეცოდება: სულიერიც და უსულოც. გლახაკიც და ავაზაკიც, აბანოს მოლარეც და ტრესტის მმართველიც. რომ წარმოვიდგენ ხოლმე, რა დღეშია, როგორ შფოთავს და ნერვიულობს, როგორ

უჭირს. ერთის მხრივ, სივის ხელის ჩაყოფა. მეორეს მხრივ, ვე სამუდამოდ გაზულუქებული. სულწაწყმედილი. ზნეშეცვლილი ცოლშვილის გაწბილება. გული შემეკუმშება ხოლმე. ცრემლმა ლამის დამახრჩოს. არ გეწყინოთ და. თქვენც მეცოდებით. ძალიან მეცოდებით, არკი ვიცი. რატომ. რა გკირთ ჩემი შესაცოდი. ბელურებივით კი სხედხართ. მაგრამ მართლა სჯობინართ ყველა ბელურას. მოკლედ. ლოთის მეტი არაფერი გამოვიდა ჩემგან. ეს უნდოდა სახელმწიფოსაც. შენც სუ, მეც სუ! ჩემგან რა გესწავლებათ! ბალიდან ვერ გავსულვარ, თორემ, ამდენი ნამდვილად გამეგება. თუმცა, ბევრი რამე მაინც არ მესმის. არ მესმის, მაგალითად, რატომ ისმის ტელეფონის ყურმილში ზუსტად იმის ხმა, ვისი ხმის გაგონებაც იმ წუთას გინდა. ანდა, რატომ ისმის რადიოში სულ იმის ხმა, ვისი ხმის გაგონებაც აღარ შეგვიძლია. რამდენი ხანია არ ვყოფილვარ ასე კარგად! ვლაპარაკობ. ვლაპარაკობ, თვალები კი თავისთავად მეხუჭება. ბავშვობიდანვე ვიცი ასე ზეზეურად ჩამოძინება. მძინავს და დავდივარ, ვლაპარაკობ, სხვების ლაპარაკიც მესმის. დედა მატყობდა მართკო — წამიყვანდა და ძალით ჩამაწვევდა ლოგინში. არ უნდოდა, სხვებსაც სცოდნოდათ, მთვარეული რომ იყო მისი შვილი (ბაბილა მეორეს) შეიძლება მხარზე ჩამოვადებთ თავს? ერთი წუთით მხოლოდ. გადამივლის და ავდგები (პალტოს საყელოს მაღლა იწევს და მხარზე თავს ადებს ბაბილა მეორეს).

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : კი ბატონო, ოღონდ, არ დაგეძინოთ მართლა, გაცივდებით. ძალიან ცივა.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (აღელვებული) არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება ახლა თქვენი დაძინება. ნამთვრალევი ხარ.

მ თ ვ რ ა ლ ი : (თვალდახუჭული) ახლავე წამოვდგები (პალტოს საყელოს უფრო მაღლა იწევს, უკეთესად ეწყობა) ახლავე წამოვდგები. ღვთისმობე-

ლო... კადმომხედე... მუხლმოყრილი...
უდგავარ...

ბაბილა მეორე: (ჩურჩულით)
მკონი, მართლა დაიძინა.

ბაბილა პირველი: (ისიც ჩურჩულით) ეძინოს ცოტა ხანს, არა უშავს. ჩემს პალტოს დავაფარებ და აღარ შეცივდება (დგება, პალტოს იხდის და მშობლიური მზრუნველობით აფარებს მთვრალს).

ბაბილა მეორე: (დაძაბული ხის, ფრთხილობს. არ გააღვიძოს მთვრალი) შენ? შენ არ შეგცივდება?

ბაბილა პირველი: მე არ შემეცივდება. მიჩვეული ვარ, თანაც მღვიძავს. მაგას კი ძინავს და, რაც მთავარია, მთვრალია (ჯდება თავის ადგილზე) აი, ჭეშმარიტი სახე ჩვენი საბრალო ახალგაზრდობისა — ლოთობს, რადგან არ უნდა რომ ლოთი იყოს. უზნეობით ებრძვის უზნეობას. ღმერთო, შეუენდე, რამეთუ არა უწყიან... პირიქით, რამეთუ მშვენივრად უწყიან, რა სჭირთ და ისიც კარგად იციან, ვისგან და რისგან სჭირთ, რაც სჭირთ.

ბაბილა მეორე: ასე თუა, სჯობს არ იცოდნენ.

ბაბილა პირველი: რატომ? ცოდნას არცოდნა სჯობს?

ბაბილა მეორე: ამათთვის — კი თუკი, ჩვენი არ იყოს, ესენიც ცოდნას ეკვლევიანებიან. აბა, სიმართლე რომ არ იცოდნენ და თავს მართლა ბედნიერი ქვეყნის ბედნიერ შვილებად თვლიდნენ. ასე კი არ დასწებდებოდნენ, ასე კი არ დაბერდებოდნენ ნაადრევად, უსიხარულოდ, უიმედოდ — იქნებოდნენ არხეინად — ჩანმრთელები, ლაღები, ღორმუცელები... გოჭებივით დაყრიდნენ თავიანთ მსგავსებს და იცხოვრებდნენ უდრტვიწველად. უტკივილოდ — აღლუმიდან აღლუმამდე — დოლების ბრაგუნით, საყვირების ჭყვივით, დროშების ფრიალით...

ბაბილა პირველი: შენ ასე გგონია? მე კი, რატომღაც, სხვანაირად ვფიქრობ. იმიტომ კი არა. შენი საწინააღმდეგო რომ უნდა ვთქვა აუცილებ-

ბლად. იმიტომ რომ. ~~საქართველოს~~ რომ. ჩემი აზრით, ~~საქართველოს~~ სწორედ და ასე იმიტომ ცხოვრობენ. ჯერ კიდევ რომ არ იცოან ბოლომდე სიმართლე, ნახევარმა სიმართლემ დააფრთხოთ. უფრო ზუსტად, სიმართლის იმ პატარა ნაწილმა, რომლის გაგებაც ჯერჯერობით შეუძლიათ. ტანით გრძნობენ, გონებით კი ვერ მიწვდომიან და სწორედ საკუთარი მოუშხადებლობა, საკუთარი სისუსტისა და სიპატარავის შეგრძნება აიძულებთ, დაუნდობლები იყვნენ პირველ რიგში საკუთარი სიცოცხლის მიმართ, თავქუდმოგლეჯილნი გაუბრბიან სინამდვილეს. მაგრამ გასაქცევი არა აქვთ არსად. წარსულმა შთანთქმა მომავალი, ამიტომაც, მომავლისა არ სჯერათ, წარსულის კი ეშინიათ. ეშინიათ მკვდარი მამის წარმოდგენაც. მკვდარ დედასთან გამოლაპარაკებაც. ეს კი იმიტომ ხდება, უფრო ადრე რომ გადმოყარეს ისინი ბუდეებიდან. ვიდრე ფრთები შეებუებულეობდათ. გაფრენაზე კი არ ოცნებობენ, ის ადარდებთ, თავი სად შეყონ — ერთი დღით, ერთი საათით, თუნდაც ერთი წუთით რომ დაემალონ სინამდვილეს. სირაქლელები არიან და არა, ვთქვათ, ბელურები. ჩვენსავით, მშობელი კი უყვართ, მაგრამ უცხოდ გრძნობენ იმასთან თავს. ყველაზე მეტად სწორედ იმასთან ეუფლებათ სიტუაციის გრძნობა. მშობელმა დაზოგათ და თავისდროზე არ უთხრათ სიმართლე. ანდა, მიზეზთა სხვათა და სხვათა გამო, ვერ მოასწრო, გნებაეთ, ვერ მოახერხა სიმართლის თქმა. ამათ კი ასაკმა შეუშალათ ხელი. თავის დროზე რომ გარკვეულიყვნენ ყველაფერში, ძალიან პატარები იყვენ მაშინ, არც აქეთ, არც იქით... და გაიხლიჩა, გაიპო ჯაჭვის ის რგოლი, რომელიც აერთებდა, აერთიანებდა მშობელსა და შვილს, როგორც სიხარულში. ისე ჭირსა შიგან... მაგრამ, ვიდრე ყმაწვილი კაცი სინამდვილეს უძალიანდება, თუნდაც საკუთარი ჩანმრთელობის საზიანოდ, ჯერ ყველაფერი არ დაეარგულა. აი, როცა სი-

ნამდვილეს შეეგუება. მიიღებს, შეითვისებს — მაშინ კი... მაშინ კი დროა. სოლომონ რომა ფეხი გაჭიმოს საქართველომა...

ბაბილა მეორე: ღმერთო, რა საცოდავია ადამიანი (პაუზის შემდეგ) რა ტკბილად ძინავს. ცა ქუდად არ მიაჩნია, დედამიწა ქალამნად. ხვრინავს კიდევ. გესმის?

ბაბილა პირველი: იხვრინოს, იხვრინოს. ყველაფერს ნუ აქცევ ყურადღებას. ადამიანი საერთოდ ხვრინავს ხოლმე ძილში. მით უფრო — მთვრალი.

ბაბილა მეორე. მართალი ბრძანდებით. ადამიანი ხვრინავს...

ბაბილა პირველი: (სიცილით) ირემი ყვირის. ირემო მთასა მყვირალოო — ხომ გაგივია?!

ბაბილა მეორე: (ნიშნის მოგებით) მგელი ყმუის!

ბაბილა პირველი: სირაქლე-მა დარბის, ბელურა დაფრინავს...

ბაბილა მეორე: ადამიანი კი ხვრინავს.

შემოდინ ქალი და კაცი. ქალს ხელში თაიგული უჭირავს, კაცს ფოტოაპარატი ჰკიდია მკერდზე.

ქალი: ვერ უყურებთ, როგორ არხეინად დასკუბებულან ჩემს სკამზე! აბა, ახლავე აბრძანდით, თუ შეიძლება! სხვა ადგილი მოძებნეთ. ეს ჩემი სკამია.

ბაბილა მეორე: სსსსუ! ზომხედავთ, ძინავს! ეს წუთია ჩაეძინა.

ქალი: (ნირწამხდარი) ძინავს? რატომ ძინავს? (აკვირდება მთვრალს).

ბაბილა პირველი: აბა. თქვენი აზრით, მკვდარია?!

ქალი: (გალიზიანებული) ვითომ, რატომ არ შეიძლება მკვდარი იყოს! სხვა არაფერს მომკვდარა ჯერ?!

ბაბილა პირველი: რატომ გვიბრაზდებით, ქალიშვილო... ჰმ, ჰმ... ქალბატონო. ღვთის წყალობით, ჯერ არავის დაუნომრავს ბალში სკამები, მაინცდამაინც, აქ თუ გინდოდათ დაჯდომა, ადრე უნდა მოსულიყავით. უნდა

დაგესწროთ ჩვენთვის. ასეთი რების წესი. ჩვენ რა ვიცოდით. გული ხომ არ გვიგრძნობდა, შუალამისას რომ დაგვადგებოდით თავზე.

ბაბილა მეორე: (ღიმილით) მონდომებული კაცი უფრო ბნელ ადგილებსაც მონახავს ამ ბალში.

ქალი: (გაწიწმამებული) თქვენ ხომ არ გგონიათ, საკოცნაოდ შემოვედით აქ! ეს ჩემი მეუღლე გახლავთ (კაცი. მისალმების ნიშნად. ქუდს მოიხდის და მაშინვე დაიხურავს) უცხოელი მეცნიერია!

ბაბილა მეორე: (დამფრთხალი) უცხოელი?

ბაბილა პირველი: (მკაცრად) სასიამოვნოა.

ქალი: მეუღლისთვის მინდოდა მეჩვენებინა... უფრო სწორედ, ერთხელ კიდევ მინდოდა დავმჯდარიყავი ამ სკამზე, ვიდრე სამუდამოდ მოვშორდები აქაურობას... სამუდამოდ მოვშორდებით თქვენ. მერე, თუ გინდათ, სულ აქ ისხედით. თქვენთვის დამილოცნია (აკვირდება მთვრალს) ძალიან მეცნობა თქვენი მეგობარი. რატომ ძინავს? მთვრალია? აი, ისევ წამომახურა სახეზე. რამე თუ მეწყინა, ასე შემართება — ცხელი ქარი შემაფრინდება მაშინვე. ახლა ხომ ცივა? თქვენ ხომ გცივათ? მე კი ვიწვი. სული მეხუთება. ყარს აქაურობა.

ბაბილა პირველი: (წამოდგება) დიახ. მართალი ბრძანდებით, ყარს აქაურობა. საწყენი კი ნამდვილად არაფერია. მობრძანდით, დაბრძანდით. ყველა დავეტევი. ჩვენ წავიდოდით. მაგრამ... ხომ ხედავთ, ძინავს.

ქალი: არა, არა... თქვენ რას მიშლით. გავენერვიულდი უბრალოდ (ძალით სვამს მერხზე ბაბილა პირველს) ან თქვენ რა შუაში ხართ, ან თქვენი მეგობარი. (აკვირდება მთვრალს) ნამდვილად სადღაც მინახავს, ვერკი გამიხსენებია. აფორიაქებული ვარ საერთოდ. ბედნიერებისგან ვარ აფორიაქებული. მოულოდნელი ბედნიერებისგან. თქვენ თუ იცით, მართლა რა დიდი ბედნიე-

რებაა, ხვალ რომ ველარ განახავთ. ხვალ კი არა დღეს... დღესვე თქვენს ხმას რომ ველარ გავიგებ... ამ სუნს რომ ველარ ვიგრძნობ... არ იცით, არ იცით, თქვენთვის გაუფგებარია. ძალიან პეტრები ხართ სიომისოდ, ეს რომ გაიგოს, ვერც მამაჩემს გავაგებინე, ისაც თქვენსავითაა, კეტით ვერ გააგდებთ აქედან. იცით რატომ? იმიტომ რომ, აქ ამ მშობლიურ მიწაში აქვს ჩამარხული ფული: ის ფული კი სხვაგან არსად გადის...

ბაბილა პირველი: ქალბატონო...

ქალი: არა, რუ გამაჩუქებთ, მალაპარაკეთ... უკანასკნელად, თუნდაც პირველად, როგორც გნებავთ, პირველად და უკანასკნელად ხვალიდან... არა, უკვე დღეიდან, თქვენც გეკნებათ ბედნიერება — აღარ მიყუროთ, აღარ მისმინოთ... დღეს კი, ნება მომიცით, ყველაფერი ვთქვა, რაც აქამდე ვერ გითხარით, ჩემი სიმბაღისა თუ თქვენი სიყრუის გამო, მაშ ასე, ხვალ... ხვალ კი არა, დღეს, რამდენიმე საათის შემდეგ... ღმერთო, დღეს უკვე ხვალ არას — ჩემი ბურღდაც აღარ იქნება აქ, ბოლო წამს მაინც, მაინც მომივლინა ღმერთმა მისწელი, მაინც შეისმინა ჩემი ლოცვა-ვედრება თუ წყველა-კრულვა — თავზე საბანწაფარებელი რომ ვუთვლიდი ყოველ ღამე, გამოლენჩებამდე, გულის გასეთქამდე... დღეა ჩემს კი შეყვარებული ვეგონე, უიძოდოდ შეყვარებული, როგორც ყველა ქართველი ქათამი, ვერაფრით რომ ვერ გამოიტეხა, თანამზრახველობა შემომთავაზა, როგორც ჩემზე გამოცდილმა, ცხოვრებაში უკვე გაწაფულმა, ყველა სისაძაღლის ჩემზე უკეთ ძეგოდნემ. შენ იმის ვინაობა მითხარი, დანარჩენი მე ვიციო, ბოლოს და ბოლოს, ვაყიდინებ მამაშენსო, საცოდავებო! ბნელებო! უგულოებო! განა შეიძლება, აქ ცხოვრებდე და გიყვარდეს მარტო ამ სკამზე მწყდება გული... ამ სკამზე ერთი ჩემი ბავშვობის მეგობარი მოკვდა... ღმერთო დიდებულო! რა-

საკვირველია, თავიდანვე სწორედ იმას მივხვდი, მე სულელი სწორედ იმას გავს თქვენი მეგობართ, დავინახე თუ არა, გულუ ვადამიქანდა, თანაც, მაინც დამაინც, ამ სკამზე... მაგრამ ეს არ არის მთავარი...

ბაბილა პირველი: (შეწუხებული) ქალბატონო...

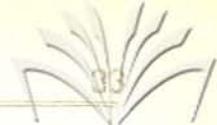
ქალი: (გიჟტად) ეს არ არის მთავარი...

ბაბილა მეორე: ნამდვილად სამწუხაროა... რაღა ახლა დავძინა ამასაც... მიღეთ ჩვენი გულწრფელი თანაგრძნობა, თუ შეიძლება, ჩვენ კი ავღლებით, მაგრამ ამას რა მოვუხერხოთ, მართალია, მხოლოდ ძინავს, მაგრამ ესეც უფრო იქითაა, ვიდრე აქეთ...

ქალი: (ყვირის) ეს არ არის მეთქი მთავარი! მთავარია... მთავარია, ბრმად რომ არ დავრჩი ბოლომდე, ბრმად რომ არ დავრჩიო ჩვენი მშობლებივით, თქვენსავით... მეც იმ დღეს ამეხილა თუაღლი, ამ სკამზე, აქედან დავინახე პირველად ჩემი საცოდაობა, ჩემი სიმბაღი...

ბაბილა პირველი: დიხაბ რომ განსაკუთრებული სკამი ყოფილა ეს სკამი თქვენთვის — საყდარივით, საფლავივით, მე მინდოდა მეთქვა, თქვენთვისაც განსაკუთრებული ყოფილა მეთქი, ჩვენ გვეგონა, მარტო ჩვენთვის იყო ასეთი, მართალია, აქ არცერთი ჩვენთაგანი არ მომკვდარა ვერ, მაგრამ ყველაზე მძაფრად ამ სკამზე ვგრძნობთ სიკვდილის გარდუვალობას, არადა, ვინც სიკვდილს ივიწყებს, ის ხომ სიცოცხლეც უაზროდ ფლანგავს, ასე რომ, მადლობა ღმერთს, თუნდაც სიკვდილი მაინც რომ გვეართებს ძველებს და ახლებს, თუ გნებავთ, მშობლებს და შვილებს, დიდი ბოდიში, მაგრამ რა შეეძთხვა თქვენს მეგობარს? რამ მოკლასე ახალგაზრდა? ბაღში რატომ მოკვდა მეთქი, მინდოდა მეკითხა, გულმა უმტყუნა ალბათ, დღეს ხომ ესეც ჩვეულებრივი ამბავია, სკამდა?

ქალი: ჩემი მეგობარი კი არ მოკვდა, მოკლეს, საერთოდ არ სკამდა, უფ-

რო სწორედ, იმდენს არ სვამდა, სას-
მელს რომ მოეკლა. პატარები ვიყავით
ჯერ. არც ვიცოდით გული საით გვექონ-
და. არა, ცოტას ისიც სვამდა, როგორც
ყველა ჩვენთაგანი, ერთმანეთის დღე-
ობებზე. სისხლისგან დაიცალა უცებ.
ტყვია ფეხში მოხვდა, მაგრამ ძაინც მო-
კვდა. აქვე დაჭრეს, ზემოთ, ქუჩაში,
კავშირგაბმულობის სახლთან (ხელს
აიქნევს უმისამართოდ) აქამდე თავი-
სით მოვიდა. მე ხელს ვაშველებდი
მხოლოდ, გვეგონა, გამოვალწიეთ, გა-
დავრჩით... ერთი წამით ჩამოვჩქვით ამ
სკამზე, სულის მოსათქმელად, და
ალარც წამომდგარა. რას ვიფიქრებდი,
თუ მოკვდებოდა. თვითონაც არ ეგონა.
სულ იმას წუხდა, შინ როგორ მივიდე
ასე, სისხლში ამოსვრილიო, მშობლე-
ბის ეშინოდა. ქუჩაში წივილ-კივილით
გადადიოდა ხალხი ერთმანეთზე, იმას კი
(ხელს მიუშვერს მთერალს) ასე ჰქონ-
და თავი ჩემს მხარზე ჩამოდებული.
თქვენ ხომ არ იცით, რა გადავიტანე იმ
დღეს... რა გადავიტანეთ იმ დღეს ბავ-
შეებმა... იმ დღეს დამთავრდა ჩემთვის
ყველაფერი — მშობელიც, მასწავლე-
ბელიც, უფროსიც, სამშობლოც! ჩვენი
დიდი სამშობლო, ვერავინ დაგვიცვა.
ვერავინ მოგვეხმარა. სოროებში შეძ-
ვრნენ ყველანი. ტყუილია, ტყუიან. იმ
დღეს არავინ გადარჩენილა. ვინც შინ
დავბრუნდით, უკვე სხვები, სხვანი-
რები დავბრუნდით. მე, მაგალითად,
სამი წელი ჩაბნელებულ ოთახში ვიჯე-
ქი, ცხვირი არ გამომიყვია ვარეთ.
სწორედ ის წლები, სახეტილოდ, სა-
სეირნოდ რომ არის განკუთვნილი თა-
ვად ბუნებისგან. ვერავის ვერ ვცნობ-
დი, ყველასი მეშინოდა, ყველაფრისა.
ფეხსადგილში წყალს რომ ჩამოუშვებ-
დნენ, იმაზეც გული მისკდებოდა, და-
ფეთებული წამოვარდებოდი ხოლმე.
დედაჩემს რომ მოვეწამლე, მამას რომ
გავეუპატიურებინე, არ გამიკვირდებო-
და. თითქოს მინდოდა კიდევ, რაღაც
მომხდარიყო ამის მაგვარი. მართლა
ჩამოვჯდები ცოტა ხანს. დავიღალე ამ-
დენი ლაპარაკით (ჯდება ბაბილა პირ-

ველის გვერდით) ახლა თუ გერჩვენული
ნუ მომაქცევთ ყურადღებას ბიბლიის
რთება ხოლმე, ჯერ ქადაგად დავეცე-
მი. მერე კი სირცხვილისგან ვტირი. მოკ-
ლედ, მთლად დალაგებული არ უნდა
ვიყო. მაგრამ გიჟიც არ ვარ ალბათ.
იმედი უნდა ვიქონიოთ. ასეა (კაცს)
რიჩარდ, მოდი, შენც ჩამოჯექი, ყვე-
ლანი დავეტევით, რა შორიდან გვიყუ-
რებ, აი, ასეთები ვართ ქართველები
(ბაბილებს) ეს ჩემი მეუღლეა. თუმცა
უკვე გითხარით.

კ ა ც ი: (ისევ იხდის და იხურავს
ქუდს) რიჩარდი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: სასიამო-
ნოა. ბაბილა. ჩემს მეგობარსაც ბაბილა
ჰქვია. მეორის სახელი ჯერ ჩვენც არ
ვიცით. ვერ მოასწრო თქმა. უცებ ჩა-
ეძინა.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: დიდად სასია-
მოვნოა თქვენი გაცნობა. მიიღეთ, თუ
შეიძლება, ჩვენი გულწრფელი...

კ ა ც ი: რა ბრძანეთ?

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: (შემცბარი)
არაფერი, არაფერი... უკაცრავად.

კ ა ც ი: ბაბილა? ბაბილა! ბაბილა.
მგონი, აღრევას უნდა ნიშნავდეს, მე
ენათმეცნიერი გახლავართ, ძალიან მი-
ყვარს სიტყვისთან კირკიტი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: მართალი
ბრძანდებით. ბაბილა ნამდვილად აღ-
რევას ნიშნავს. იმიტომაც გვქვია ორი-
ვეს. აღრეულები ვართ ერთმანეთში.
მეც ბაბილა, ეგეც ბაბილა. ხანდახან
ისიც ვერ დაგვიდგენია, რომელი რო-
მელი ვართ სინამდვილეში. ის ვარ მე,
თუ მე ვარ ის. არა, მე ვარ მე, თუ მე ვარ
ის. მოკლეთ თავსატეხივითაა. ქაჯი მო-
იტებს კისერს.

კ ა ც ი: (აპარატს იმარჯვებს) ერთი
წუთით. თუ შეიძლება, გადაგიღებთ.
გმადლობთ.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: თქვენი
აპარატი ბნელშიც იღებს? ჩვენთვის ყო-
ფილა გამოშვებული სპეციალურად.

კ ა ც ი: ხა, ხა, ხა, ხა... იეს. ბნელშიც
იღებს. მიფიხვდით. მაგრამ, დამერწმუ-
ნეთ, მზვერავი არა ვარ. მეცნიერი ვარ.

გააგრძელებთ ლაპარაკი. ცოტა კიდევ მიიწი ბაბილასკენ, რიჩარდ. ბაბილე- ბისკენ. ანდა, აკობებს, ხელს თუ გადა- ზევით ერთმანეთს, ევროპა და საქარ- თველო აი, ასე. თქვენ კი, მეორე ბა- ბილა, ოდნავ აუწიეთ თავი თქვენს მძინარე მეგობარს. ეგვეც რომ უნდა აღიბეჭდოს სამარადისოდ. ღმერთო ჩე- მო, შართლა როგორ გავს! ასეთი იყო ისიც კუბოში. კარგია ვიღებ.

კაცო: გაუმარჯოს საქართველოს!

ბაბილა პირველი (უხალისოდ) გაუმარჯოს.

ბაბილა მეორე: (უხალისოდ) გაუმარჯოს.

კაცო ჩნობს ჩამოვარდება სავთო დუმილად.

ბაბილა პირველი: ბატონო ჩემო... მმ, მმ... აი, თქვენ რომ ბრძა- ნეთ, გაუმარჯოს საქართველოსო, მად- ლობის მეტი რა გვეთქმის. საქართვე- ლოს შართლა სჭირდება გამარჯვება. ერთი ტანჯული უიღბლო ქვეყანაა... მე მინდა, თქვენ ეს იცოდეთ.

კაცო: იეს! იეს! რასაკვირველია.

ბაბილა პირველი: ამას წუ- ლანდელი უნებლიე შეცდომის გამო- სასყიდად არ გეუბნებით. აი, აპარატ- ზე რომ გკითხეთ, ბნელშიც იღებს მე- თქი. არ იფიქროთ. ეჭვი შემპარვოდეს თქვენს პატიოსნებაში.

ქალი: (სიცილით) გესმის, რი- ჩარდ? აი, როგორი კარგები ვართ ჩვენ, ქართველები ყოჩად, ბაბილა. თუმცა, საბოდიშოც არაფერია. ყველა საბჭო- თა მოქალაქე ვალდებულია უნდობ- ლობა გამოუტყდოდს ნებისმიერ უცხო- ელს, თუნდაც სიძეს.

ბაბილა პირველი: (აღელვე- ბული) დამერწმუნეთ, ეს სულ სხვა შემთხვევაა. მე არაფრის არ მეშინია, მე შემიძლია უფრო გულაზდილი ვი- ყო, ვიდრე თქვენ ელოდებით ჩემგან. მე შემიძლია ისიც კი მოგიყვებთ, თუ როგორ მოვხვდი პირველად საავად- ყოფოში. გაინტერესებთ?

ბაბილა მეორე: კარგი აზლა, ვისა აქვს მაგის დრო!

ქალი: ჩვენ კი ძალიან გვამარწმუნებთ. ანა, რიჩარდ?

კაცო: იეს, იეს, რა თქმა უნდა. სა- ინტერესოა.

ბაბილა პირველი: ძალიან ძველი ამბავია, უხსოვარი დროისა. ჩემი ახალგაზრდობა მაქვს, რა თქმა უნდა, მხედველობაში, ხოდა, იმ უხსო- ვარ დროს, მწერალი მინდოდა გამოე- სულიყავი. განსაკუთრებით დრამატუ- რგობა მიტაცებდა. ახლა კი ვიცი ამის მიზეზი — თეატრი მიყვარდა ბავშვო- ბიდან — მაგრამ მაშინ ეჭვიც არ მე- პარებოდა, უხვად რომ ვიყავი დაჯილ- დოვებული ბუნებისგან მწერლური ნი- კით. ნიჭი აშკარად არ მქონდა, თორემ შარტო იმის აღწერა გამოთქვამდა საქ- ვეყნოდ სახელს. რაც მე იმ ყმაწვილუ- რი გატაცებისთვის გადაამხდა თავს.

ბაბილა მეორე: კარგი ერთი, თუ კაცი ხარ! რა გადაგხდა იმისთანა. რაც სხვას არ გადახდენია. ყველამ რომ ჩვენი თავგადასავლები ვწეროთ, წამკითხავი აღარ დარჩება.

ბაბილა პირველი: (არ აქცევს ყურადღებას) პირველ კურსზე ვიყავი უკვე; ერთი პიესა რომ დაეწერე, რა- საკვირველია, აღეგოროიული. „კობხა ანუ ვარსკვლავის შვილი“. მე რომ მო- მწონდა, ეს გასაგებია. მაგრამ, თქვენ წარმოიდგინეთ, უნივერსიტეტის დრამ- წერშიც მოეწონათ. დადგეს კიდევ, თავისთავად ცხადია. პირველად და უკა- ნასკენელად. ვარსკვლავის შვილს მე თვითონ ვთამაშობდი, თავცოცხალი იმ როლს ალბათ უშანგი ჩხეიძესაც არ დაეანებებდი, მე თუ რამე ან ვინმე ვი- ყავი მაშინ, მხოლოდ კობხა ვიყავი. ყოველშემთხვევაში, მხოლოდ კობხა მი- ნდოდა ვყოფილიყავი. მაგრამ მეც რომ შემძლებოდა, რაც კობხამ შეძლო, მაშინ, რასაკვირველია, პიესას აღარ დაეწერდი. ადამიანი ხომ იმას სწერს, რისი გაკეთებაც არ შეუძლია, მართლა გაინტერესებთ, რასაც გიყვებით? ან იქნებ ჩემი გულისთვის ყოვანდებით?

კაცო: ბრძანეთ, ბრძანეთ... აი, ჩემს შეუღლეს თუ არ ეჩქარება...

ქალი: არ მეჩქარება. არა, მეჩქარება. ძალიან მეჩქარება, მაგრამ მაინც გისმენთ.

ბაბილა პირველი: აბა, შევეცდები შევამოკლო. მაშ ასე, კონბა რომაელების წინააღმდეგ აჯანყებს საკუთარ ხალხს. ან სიკვდილი, ან თავისუფლება. მთელი ქვეყანა ფეხზე დგას. ქალიან-კაციანად, დიდიან-პატარინანად. სხვათაშორის, იმ დღეებში, როცა რეპეტიციებს გავდიოდით. ნამდვილი სახელი რომ დაეძახა ჩემთვის ვინმეს, არც მოვიხედავდი. მთელი არსებით კონბა ვიყავი. კონბას საფიქრალს ვფიქრობდი. კონბას სათქმელს ვამბობდი. კონბასავით დაედიოდი. რაც, გარკვეული მიზეზების გამო, დიდ დაბნეულობას იწვევდა ყველგან — უნივერსიტეტშიც, ქუჩაშიც... თქვენ წარმოიდგინეთ, სახლშიც, ის დღეები არც ნორმალურად დაენაყრებულვარ, არც ნორმალურად მძინებია. დარწმუნებული ვიყავი, ყველაფერი სინამდვილეში ხდებოდა — სადღაც, უდაბნოში კი არა. საქართველოში, თბილისში; მირიადი წლების იქით კი არა, დღეს, ახლა. ამ წუთას, კონბა შემარქვეს ზედმეტ სახელად. კონბა მოდის, კონბა მოდისო — აყვირდებოდნენ ხოლმე მაშინვე უნივერსიტეტის წინ შეგროვილი უსაქმური სტუდენტები, როგორცკი დამინახავდნენ, და მეც, მისალმების ნიშნად, ბელადივით მაღლა ვწევდ ხელს. მოკლედ, კონბა მარცხდება და, რომაელებისგან ლტოლვილი, მღვიმეში აფარებს თავს, თავის ხალხთან ერთად. სიტუაცია იძაბება. თუკი გუშინ ყველას დაუეჭვებლად სჯეროდა წინამძღოლისა, დღეს, განსაცდელში ჩავარდნილებს, ყველაფერი აეჭვებთ. უფრო სწორედ, არაფრის აღარ სჯერათ. მოგეხსენებათ, რამდენი დრო, რამდენი შრომა, რამდენი გულისხმეთქვაა საჭირო, ადამიანს იარაღის ხელში აღება რომ გააბედვინო, და რა იოლად გადააგდებს ხოლმე იმავე იარაღს, თუკი... თუკი დავეშვათ, შიმშილი ვერ მოიკლა თავის დროზე. ადამიანი საბედისწერო ნაბიჯს

ეროვნული ცენტრი
გენერალ-მაიორი
კოველოვის ნორცის
ეს კონბამაც იცის, მღვიმეში მუხტულოა. სიკვია ივექებს. არა მარტო ჩემი, ესეიგი, კონბას ბედი წყდება, არამედ მთელი ხალხისა. ამ ბალივით ყარდა ის მღვიმე. მტერი ფეხდაფეხ მოგვდევდა, მაგრამ მაინც შემოვასწარიოთ. სხვა გზა არ გვექონდა და იმიტომ. შიშნაქამი, გულამოვარდნილი ხალხი ერთმანეთზე ეყარა აღნავლებულ, აკენესებულ, აღრეილ სიბნელეში. სიბინძურეში. მე კი ისევე მჯეროდა სასწაულისა! უფრო სწორედ — ხალხის სიმტკიცისა; რაც, ბოლოს და ბოლოს, ნებისმიერ გარემოსთან, ნებისმიერ მდგომარეობასთან შეგუებაა და მეტი არაფერი. გულუბრყვილოდ შეგონა, სიკვდილს რომ ამკობინებდნენ დამპყრობელთან სამსაფურს. რამდენიმე მარჯვე მწყემსი ბიჭი საკმლის საშოვნელად გაეაგზავნენ და ჩემს სატრფოს ვუხმე — თუ შევიტყობდი, ყუელაზე უკეთ იმისგან შევიტყობდი, რა გუნებაზე იყო ხალხი: კიდევ ჰქონდა ბრძოლის ხალხისი, თუ თავბედს იწყევლიდა უკვე; მე რომ ამიბა მხარი. (წამოვარდება, ქალს ხელს ჩაკიდებს და უფრო მგზნებარედ გააგრძელებს) რახილ! ძვირფასო რახილ!

ქალი: (იციხის) მე რახილი არ მქვია... არც თქვენი პიესა წამიკითხავს. არ ვიცი, რა უნდა გიპასუხოთ.

ბაბილა პირველი: (აღელვებული, აღზნებული) მიპასუხეთ, რაც გინდათ. წარმოიდგინეთ, რომ თქვენც იმ მღვიმეში ხართ, კონბასთან ერთად. ილაპარაკეთ ყველაფერი, რაც ენაზე მოგადგებათ. სულებითა... რახილ! ძვირფასო რახილ! ვერ გავამართლე შენი იმედი, ვერ გავხდი ღირსი სიყვარულისა... დამარცხებულს ქალთან არ აწვევენ. რახილ! მე კი დაემარცხდი, თუ ზვალამდე საკმელი ვერ ვიშოვნე. ხალხს ველარ გავაჩქარებ, ველარ ავიყოლიებ და, ვინ იცის, რამდენი ხნით, თუ სამუდამოდ არა, ჩავეუკლავ ბრძოლის ეიწს. მაგრამ სხვა გზა არ არის, აყმუვლებულ მუცელს სიტყვით ვერ

გაჩუქებ შენც უფლებამოსილი ხარ. ისე მოიქცე, როგორც გული გაკარნახებს. ღმერთმა ზომ იცის. მარტო კარგი მინდოდა შენთვის. მაგრამ თავიდანვე შევედო. გელში რომ არ ჩავყოლიყნ მტანჯველი გრძნობა. რადგან, საერთოდ უფლებამოსილი არც შენი სიყვარულის უფლება შექონდა. ეინც ქალის ტყვეა. ბაღს ვერ დაიხსნის! წაღი, რაილი! შევიძლია, დღესვე. ახლავე დაბრუნდე უკან რომაელებს მოსწონთ ჩვენი ქალები. შენ კი ჩვენს ქალებშიც გამოირჩევი. ფლასსა და ლუქმას უოველთვის იშოვნო...

ქალი: (სიცილით) ჩემო ძვირფასო, როგორც მახსოვს, სულ სხვანაირად მოქცევილი ვიყინ. თქვენი პირიდან დაპირებების ზღვა გადმოქუქდა. დღეს კი (მკაცრად) თქვენ კი არ შევდიო: მე შევედო! მე არ უნდა ავეოლოდო გულს. მე შემეშალა არჩევანი. ქალს დამარცხებულთან მართლაც არ აწვენენ. მაგრამ სადაც დამარცხებულა, იქ გამარჯვებულაა ყოველთვის. ასე რომ, ჩემზე ნუ დარდობთ, თავს მიხედეთ. ჩემი ფასი გამარჯვებულმა უკეთ იცის. ფლასსა და ლუქმას მე მოგიტან ხოლმე, როცა ჭურღმულში ჩავაყუდებენ... (სიცილის).

ბაბილა პირველი: რაილი!
ქალი: (გამოაჯავრებს) „რაილი“! ქალმა იმდენი კი უნდა იცოდეს, ვარსკვლავს შვილი რომ არ უჩნდება შენც ჩვეულებრივი ქალისა. გაჩენილი ხარ, ჩემისთანა ქალისა. მაგრამ ცხელ სილაზე რომ დაწვება გულაღმა და ვარსკვლავებით მოქედოლ ცას დაუწყებ ცქერას, რა არის რომ არ ირწმუნოს სულელმა დედაცოკმა. ბაღს აღარ სჯერა შენი, კობბა! ქალები გწყველიაბ, ცაცები კი იმუქრებიან, იცო, რას ამბობენ? თუ თავისუფლება თავისუფლება იყოლო, კობბას რომ უწევებო, ჩვენ რაღა დავაშავეთო, რატომაც არა?! რითი განსხვავდებით ვითომ ერთმანეთისგან ამ აკოთხებულ მღვიმეში?!

ბაბილა პირველი: რაილი!
ქალი: (გამოაჯავრებს) „რაილი“!

ველამ ის უნდა აეთოს, რა უნდა დაუწყებია მისთვის. სისხლის ღვინა კარგი არაფერი მოსკვება. შენ გამარჯვებ თუ სხვა. ერთმა რომ მოიპოვოს, მეორემ უნდა დაკარგოს თავისუფლება და ძალაუფლება, ახლა ის იქნება დაჩაგრული, დამონებული. ახლა იმის გულისწყრომა იქნება სამართლანი. ახლა ის აჯანყდება და ერთი კიდევ შებრუნდება ყველაფერი წაღმა უკულმა. აღარ შემოძლია, ამოვიდა ყელში ერთი და იგივე. არადა, საბოლოოდ არაფერი არ შეიცვლება, მხოლოდ სიმწარეს მიიმატებს ადამიანი, სიმწარეს, ტანჯვას, უბედურებას, სიკვდილს... სიკვდილს ზომ დამპყრობელიცა და დამპყრობელიც ერთნაირად უხდის ხარკს. ბოლო ძალაუფლებას ის ეტანება, ვისაც სხვა არავითარი სარგებლობის მოტანა აღარ შეუძლია, ზომ ვახსოვს, ჩემბმა მეფის არჩევა რომ გადაწყვიტეს?!

ბაბილა პირველი: შენ ყოველთვის ასე ფიქრობდი?

ქალი: (ამოიოზრებს, სევდიანად) ყოველთვის.

ბაბილა პირველი: აბა, ჩემთან რა გინდოდა?

ქალი: (იციინის) უეცრავად, ერთი წუთით, რაღაცზე გამეცინა, რა მინდოდა და, დროს ველოდებოდი, ჩემო ძვირფასო, როდის გამეხსნებოდა გონება. ამ ბნელი და ბინძური მღვიმედან თუ გავედო, უკეთესად შევძლებ სინათლისა და სიწმინდის დანახვას. ნებეში უფრო ადვილია მარგალიტის პოვნა, ვიდრე ვალბი მარგალიტების გროვასში.

ბაბილა პირველი: ამ მღვიმეში ორივესთვის ადგილი არ არის, რაილი!

ქალი: ახალი ამბავი! რასაცვირველია, აქ მხოლოდ შენი ადგილია, შენი სადგომია, თუ გნებავთ — საფლავიც. მე კი დროებითა ვარ აქ, სულ რამდენიმე საათიღა დარჩა და გაფრინდები. მეც დავისვენებ და თქვენც, აეღარმა შემომდენა ამ მღვიმეში სულელი

ბატკანი, აქედან ჭუჭო კვიანი გავალ და მეორეჯერ ტრიალ მინდორში აღარ დავბვდები ავდარს.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : აქედან ვერცერთი ვეღარ გავალთ ცოცხალი — ეს ჩვენი საერთო აკლდამაა.

ქ ა ლ ი : არაფერი ისე არ ყარს, როგორც ადამიანი. ერთი საათიც არ არის, რაც ამ მღვიმეში შემოვედით და სუნთქვა აღარ შემიძლია. ვიხრჩობი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : რას ვიზამთ, თავისუფლებისთვის ყველაფერი უნდა აიტანოს კაცმა. (ხელს გაიშვერს უჩინარი ხალხისკენ) ისინი თავისუფლებისთვის კვდებიან.

ქ ა ლ ი : არაფერიც. ეგ საკენცი სხვას დაუყარეთ, თავისუფლებისთვის კი არ კვდებიან, სიკვდილის შიშით სძვრებათ სული. მღვიმედან თავის გამოყოფისაკენ ეშინიათ. შიში აიძულებთ საკუთარი სიმყრალის ატანას. არადა, ვინმემ რომ აღუთქვით სიცოცხლე, წამში დაიცილებოდა აქაურობა, გვამებისა და განაჯლის მეტი არაფერი დარჩებოდა აქ. შენთან, ვარსკვლავის შვილო, ადამიანს ყველაზე ძალიან სიკვდილისა ეშინია და სიცოცხლისთვის გვაძსაც შეკამს და განავალსაც. ამაშიც მალე დარწმუნდები. თუ აქამდე ვერ დარწმუნებულხარ, ჩემო ძვირფასო, ჩემო შლეგო მიჯნურო! ადამიანის დამცირება თუ არ გინდა, გაანებე თავი, გაუშვო თვითონ აირჩიოს, რაც ურჩევნია. ისე, ჩვენში რომ ვთქვათ, მონობა მისთვის ჩვეულებრივი ამბავია, მონობისთვისაა გათვალისწინებული მისი ცხოვრების წესი, ხანგრძლივი არსებობისთვისაა გამიზნული, ხოლო გამირობა და თავგანწირვა წამიერი აღტკინებისა თუ თავს მოხვეული ცდუნების სავალალო შედეგია. შეგიძლია, სიტყვაზე დამიჯერო, ჩემს კისერზე მიწვნევი და საკმარისია, მარტო ჩემთვის კი არა, თქვენთვისაც, ყველასთვის. ხალხს სიცოცხლე უნდა, როგორც არ უნდა იყოს ის — სიცოცხლე! ამიტომაც, ერთნაირად იოლად ეჩვევა სიმდიდრესაც და სიღატაკესაც. მისთვის თითქმის სულ-

ერთია. ლატაკი იქნება **მარტო მარტო** ოღონდ იცოცხლოს. **ბ ჩ ბ ჩ ბ ჩ ბ ჩ ბ ჩ ბ ჩ** დღე როგორმე ჩაიწყნაროს შიმშილისგან აყმველებული მუცელი, რამენაირად გაუყუჩდეს ტყვიის, დაიამოს ქეტის ქავილი... (მთვრალი თავს წამოწევს და გაიზმორება) ეგე, შენი ბიკე ბიკ დაბრუნდნენ... (იციინის, თან თვალს არ ამორებს მთვრალს) თუმცა არა, მარტო მოდის ვილაც, მოდის კი არა, მორბის თავკუდმოგლეჯილი.

მ თ ვ რ ა ლ ი : (უცებ წამოდგება და იყვირებს) კობა! კობა! კობა! (მერე ბაბილა პირველის წინ ცალ მუწულზე ჩაიჩოქებს და მლეღვარედ გააგრძელებს) გადავრჩი, კობა, გადავრჩი! ადონაის, დიდებულო, გეტრფი და გეთაყვანები (ამასობაში, სიბნელიდან ნელა, გაუბედავად გამოდის ხალხი — ერთნაირად დაკონკილ-გაბინძურებული) გადავრჩი, ხალხნო! მარტო მე გადავრჩი, ყველანი დაილუბნენ, ყველანი დაილუბნენ, მე კი გადავრჩი!!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : დალაგებულად მოყევი, რა მოხდა, სხვები სად არიან?!

მ თ ვ რ ა ლ ი : (სხაპა-სხუპით) თავიდან ყველაფერი კარგად აეწყო — პურიც ვიშოვეთ და საქონელიც. მთელ ფარას მოვუყარეთ თავი და მშვიდობით გამოვბრუნდით უკან. ღამე მოვდიოდით, მთვარის შუქზე. დღისით კი ღრანტეებში ვიმალებოდით, მაინც დაგვინახეს, მაინც დაგვეწივნენ. ვინც პირველმა შეამჩნია ისინი, მაშინვე კომბალი მოისროლა და ჩვეისკენ გაიქცა. ჩვენ ჯერ ვერ მივხვდით, რა შეემთნევეა, რა მიაბრუნინებდა, მაგრამ უკან რომ მოვიხედეთ და მტერის ღრუბელი დავინახეთ, ჩვენც გადავყარეთ კომბლები, თუმცა, გაქცევას აზრი აღარ ჰქონდა — ოთხივე მხრიდან გვივლიდნენ, ფარის ძაღლებივით. ბოლოს ერთად შეგვაგროვეს ცხვარიც და კაციც. ცხენებს ზედ გვაგდებდნენ, ცხენებით გადაგვთელეს, ცხენის ფლოკვებით დაგვჩეჩქეს, დაგვნაყეს, დაგვშენეს. მერე აღარაფერი მახსოვს, გონს რომ

მოვეგე, ხორცისა და ძვლის ფაფაში ვიწეკი. ძლივს ამოვფოფხდი. ძლივს ამოვალწიე იქიდან. ისინი უკვე წასულიყვნენ. არ ვიცი, რამდენს ხანს ვიყავი უგონოდ. შეიძლება. მთელი დღე ვეგდე იქ. შეიძლება — მთელი კვირა. პაერი რომ ჩავისუნთქე, მერეღა გამახსენდა, რა მოხდა და სად ვიყავი. ერთმანეთში აზელილ ცხვარსა და კაცს სვავების ჯარი ეხვია. იმათაც ძლივს დავალწიე თავი. სისხლიან ფრთებსა მცემდნენ სახეში. უკან მამბრუნებდნენ, არ უნდოდათ ჩემი გაშვება, თითქოს თავზესაყრელად არ ჰქონდათ ლეში, კაცისაც და ცხვრისაც. იმის მერე მოვრბივარ. მეორე დღეა, მუხლი არ ჩამიღუნავს, წვეთი წყალი არ ჩამსვლია პირში. მაგრამ რაკი გადავრჩი, აღარაფერს ვჩივი. ღმერთო, დიდებულო! ღმერთო, ჭეშმარიტო! შენი ფეხის მტვერი ვარ, შენი მადიდებელი...

ბაბილა პირველი: კი მაგრამ, რატომ გადარჩი? განა ამისთვის გაგიშვი?

მთვრალი: განა ჩემი ბრალია? გონზე რომ მოვეგე, ცოცხალი ვიყავი. სხვებს გი სვავები ძიძგნიდნენ. ეტყობა, ღმერთს არ უნდოდა ჩემი სიკვდილი. რა ჩემი ბრალია, თქვენ ხომ არ იცით, რას გადავრჩი! ცხენი თუ კაცის ხორცსა ჭამდა, არ ვიცოდი. მე კი გადავრჩი. მაინც გადავრჩი. ასე უნდოდა აღონაისს...

ბაბილა პირველი: ჩასაქოლი ხარ! (დუმილის შემდეგ) ხორცი უნდა წამოგელო. ღმერთმა გონი იმითომ დაგიბრუნა, ამათთვის (ხელს იშვერს სცენაზე გამოფენილ ხალხისკენ) საკმელი რომ მოგეტანა. ესენი თავისუფლებისთვის იხოცებიან, შენ კი გადაარჩი! ესენი შენი იმედით ცოცხლობენ, შენ კი მარტო შენთვის გადარჩი! ჩასაქოლი ხარ!

ხალხი: ჩასაქოლი ხარ!
მთვრალი: (მიუბრუნდება ხალხს) რა უნდა წამომელო, ხალხნო, როგორ გამომერჩია ცხვრის ხორცი თქვენი

თანამოძმეთა ხორცისგან? **კატა ჩიხნესაძე**
ბიზაიროსეა

ბაბილა პირველი: მაინც ჩასაქოლი ხარ. შენ ამ ხალხის ნდობა და მოლოდინი გააწბილე.

ხალხი: სიკვდილი მოლაღატეს! სიკვდილი! სიკვდილი!

ხალხი შემოეხვევა დანოქილ მთვრალს, იგივე მწყემს. ხოლო, ცოტა ხნის მერე, როცა ისევ გაიშლება, იმ ადგილას, მწყემსის ნაცვლად, ქვების ბორცვიღა დარჩება. მთვრალი ისევ მერხზე დაჯდება და ისევ ბაბილა მეორეს ჩამოადებს მხარზე თავს. ხალხი დაბნეული, ნირწამხდარი შესცქერის ქვების ბორცვს და ნელნელა იხვევს უკან. რისხვა კი ამოანთხია, მაგრამ, ეტყობა იმათაც მიხვდა, გადარჩენის ცხოველურმა ვინაა უარესად რომ დააბრმავა, უარესად რომ დაამდაბლა და, ამისთანავე, სრულებითაც არ მოუტანია ნანატრი შეება. ამაა, რა თქმა უნდა, ბაბილა პირველიც ანუ კობბაც გრძნობს და ცდილობს ხალხის გამოფხიზლებას. დაშოშინებებს.

ბაბილა პირველი: ხალხნო, ღმერთი ჩვენთან არის... ნუ გავახარებთ მტერს, ნუ ვათქმევინებთ, ეს ვინ ყოფილან, მუცელს დაბლა ჰკიდებიით ღირსებაო. მართალია, ყველას გეშია, მაგრამ მაინც ნუ ვანაცვალებთ თავისუფლებას პურს. თავისუფლება პურზე უფრო ძნელი მოსაპოვებელია, ხალხნო. (ყვირის) გაუმარჯოს თავისუფლებას!

ქალი: წყეულიმც იყავ! (და მაშინვე პირზე მიიფარებს ხელს, თითქოს რაც თქვა, უნებურად წამოსცდა).

ბაბილა პირველი: (უფრო მგზნებარედ) გაუმარჯოს თავისუფლებას!

ქალი: (გალიზიანებული) წყეულიმც იყავ. კობბა! შეიძლება გავაგრძელო?

ბაბილა პირველი: რასაკვირველია.

ქალი: შენ აღარა ხარ ჩვენი უფროსი. შენ ჩვენს თავს თავისუფლება გირჩევნია. მე კი ყელში ამომივიდა შე-

ნი თავისუფლება. აღარ შემიძლია აღარ შემიძლია ვუყურო ამდენ სიკვდილს! დე, ისევ მონებად გაგვეციდოს დამპყრობელმა. დე, როგორც მოუსტრეგება. ისე გეჯიჯნოს და ვეაოროოს. ოღონდ ნუ მოკვდებით. სიკვდილიდან ველარავინ გვიხსნის. ამიტომ, არც სიკვდილის ნება გვაქვს. ვისაც როგორ შეგვიძლია, ისე ვუშველოთ თავს. მით უფრო შენ არა გაქვს ჩვენი მოკვლის ნება. სი-ცოცხლე განუწყვეტელი ტანჯვაა და ჩვენ ყველანი ამ ტანჯვისთვის ვჩნდებით. დანარჩენი ტყუილია ყველაფერი, ზღაპარია, ოცნებაა, ჩვენებაა. შე მივდივარ და ვერავინ შემამჩერებს, რადგან მივდივარ იქ, სადაც ღმერთმა მი-მიჩინა ადგილი, თუნდაც — თავშესაფარი. ჩემი უფროსი მხოლოდ ღმერთია და ის შენზე ბევრად ღმობიერია! იმას ვეცოდებით. შენ კი არა! შე მივდივარ, ხალხო! ვინ მოდის ჩემთან ერთად! დროზე გავალწიოთ ამ წყვეული გამოქვამულიდან, თუ გვინდა რომ გადავრჩეთ, თუ გვინდა რომ ზვალაყ ვიყოთ!

ხალხი ნელნელა აჩოჩქოლდება და დარბაზისკენ დაიძვრება.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ნუ უსმენთ, ხალხნო! გაუმარჯოს თავისუფლებას!

ქ ა ლ ი : წყველიმც იყავ!

ხ ა ლ ხ ი : წყველიმც იყავ!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : გაუმარჯოს თავისუფლებას!

ნაწამები, გაძვალტყავებული, დაოსნილი ქალი და ბავშვი, მოხუცი და ახალგაზრდა, ერთმანეთს ბრმასავით მიჰყვება და მღვრე მდინარის ზვრთებოვით ჩაედინება სკენიდან დარბაზში. ისმის შეძახილები: „წყველიმც იყავ, კობა!“ „მწყურველს წყალი მშობლის სისხლად გეძეცს!“ „თესლი გაგიქვანს ღმერთის სისხლად გეძეცს!“ „მშვიტს პური მშობლივ ხორცად გეძეცს!“ „თესლი გაგიქვანს ღმერთისა!“

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (ყვირის) გაუმარჯოს თავისუფლებას! (ცოტა ხნის მერე, თავისთვის) ამიტომ არა ვართ ღირსნი თავისუფლებისა... ამი-

ტომ ვმარცხდებით და ვმარცხდებით ყოველთვის!

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (გაოცებულ, შეწუხებულ) შენ რა, ტირი? ღმერთო ჩემო, ტირის, მართლა ტირის! ეტყობა, როლში შეხვედი. არ მეგონა, შენც თუ შეგედლო ტირილი.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (ცოტა არ იყოს, შემცბარია, მაგრამ იხტიბარს არ იტენს) დიახ, ეტირი... და სრულებითაც არ მრცხვენია, აი, ხელითაც ნახე, უფრო რომ დარწმუნდე (ბაბილა მეორის ხელს ძალით ისევამს სახეზე) ხედავ, რამხელაა მამაკაცის ცრემლის წვეთი! რომელი ყურძნის მარცვალი მოვა ამასთან! ამ მარცვლიდან შურისძიების ღვინო იწურება (ქალს) ესეც იმ პიესიდანაა (ისევ ბაბილა მეორეს) დაქყლიტე, შემასრისე სახეზე. ეტყობა, უკვე დამწიფებულა. აბა, ნახე რა გემო აქვს (ძალით ალოკვინებს საკუთარ ხელს) ნახე, ნახე, ნუ გეშინია. ღონეზე მოგიყვანს. ალოკე, დალიე, ჩაყლაპე — ნუ გერიდება. ეს ღვინო ყველა მსურველს ეყოფა. თავზეც გადავვივა, ფეხზეც მიწას გამოგვაცლის ქერს ჩამოგვინგრევეს... ერთ დიდ გუბედ დაგუბდება, შიგ რომ ჩავიხედოთ ყოველ წამს, სულ თვალწინ რომ გვედგას ჩვენი ქეშმარიტი სახე — ნაადრევად დაბერებული, უმწეობით, ბოლმით, ჯავრითა და ოცნებით დასახიჩრებული. დღეს ერთმანეთს ვხოცავთ, ზვალ მართლა შეგვკამთ ერთმანეთს... ღმერთო, მართლა როგორ ყარს ადამიანი! არა, ადამიანი კი არ ყარს, ეს სიმხდალის სუნია, სიბეცისა, სიმდაბლისა... დაუნდობლობის!

ქ ა ც რ ი : ბრავო! სიმართლე გითხრათ, არ მეგონა, ასეთ ბიბლიურ სცენებს თუ ვნახავდი საქართველოში. დიდებულია, ბრავო, დიდი მადლობა.

ქ ა ლ ი კ ა ც რ ა ბ რ ა ტ ს დაუბრუნებს, თავი უღს გამოართმევს და მის გვერდით დაქდება.

ქ ა ლ ი : მართლა ყველანი ვეტყვით ამ სკამზე... (ბაბილა პირველს) ეს თავიგული თქვენ უფრო გეკუთვნით. მაგ-

რამ ვერ მოგცემთ. მკვდრის სახელზე
მაქვს წამოღებული...

ბაბილა მეორე: სხვათა შორის,
რა მაგ სიტყვის პასუხია და საზღვაო
კატასტროფების დროს. ნებისმიერ ნა-
ვზე ყოველთვის გათვალისწინებულზე
მეტი ხალხი ეტევა თურმე. არქიმედის
კანონი განწირულთა სასარგებლოდ მო-
ქმედობს.

ქალი: (კაცს) ხელი მომხვიე, შემ-
ცივდა.

კაცი: აკი ვიწვიო?!

ქალი: (გალიზიანებული) ვიწვოდი,
ახლა კი მცივა. (კოტა ხნის მერე) იმი-
ტომ რომ, არ მჯერა, არა, იმიტომ რომ,
ხან მჯერა, ხან კი არა. მართლა ბრიყ-
ვი უნდა იყო, ასე იოლად დაიჯერო,
ა, რიჩარდ?! მითხარი, ხომ მართლა
მოგწონვარ: ხომ გეყვარები სულ?

კაცი: იეს.

ქალი: იეს კი არა, ხო, კი, დიახ...
ჩვენ სამი სიტყვა გვაქვს თანხმობის
გამოსახატავად. ერთი არ გვეყოფნის,
სამგზის, სამნაირად უნდა განვაცხადოთ
თანხმობა ყველაფერზე. უარის თქმა
კი გვიჭირს, საერთოდ გვიჭირს, მე არ
მიჭირს მხოლოდ. ხმამაღლა, საქვეყნოდ
ვაცხადებ უარს ჩემს წარსულზე... მგო-
ნი, ისევ რახილივით ვლაბარაკობ. მეც
შევედი, ეტყობა, როლში... და სამგზის
თანხმა ვარ, დაუყოვნებლივ, თვითმფ-
რინავში ჩაჯდომისთანავე, დავიწყო
ახალი ცხოვრება — ახალი კი არა,
ადამიანური, ჩვეულებრივი — ძვირ-
ფასი ქურქის ჩაცმა რომ არ შემეშინ-
დება, ბრილიანტსხმული, ვარსკვლა-
ვიან ცასავით რომ ვიცემციმებ თეატ-
რის ხავერდოვან ბინდბუნდში, ვასტ-
რონომში გული რომ არ შემიღონდება
ათასნაირი შაშხის, ძეხვისა თუ ყველის
დანახვაზე... (წამოვარდება) რიჩარდ!
წასვლის დროა! წინ სიცოცხლისკენ! ამ
გვირგვინს კი აქ დავდებ (დებს ქვების
ბორცვზე) აქ ჯობია, ეს უფრო გავს
საფლავს. შეიძლება საფლავიცაა, ვიხ-
მე უპატრონო, უსახელო მსხვერპლი-
სა... ისინიც უპატრონობივით დამარ-
ხეს, შუალამისას, სხვადასხვა სასაფლა-

ობზე, ვზაკვილის ასარევადად...
დედები ჩააქუცეს ცალი თვალით შვი-
ლების კუბოებში, იცანით? დარწმუნ-
დით? ხოდა, თუ დარწმუნდით, კარგად
ბრძანდებოდეთ, საკმარისია, ხმა, კრინ-
ტი, თორემ! თორემ რა? დაგვაკელით
ვითომ რამე? რიჩარდ, წავიდეთ, აღარ
შემიძლია აქ ვაჩერება. კარგად ბრძან-
დებოდეთ, ძალიან გთხოვთ, მართლა
გიყი არ გვეგონოთ, თუმცა, ბრიყვს ისევ
გიყი ჯობია. (შიდის, პირზე იფარებს
ხელს, თითქოს ქვეითის იკავებსო).

კაცი: კარგად ბრძანდებოდეთ
(ერთხელ კიდევ უღებს სურათს მერბ-
ზე დარჩენილებს). ნამდვილად საინტე-
რესო იყო, დიდი მადლობა.

ბაბილა პირველი: (ფეხზე
დგება) კარგად ბრძანდებოდეთ, კეთი-
ლი მგზავრობა.

ბაბილა მეორე: კეთილი მგზა-
ვრობა, უკაცრავად, ვერ ვდგები.

ქალი და კაცი: გადიან ხანგრძლივი პაუზა.

ბაბილა პირველი: (ჯდება) წაი-
ყვანა იაზონმა ჩვენი მედეა.

ბაბილა მეორე: (სიცილით)
აუშენებს ოჯახს, (კოტა ხნის შემდეგ)
მედეასი რა მოგახსენო, რახილი კი
ნამდვილად არის, უკეთეს რახილს ვერც
წარმოვიდგენდი, მაინც რა უცებ გაუ-
რკვა ყველაფერში! ერთი არ წაუბორ-
ძიკია...

ბაბილა პირველი: შეიძლება
ოჯახი არ აუშენოს, მაგრამ არც მამას
მოუხარშავს მდუღარეში და არც შვი-
ლებს დაუხოცავს დანით, ისე, ჩვენში
რომ ვთქვათ, მედეა არასოდეს ყოფილა
ოჯახური კეთილდღეობის სიმბოლო.
თუმცა, შენც მართალი ხარ, ეს მაინც
სხვა ჩამოსხმაა — ახლებური, ჩვენე-
ბური... ამისთვის აქედან გაღწევაა
მთავარი. ამით იწყება და ამითვე მთა-
ვრდება მისი მრწამსიც და მიზანიც...
აკი თვითონვე თქვა, არაფერზე მწყდე-
ბა გულის. მედეა რომ გახდეს, უფრო
ზუსტად, მედეობა რომ შესძლო, ბევრ
რამეზე უნდა გწყდებოდეს გული: სამ-
შობლოზე, მშობლებზე, ძმაზე...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: შკაციო ლაბარაკი იცი მაინც — დაუნდობელი. რა მაგის ბრალია, სწორედ ისეთია, როგორც უნდა იყოს. ტყუილად გი არ არის ნათქვამი, დედა ნახე, მამა ნაპეო. სამშობლოს რომ უღალატო, ჯერ უნდა გქონდეს სამშობლო, ჩვენ კი, ერთის, ერთადერთის მაგიერ, რამდენიმე დავახვედრეთ, არცერთის ფასი რომ არ სცოდნოდა წესიერად. ქალაში მკვდარი ჩიტივითაა — დიდ ქვაბში არ ეტევა, პატარაში სულ არ არის...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ეგ მართლა კარგად თქვი (იციანს) შენი აზრი რომ გავაგრძელოთ, ვერც მშობელს უღალატებს. იმიტომ რომ, არ უყვარს, დიდი-დიდი, დაასმინოს, როგორც არალეგარული მილიონერი და მკვდარი ფულის კირისუფალი. — ასე თუ არ მოიქცევი, იმ ბიჭს თუ არ მიყიდი, სადაც ჯერ არს... და ასე შემდეგ, არალეგარული მილიონერი ხომ იგივე რევოლუციონერია დღეს, უნდა თუ არა, მაინც უპირისპირდება ხელისუფლებას...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: ძმა არ ყავს, მეგობარი კი ქუჩაში მოუკლეს, ცოფიანი ძაღლივით, მართლაც რომ აღარაფერი აქვს დასაკარგი, სიკაღწულის გარდა.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი, მოკლედ, ჩვენ რომ შეგვეფერება, ზუსტად ისეთი მედეაა, ძველის, ნამდვილის აღარაფერი სცხია, ლანდიც აღარ არის იმისი, არაფერი აქვს იმასთან საერთო, იმას თუ ღირსების გადასარჩენად საკუთარი შეილებების დაბოცვაც შეუძლია, ეს ერთი ჩვეულებრივი თანამედროვე გოგოა, როგორც თვითონვე თქვა, ნორმალურ, ადამიანურ ცხოვრებას დანატრებული, ერთი იმ ყვაფთაგანია მხოლოდ, ევროპაში რომ დაყრანტალევენ თურმე გამეცნიერებული იაზონების წყალობით და იმის მადლობლებიც არიან, რასაც გამოძიძგნიან ცხოვრებას, არც იმას დაგიდევნ, ქმარი თუ აღარ ინდომებთ იქ, აღიმენტზეც სამგზის თანახმანი არიან წინასწარ, ოღონდ

როგორმე გააღწიონ შენს... მთავარია, ოღონდ, აქ დარჩენილებს დაუყენონ თვალი, ის კი არ გაერკვა უცებ, როგორც თქვენ ბრძანეთ წელახ, რახილის ხასიათში, არამედ მე, როგორც დრამატურგმა, ჯერ კიდევ უბსოვარ დროს შევძელი ამომეხსნა ზოგადად ქალის ბუნება.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: ძალიან დაუნდობელი ხარ, ძალიან... უსამართლოც, მართლა რომ გაწყურეს ღმერთი და ახდეს ოცნება, პირველ რიგში, შენთანებს გაავლებ ალბათ მუსრს, მტერს რომ არ უქნია, იმას იზამ, შენი საზომით თუ მიუღდეკი, კაცი არ შეგრჩება ხელში უნაკლო და უდანაშაულო, სხვებს ამტყუნებ, მაგრამ, ეტყობა, ვერც შენ გადაურჩი მონობას, შენც შეგეხო ბოლოს იმის მსახვრელი ხელი, არ შეიძლება, თავისუფლებას ქადაგებდე სულ და მონასავით დაუნდობელი იყო, რაც ჩვენს ზალხს უბედურება გადახდენია, საკვირველი ის არის, კიდევ რომ ახსოვს თავი, მშობლის სახელი, პირჯვრის გადაწერა... ფეხებს უნდა ვბანდეთ, მადლობას უნდა ვწირავდეთ ერთმანეთს ყველანი — მოთმინებისთვის, გაძლებებისთვის.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: ახლაც მართალი ხარ, მაგრამ, ეტყობა, მაინც გავტყდით ბოლოს.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: ნუ გატყდები, თუ ბიჭი ხარ, ხომ ხედავ, რას დავემსგავსეთ, ყველა ჩივის, ყველა წუწუნებს... ყველას მარტო თავისი თავი ჰგონია უბედური და ყველას მარტო სხვა ჰგონია დამნაშავე — შვილს მშობელი, მშობელს შვილი... გატყდები კი არა...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი: (ყვირის) მეც მაგას ვამბობ სწორედ! ყველაფერზე სამგზის, სამჯერ, სამნაირად თანახმანი ვართ, ოღონდ ცალი თვალით მაინც ჩაგვაჭყითონ შვილის კუბოში, აბა, მედეასთვის მოეკლა ვინმეს შვალი, თუნდაც, იმავე იაზონს!

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე: გაუბედავდა კიდევ!

ბაბილა პირველი: გაუბედავდა...
ლა...

ბაბილა მეორე: იმიტომაც აღარ გვინდა არავის, არც ჩვენ, არც სხვას.

ბაბილა პირველი: აღარ გვინდა, აღარ გვინდა, რასაკვირველია, აღარ გვინდა, აღარ გვინდა. იმიტომ, რომ, აღარ ვგაფართ იმას, დრომ ის გაზარდა, ჩვენ კი დაგვაპატარავა, რაზილებად გვაქცია! იმის ფეხებთან ვყეფთ და ვწაყწკავებთ გოშიებავით — ხელები მაინც დამალე, ქალო, ნუ მოგვეკერი თავი, ნუ გამოგვაქენე საქვეყნოდ... მაგრამ, ჩვენი გულის გასახეტყად, ზურგს უკან კი არ მალავს შეილების სისხლში ამოსვრილ ხელებს, მკერდზე აქვს ამაყად დაკრეფილი.

ბაბილა მეორე: სამაგიეროდ, ახალი, დღევანდელი — ზუსტად ჩვენი ალი და კვალია.

ბაბილა პირველი: (აგრძელებს თავისას)... ის ღირსების გადასარჩენად იბრძვის აქამდე, ჩვენ კი, პირველ რიგში, ღირსება დავკარგეთ, თავი რომ გადაგვერჩინა.

ბაბილა მეორე: ნუ განსჯი და არც შენ განისჯებო. ნამდვილად დიდი სიბრძნეა ამ სიტყვებში ჩადებულა, მაგრამ რად გინდა?! როცა საჭიროა, ყოველთვის მაშინ გვაიწყდება, გაუშვი, გაანებე თავი, ყველამ მართლა ისე იცხოვროს, როგორც უნდა, როგორც შეუძლია...

ბაბილა მეორე: (მგზნებარედ) პირიქით, პირიქით... თორემ, წყალში ჩაგვეყრება მთელი ღამის ნალაპარაკევი, ადამიანმა ისე უნდა იცხოვროს, როგორც ვეალება და არა როგორც თავად სურს, მხოლოდ ასე გადარჩება, მხოლოდ ასე თუ აღუდგება წინ საკუთარ სიმხეცესა და უზნეობას.

ბაბილა მეორე: ესე იგი, ისევ კვამათობთ? აღარ შემიძლია, მხარი ჩემი აღარ არის, მაინც რამხელა ძილი გამოაცხო ამ მამაცხოვნებულმა.

ბაბილა პირველი: ცოტაც, მეგობარო, ცოტაც მოვიტოინოთ, საცა

ამდენი გაგვიძლია, და დამამცდრე ყველაფერი, აპოკალიფსი ბიბლიის უკანასკნელი თავია, გული მიგრძნობს, ბევრი აღარ დაგვრჩენია, მაგრამ ჩვენ მაინც ჩვენი საქმე უნდა ვაკეთოთ ბოლომდე — მაინც ვთქვათ, რის თქმასაც მოვასწრებთ.

ბაბილა მეორე: ჩემი აზრით, სჯობდა საერთოდ არ გავეჩინე დედაჩემს, მოთმინება მოთმინებად, მაგრამ... აქამდე პოეტის თავი ბუშტივით მსუბუქი მეგონა, არადა, ქვასავით მძიმე ყოფილა, (მთვრალს) მეგობარო, მეგობარო, მოვედი... თბილისია! (იციინის).

ბაბილა პირველი: ძალიან კარგია, საკუთარი აზრი რომ გაქვს ყველაფერზე... სწორედ ამის დასადგენად ესხედვართ აქ, ამისთვის ვიტანთ სიცივესაც და სიბნელესაც, მაგრამ საუბარს, თუ გნებავთ, კამათსაც — თავისი წესი აქვს, არც არაფრისმთქმელი დუმილით უნდა ჩაუკლა მოწინააღმდეგეს ლაპარაკის ხალისი და არც მრავლისმთქმელი დაუდევრობით გამოგლიჯო პირიდან სიტყვა...

ბაბილა მეორე: მე ხომ თავიდანვე გაგაფრთხილე, არ მეხერხება მეტეი ლაპარაკი? არაფრის ისე არ შეშინია, როგორც სიტყვის, არ იტყვი — შარია, იტყვი და — უარესი.

ბაბილა პირველი: თუშეცა, უნდა ვალიარო, არც მე ვიყავი ყოველთვის მართალი, მაგრამ მომავალი, რასაკვირველია, თუკი იქნება, ამას ჩვენი თავისუფალი აზროვნების, გიმდაც, აზროვნების თავისუფლების ნიმუშად მიიჩნევს მხოლოდ, რაც, თავისთავად ცხადია, ოდნავ მაინც მოგვემენდს პირს შთამომავლობის წინაშე, ისე, დღესაც ბევრი სისულელე წამოვროშე ალბათ, რადგან დღესაც ბევრჯერ გავხდი იძულებული, უკან დამხეხია და გვერდი ამევლო იმ ბუნებრივი წინააღმდეგობებისათვის, ხმამაღალი აზროვნება რომ ბადებს საერთოდ, ეს წინააღმდეგობები კი სხვა არაფერია, თუ არა მთარული, ერთხელ და სამუდამოდ დადგენილი კემპარიტებები.

რომელია უცვლელყოფა შეიძლება. წონასა და მნიშვნელობას უკარგავდა ჩვენს საუბარს. მაგრამ, იმავე დროს, ერთგვაროვნების მოსაწყენ ფრთხილ ამორბდა. მოკლედ, ჩვენი საუბარი იმ მდინარეს გავდა...

ბაბილა მეორე: გავდა კი არა, გავს. ჯერ ღმერთმა იცის, საერთოდ დამთავრდება თუ არა.

ბაბილა პირველი: ... იმ მდინარეს გავს, ქვიანი კალაპოტის გამო, იძულებული რომაი ათასწიარად გაიმართლოს მოქნილი სხეული და სწორედ ამით შეიძინოს განუმეორებელი სილამაზე, მომხიბვლელობა.

ბაბილა მეორე: იცი, რა მშუბს ყველაზე ძალიან? თამამად, თავისუფლად რომ ლაპარაკობს კაცი და თვითონვე სჯერა. ზუსტად იმას ვამბობ, რისი თქმაც მინდოდა.

ბაბილა პირველი: მე მხოლოდ იმის თქმა მინდა, რომ თავისუფლება სრულფასობითაც არ ნიშნავს შენს ნებაზე ცხოვრებას. არჩევანის წინააღმდეგე კი არა ვარ, როგორც შენ მოგეჩვენა წელან...

ბაბილა მეორე: (შეწუხებულად) საერთოდ აღარ ამოვიღებ ხმას.

ბაბილა პირველი: და მაინც, სავალდებულო ცხოვრება, ჩემი ღრმარწმენით, შეგნებელი ცხოვრებაა და არა, ვთქვათ, ვილაკისგან დაძალებული, ესეიგი გინდა, არ გინდა, მოგწონს, არ მოგწონს — მაინც ცხოვრობ, ძირითადად, რასაკვირველია, მტრის ჯიბრით წარამარა თავს კი არ იკლავსანდროსაგვით, არამედ მაინც ცხოვრობ, მიუხედავად ყველაფრისა. მტკიცედ დგახარ, ფეხს არ იცვლი კიბუტად გასაგებია?

ბაბილა მეორე: გასაგებია, მაგრამ ცოტა დავიბენი კიდევ. მგონი, მართლა ავირიეთ ერთმანეთში, მართლა მოხდა საბედისწერო აღრევა ახრთა, მიზანთა, მრწამსთა თუ ვნებათა, ან შენ ზიხარ ჩემს გულში, ან მე ვლაპარაკობ შენი პირით, თუმცა, როგორც ყოველთვის, აღნაბთ ვერც ახლა გამოვი

თქვამ ზუსტად რასაც ჩემი გული შეიძლება. შენ ისევე შენ ხარ, მე კი — მე და მხოლოდ დადლაკონის გამო ვამეორებო ერთს და იმავეს, ხან შენ, ხან მე, ხან მე, ხან შენ, გაუთავებლად.

ბაბილა პირველი: დიახაც, სანამ სიბნელე სუფევს ქვეყანისა ზედა, ერთი და იგივე უნდა იმეორო სულ, ერთი და იგივე უნდა იმეორო სულ როგორმე რომ გაარღვიოს წყვილადი, როგორმე რომ გააღწიოს აქედან — სინათლეზე დაინახონ და მოედინებზე იქადაგონ მერე, ხოლო, რაც შეეწება ადამიანს, ცხოვრების რანაირ მოდელშიც არ უნდა შეეცტო, თავისი ავი და კარგი მაინც თან შეყვება და იქაც, როგორც უკვე არა ერთხელ ვთქვით, გარემოებისდა მიხედვით, ხან კარგი იქნება, ხან ავი — კარგიც და ავიც, ერთდროულად, შესაფერის გარემოსაც, რასაკვირველია თვითონვე შეიქმნის, ზოგჯერ შეგნებულად, ზოგჯერ შეუგნებლად, გაიჩნია, დროის ამა თუ იმ მონაკვეთში რითი იცხოვრებს — გუმანითა თუ გონებით, ამოტომაცაა, ჩემო ძმაო, ცხოვრება საინტერესო, ესე ავი, საშიში, დაძაბული, ჩიფათებითა და მოულოდნელობათ საესე, და ასე იქნება სულ, რადგან ჩვენდა სასიკეთოდ, კარგს ისევე არ შეუძლია ავის მოსპობა, როგორც ავს კარგისა, ერთერთი მათგანის მოსპობა მეორის მოსპობასაც გულისხმობს, უკეთეს შემთხვევაში კი — მეორის დაქინებას და გადაგვირებას, ამას კი თავისთავად მოსყვება ადამიანის გამოყვეყჩება, სულიერი და გონებრივი იმპოტენცია, ფიზიკურზე რომ არადერი ვთქვათ, შეგონი, კაცობრიობის განვითარების სწორედ ამ ფაზაში შეუდოებარო ალა: მოკლედ, შედეგ არავითარ შემთხვევაში აღარ დახოცავს შეიღებს, ოტვლო აღარ დაახრჩობს დეზიდემონას, ხევისბერი გონა აღარ მოკლავს ონისეს... აღარ, აღარ, არაფრის გულისთვის, რადგან მათთვის სულერთი იქნება, უღალატებენ თუ არა მათი სავარდელი მ-

თუ უახლოესი ადამიანები. ადამიანი ლოკოკინას დაემსგავსება. თუმცა, ახლავ ბოლოში უნდა მოვიხადო ლოკოკინასთან, ჩემი უფიქრობის გამო, რამდენადაც ადვილი შესაძლებელია, ლოკოკინასაც გააჩნდეს თავისი ლოკოკინური ვნებები.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : აქი მალე გათავდება ყველაფერიო?! აქი გული მიგრძობსო?! გათენდეს მაინც!

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ვნებებასა არ უნდა ეშინოდეს შეტევი ადამიანს! აი, რისი თქმა მინდა მთელი დღეა, თუ უნდა რომ თავისუფალი იყოს, არ უნდა ამოსდოს ვნებას აფერი. ადამიანი ვნებებს ან ამორჩილებს, ან თავად ემორჩილება. ორივე შემთხვევაში მისი საქცირელი უაღრესად ადამიანურია, ოღონდ, პირველი მონაა, მეორე კი თავისუფალი შემოქმედი. უფრო მეტიც, ის მხოლოდ მაშინ ცხოვრობს, როცა უყვარს, ანდა როცა სძულს, ანუ, როცა ვნებებსაა აყოლილი. ანუ, როცა იტანჯება, მაგრამ ყველას როდი შეუძლია ამ უაღრესად ადამიანური ტანჯვის ატანა! ის მხოლოდ რჩეულთა ჩვედრია. სამაგიეროდ, ბევრზე ბევრია ისეთი, საწოლშიც რომ შეუძლია დროულად უკან დახვევა, რათა მის ვნებას — ამ სიტყვას, რა თქმა უნდა, ბრტყალებით ვხმარობ — რათა მის ვნებას არავითარი გართულება არ მოჰყვეს „არ შეიძლება“, „აქრძალულია“ — რამდენი კეთილშობილი ვნებისთვის მოუკვეთავს თავი ამ ორ სიტყვას, ამ ორ ნაჯახს, რომლებაც ჩვენივე სიმხდალის, სისუსტისა თუ უმეცრების ქართისგან გამოგვიდნია და ჩამოგვისბამს. ამავე ნაჯახების შიშით, რამდენი შეკითხვისთვის გვირიდებია თავი, რამდენჯერ წაგვიყრუებია, რამდენჯერ აგვიფარებია მათთვის პირზე გონიერების ცივად გაოფლილი ხელი, რადგან თავდაცვის ცნოველურ აღლოს ისიც მიუნიშნებია ჩვენთვის, ნებისმიერი შეკითხვა თავისებური ამბობება, რომ არის, თუნდაც საკუთარი სიმხდალის, საკუთარი სისუსტისა და საკუთარი

უმეცრების წინააღმდეგ, გათენდეს თუ დაფიქვით? ერთი ჩვეულებრივი ყოვლად უწყინარი შეკითხვა მოგეცოდა იმაზეც ვერ მიპასუბე, შეგეშინდა, დაფრთხი მაშინვე, შენი თქმისა არ იყოს, ლამის მართლა დაგვათენდეს თავზე და მაინც ვერ გაგიბედავს. მაინც ვერ გაგიმხელია, რატომ ზიზარ აქ, რას ელოდები.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (აღელვებული) კი ბატონო, გიპასუბებ, თუ ვნებავთ, ნაწილ-ნაწილ... აქ რატომ ვზივარ? მოყვასი მეცოდება (ანიშნებს მთვრალზე), რას ელოდები? ელოდები, როდის გამოუნელდება ჩემს მოყვასს შხამი, გარკვევით ვამბობ? გაკმაყოფილებთ ჩემი პასუხი?

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : ტყუილია, ჩვენ ყველას ჩვენი საკუთარი სიმართლავ გეჭამს და ჩვენი ერთად ყოფნაც ამას ადასტურებს მხოლოდ, საში კი არა, ათასი კაცი რომ დასვა ახლა ამ ბაღში, მაინც ყველა მართო იქნება, ყველა თავის ნიჭარაში შეკეტილი, შეყუყუელი.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : სანდროს კ დასცინე წელან, მაგრამ, მგონი, შენც იმავე ნემსით უნდა იყო ნაჩხვლეტა, მთლად კი არ ტყუის ჩვენი მედია, გინდაც რაბილი — არასწორედ ვცხოვრობთ ყველანი, კაცს ოჯახური სიბო და ქალის მზრუნველი ხელი ჰკირდება.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : სანდროს კი არ დავცინე, ვარო ექთანის ტირანია ვამხილე ერთხელ კიდევ, არც სანდროს ჰყვარებია ვარო ექთანი, როგორც შენ გინდა დავგინახტო. ბრმად სცემდა თავყვანს, მონური მორჩილება სწორედ ბრმა თავყვანისცემის ნაშიერია და არაფერი აქვს საერთო სიყვარულთან. სიყვარული, უპირველეს ყოვლისა, მონური მორჩილების უარყოფაა, ამბობებაა მონური მორჩილების წინააღმდეგ, ამიტომაც ითვლება ავადმყოფობად. სიგოყისა არ იყოს, ასე ურჩევნია ვილაცას, უფლებამოსილსა და ყოვლისშემძლეს, თუმცა, საცა სამართალია, სი-

გაეცა და სიყვარულიც ყველა დროს აგადმყავდობად ითვლებოდა. ეს ჩვენს დამსახურება არ გაზღავთ. ძალიანაც რომ გვინდოდეს. ვერ დავიბრალდებთ სამაგიეროდ, ჩვენ ერთიცა და მეორეც ჩვეულებრივ მოვლენად ეაქციეთ. ანუ ჩვეულებისამებრ გაეაუფასურებთ მაგრამ მაინც ამოდ დავშვრით. სიყვარულში და სიგიჟეში, ჩემო ძმაო, ღმერთის ხელი ურევია. ჩვენს სურვილზე არც ერთი დადის და არც მეორე.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (ღიმილით) საინტერესოა! შენ თუ გყვარებია როდისმე... ვინმე...

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : მდააა! შეყვარე კედელს ცერცვი! ჩვენ ბევრად კი არ განვსხვავდებით აბრეშუმის ჭიისაგან. მთელი სიცოცხლე ჩვენც ერთ პარკსა ვქსოვთ. შიგ რომ გამოვიხუთოთ ბოლოს. იმ პარკში მხოლოდ ჩვენი ხორცი და ძვალი ეტევა. სხვა ყველაფერი, რაც გვინახავს, გვიგვრძნია და განგვიცდია. პარკის კედლებს გარეთ რჩება და თითქოს არც არსებულა არასოდეს...

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : დიდი ბოდიში, ბატონო ჩემო. (იციანის) რა მაციუნებს, ღმერთო, შენი სახელის ჭირიმე! ერთი იციანის, თავს დასციინისო — მართალი უთქვამს ამის მთქმელს. დიდი ბოდიში. გულწრფელად გიხდით ბოდიშს. ვერაფერი ზრდილობაა სხვის სულში ჩაძრომა. კაცს თუ რამის თქმა უნდა, თვითონვე იტყვის, მით უფრო, როცა მის თავზე ფოთლის ხელა სიურცეა დარჩენილი, ცის უმნიშვნელო ნაფლეთი, ცოტაც და, პარკი სამუდამოდ მოიმკრავს პირს, სიცილით კი დაძაბულობისგან ვიციანი ალბათ. ნერვების ბრაღია.

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (იციანის) ეგ საკენკი სხვებს დაუყარე. მე დასამალი არაფერი მაქვს. (ჩვეულებრივად) არც არაფრის მეშინია, არც არაფრის მრცხვენია. (იციანის) რასაკვირველია, მყვარებია. თანაც, არა ერთხელ და ორჯერ. საერთოდ არ მახსოვს, რამდენი ქალი შემხვედრია ცხოვრებაში. მაგ-

რამ ისეთი ვრძნობა მყვარებია, ერთი და იგივე ქალი მყვარდო რამდენჯერმე, ოღონდ, ყოველივეს ახლკბურად. ახალი სიძლიერითა და სიშმაგით. ეს არის და ეს. თუ ჩემმა პასუხმა ვერ დააკმაყოფილოს შენი ცნობის მოყვარობა, თავს დააბრალებ. მიტმ მაინც ვერაფერს დავაძაბებ.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (იციანის) საინტერესოა! მე და ჩემმა ღმერთმა, ნამდვილად საინტერესოა! მე შგონია, ბევრად უფრო სერიოზულ მოვლენასთან გვაქვს საქმე, ვიდრე სანდროს სიყვარული თუ ბრმა თავყანისცემაა

ბ ა ბ ი ლ ა პ ი რ ვ ე ლ ი : (ყვირის) გაანებე, ბოლოს და ბოლოს, სანდროს თავი! ერთი ახლა ხარ მართალი! არათუ სიყვანთან, ანუ, ჩემთან, — საკუთარ თავთანაც ვერ გითქვამს სიმართლე. შენც ხომ იცი, სანდრო რომ აღარ არის?! ჩვენ ხომ ორივემ კარგად ვიცით, სამუდამოდ, საბოლოოდ რომ მოკვდა სანდრო დღეს და არა ერთხელ კიდევ... ჩვენ ხომ სინამდვილეში სწორედ მკვდარ სანდროს გამოვექეციეთ? თითქოს, საკუთარი თავლით თუ არ ვნახავდით, როგორ გამოაგორებდნენ პალატიდან და, ზეწარწაფარებულს, როგორ შეაგორებდნენ საცხედრეში. ყველაფერი ძველებურად გაგრძელდებოდა, ანუ, ჩვენთან ერთად, ისიც ყოველ დღე ხელახლა დაიბადებოდა და ერთხელ კიდევ მოკვდებოდა. ტყუილია, თვალთმაქცობაა ყველაფერი... გარდა სიკვდილისა! სიკვდილმა თამაში არ იცის. ჩვენ, ჯერ კიდევ ცოცხლები, ვეთამაშებით სიკვდილს — მთელ ჩვენი სიცოცხლე სიკვდილთან კუჟუმალაობის თამაშია, ვიდრე არ გავბრუნებთ და ვიდრე არ გამოვიყვანოთ მოთმინებიდან ასე რომ, სანდრო აღარ არის, მობეზრდა სიკვდილს იმისი განუწყვეტელი თამაში. სანდრო აღარ არის. დაიმახსოვრე, და რაც უფრო მალე შევეშვებით ჩვენც უაზრო კუჟუმალაობას, უკეთესი იქნება მკვიდრისათვისაც და ცოცხლისთვისაც.

ბ ა ბ ი ლ ა მ ე ო რ ე : (მოტეხილა

დათრგუნული) მართალი ხარ, კიდევ ერთხელ რომ მომკვდარიყო, საცხედრეში კი არ წაიღებდნენ, თავის საწოლში დატოვებდნენ. ვარო ექთანის რომ შესულა დილით. მკვდარი დაბედრია...

ბაბილა პირველი: (მკაცრად) არა! არც ანლა ხარ მართალი! ვარო ექთანი ვერ შესულა დილით... ვერ გაუღია კარი, ის შიგნიდან აწვებოდა თურმე კარს. კარის სახელურზე ყოფილა ჩამომხრჩვალნი...

ბაბილა მეორე: (ყვირის) არა! ჭერ კიდევ ცოცხალი იყო! ვარო ექთანმა ცოცხალს მიუსწრო. მაგრამ ვერაფრით ვერ აღუდგინეს სუნთქვა. ვარო ექთანს ჩააკვდა ხელში.

ბაბილა პირველი: (მშვიდად) აი, ხომ ხედავ, ჩემზე უკეთ იცი ყველაფერი.

ბაბილა მეორე: (ჩვეულებრივად) ვიცი, თორემ, რამე ყრია ამ ცოდნაში.

ბაბილა პირველი: მაინც ეს იყო იმის ბოლო. ეს ჰქონდა აჩემებულნი. მთელი სიცოცხლე, ან მკვდარი იყო, ან თავს იკლავდა. ასე რომ, ადრე თუ გვიან, მაინც ასე მოხდებოდა. კოკა წყალს ყოველთვის ვერ მოიტანსო.

ბაბილა მეორე: სამაგიეროდ... რალა აზრი აქვს. მაგრამ, მე მგონი, მაინც უნდა ითქვას. სამაგიეროდ, არც სანდრო ყოფილა გიყი. (იციინის) ამ შემთხვევაშიც, ყალბი თუ არა, აშკარად მკდარი აღმოჩნდა დიაგნოზი.

ბაბილა პირველი: რასაკვირველია. გიყები თავს არ იკლავენ. ბოლოს და ბოლოს. რამდენჯერ უნდა ვთქვათ ერთი და იგივე. გიყები თავს არ იკლავენ. (იციინის) ფუი. დასწყევლოს ეშმაკმა! შენგან გადამედო აღბათ ეს უაზრო სიცილიც.

ბაბილა მეორე: (იციინის) ორნი იციინან. ერთმანეთს დასციინიანო.

ბაბილა პირველი: დიახაც, დიახაც. ისე, ჩვენში რომ ვთქვათ, განა მართლა სასაცილო არ არის?!

ბაბილა მეორე: (სტუმრისად) რა?

ბაბილა პირველი: რა და, ყველაფერი. თუნდაც, ასე რომ ვსხედვართ აქ. რომელი ქუთათმყოფელ დაჯდება ბალში ამ სიცივეში, ასე უპალტოდ, უქულოდ. თუმცა, შენ პალტო მაინც გაცვია (ისმის ქალის კივალი: მიშველეთ! მიშველეთ! მიშველეთ!) განა სასაცილო არ არის, აქამდე რომ ვერ მოკლეს ეს ქალი, ასე რომ ყარს აქაურობა, ასე უსირცხვილოდ რომ ვატყუებთ ერთმანეთს და ასე უსირცხვილოდ რომ ვიტყუებთ თავს. ყველაფერი სასაცილოა. სხვათაშორის, ესეც (ხელს მიუშვერს მთვრალს) ლოთია თუ პოეტი, თუ — ორივე ერთად. უპატრონო ძალივით, მაინცდამაინც, ჩვენ მოგვეკვლა. ამაზეა სწორედ ნათქვამი. მკვდარი მკვდარს აეკიდა. საფლავამდე მიმიყვანეო (ადგება და მთვრალთან მივა. აღვიძებს) მეგობარო, მეგობარო. გავიღვიძოთ. ბოლო გაჩერება! (ბაბილა მეორეს) ადექი, მომეხმარე, დავაწვინოთ. ამას ქაჯიც ვერ ჩააგდებს ახლა გონში. მკვდარი თუ არ არის უკვე. (ბაბილა მეორე მთვრალს ფრთხილად გამოაცლის მხარს და ადგება. თან დაბუყებულ მხარს ისრესს, თან ვითომ ხელს აშველებს ბაბილა პირველს. ბაბილა პირველი მთვრალს მერხზე აწვენს და ზემოდან თავის პალტოს აფარებს (ბაბილა მეორეს) შენი პალტოც მომეცი.

ბაბილა მეორე: რატომ?

ბაბილა პირველი: მომეცი შეთქი. (ბაბილა მეორე პალტოს იხდის და უხმოდ აწვდის. ბაბილა პირველი პალტოს რამდენჯერმე გადაკეცავს და მთვრალს თავქვე ამოუღებებს). აი, ასე! ასე უფრო ნაკლებად ემგვანება მკვდარს. აკი თავის მკვდარ მეგობარს მიამსგავსა იმ ძუენამ წელან. ქალს თარსი ენა აქვს. მტერს შეუჩნდა ქალი. მტერს აუხირდა. მართლა არ მოკვდეს ეს უბედური. ამბადაც არ გამოვიდა. ასე დასძინებოდეს ვინმეს (იციინის. თან იბ-

